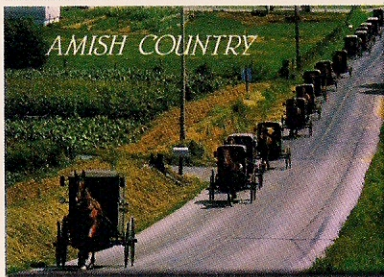
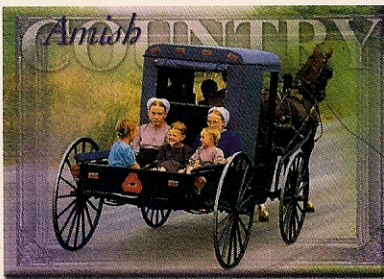

อเมริกาที่ยังใช้

น้ำเต้ายมไถ

ชีวิตเรียบง่ายที่สามารถยืนหยัดอยู่อย่างมีความสุข
ท่ามกลางกระแสการกรรโชกของโลกไร้พรมแดน

ดร.ไสว บุญมา : อดีตเศรษฐกรอาวุโสธนาคารโลก

อเมริกาที่ยังใช้ผ้าเทียมไถ

ดร.ไสว บุญมา

“ชาวอเมริกัน” กับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
ท่ามกลางกระแสโลกยุคบริโภคนิยมของสังคมอเมริกัน

ผู้แต่ง ไสว บุญมา
ชื่อเรื่อง อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ
พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน 2545
บรรณาธิการ ทศนีย์ กระจายอินทร์
ปก - รูปเล่ม ฦัฐฐา หน่อทอง
คอมพิวกราฟิก โปรแกรมวิธานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี
ผู้จัดจำหน่าย บริษัทเคล็ดไทย จำกัด 117 - 119
ถ.เฟื่องนคร พระนคร กรุงเทพฯ 10200
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัท พี.เอ.สีฟวิ่ง จำกัด
4 ซอยสิรินธร 7 บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0 - 2881 - 9890 โทรสาร 0 - 2424 - 3165

e-mail : SWAIB@HOTMAIL.COM

ราคา 90 บาท

ข้อมูลสำหรับห้องสมุด

390.0973 ไสว บุญมา.
ส996อ อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ / ไสว บุญมา. --
กรุงเทพฯ : พี.เอ.สีฟวิ่ง, 2545.
136 หน้า : ภาพประกอบ : 21 ซม.
ISBN 974- 90391-7-3
1. สหรัฐอเมริกา -- ความเป็นอยู่และประเพณี
2. ชื่อเรื่อง.

น้ำใจ “สุ” ให้มา

ยังตรึงตราแม้เนิ่นนาน

เพื่อคำนึงถึงวันวาน

ขอมอบสารนี้แด่คุณ

คำนำ

ภาพของสังคมไทยในทศวรรษของ ดร.ไสว บุญมา ณ วันนี้ เป็นภาพที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่อง “กรอบความคิด” ของผู้คนที่เปลี่ยนไปจากเดิม เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม คนไทยส่วนใหญ่ที่เป็นฐานรากของสังคมไทยได้รับผลกระทบจากพายุของกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม บางคนถึงแก่ชีวิตโดยไม่ทันรู้เนื้อรู้ตัว บางคนบาดเจ็บสาหัสจนยากที่จะเยียวยา บางคนบอบช้ำทั้งกายและใจ บางคนสะดุดพวงหามหกล้มทิ้งรอยแผลเป็นให้ดำดำตาใจจนเดี๋ยวนี้ บางคนยังคงหวาดผวากับอาการไข้ที่ไม่รู้ว่าจะกำเริบขึ้นอีก ณ วันใด ฯลฯ สภาพเช่นนี้ ถ้าไม่เป็นห่วง ก็ไม่รู้ว่าจะพูดอะไรแล้ว

ผลจากพายุแรงกล้าทำให้คนไทย และผู้รับผิดชอบสังคมไทยทุกคนต้องย้อนกลับมาทบทวนบทบาทและวิถีชีวิตที่ต่างไปจากเดิม และมีความเชื่อร่วมกันว่าวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย จะสร้างความมั่นคง เข้มแข็งในการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะเป็น “เกราะ” ค้ำกันพายุแห่งกระแสโลกาภิวัตน์และจะทำให้รู้เท่าทันสถานการณ์อย่างมีความสุขได้

แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกรอบความคิดของพวกเราทุกคนด้วยว่าจะเรียนรู้ รับรู้ และรู้คิดไปในทิศทางใด บางคนอาจจะถูกกระแสพัดพาไป

จนมองไม่เห็นแสงสว่างในเบื้องหน้า แต่ก็เชื่อได้ว่าอีกหลายผู้หลายคน
รู้ว่าจะปรับตัวอย่างไรในขณะที่สังคมรอบด้านประสบปัญหา จึงจะสร้าง
ความแข็งแกร่ง และพร้อมจะต่อสู้ได้ ไม่ว่ากระแสแห่งพายุนั้นจะกรรโชก
มาอีกสักกี่ครั้ง แม้อาจจะเปราะบางบ้าง แต่ก็ไม่ยากเกินที่จะชำระล้าง

หากต้นธารความคิดไม่แตกกิ่งต่อกัน ปลายธารย่อมตีบตัน

ดร.ไสว บุญมา ผู้สั่งสมความรู้ ความคิดและประสบการณ์ด้าน
การพัฒนา พยายามบอกสังคมไทยไว้ในผลงานเขียนที่ผ่านมากว่า
การศึกษาเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการสร้างสังคมที่พัฒนา แต่การศึกษา
มิได้หมายเพียงระดับปริญญาที่สำแดงคุณวุฒิ แต่ต้องหมายรวมถึง
การเรียน - การรู้ - การคิด ทั้งยังต้องมีคุณธรรมและจิตสำนึกร่วมตาม
บทบาทหน้าที่ด้วย หนังสือ “อเมริกาที่ยังใช้ผ้าเทียมไถ” งานเขียนที่
ดูเหมือนเป็นสารคดีแนะนำชาวอเมริกันนี้จึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้เขียน
พยายามสื่อเพื่อส่ง “สาร” บางอย่างให้ผู้อ่าน ดังเจตนารมณ์ที่พยายาม
ทำตลอดมา ด้วยความหวังว่าผู้อ่านจะได้กรอบความคิดในทาง
สร้างสรรค์ และร่วมกันสร้างต้นธารแห่งความคิดให้แตกสาขามากยิ่งขึ้น

ทัศนีย์ กระจ่างอินทร์

9 มิถุนายน 2545

สารบัญ

คำนำ

1. บทนำ	1
2. ความประทับใจในความแปลกเมื่อแรกเยือน	9
3. ความเป็นมาของชาวอามิช	27
4. การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจแนวเดิม	41
5. ฐานความคิดและการดำเนินชีวิตของชุมชน	61
6. การศึกษาที่ยึดไร่นาเป็นศูนย์	81
7. การพักผ่อนหย่อนใจแบบไร้เทคโนโลยี	101
8. บทส่งท้าย	119
หนังสืออ่านประกอบ	133
แนะนำหนังสือ	135
แนะนำผู้เล่า	136

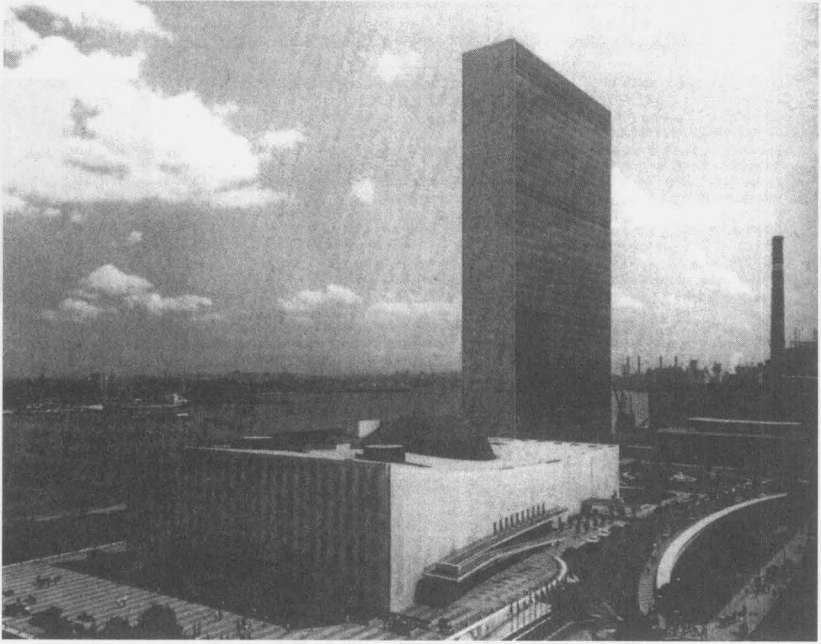
ที่บ้านชานกรุงวอชิงตัน

24 ตุลาคม 2544

จ่อย ที่รัก

วันนี้เป็นวันสหประชาชาติ เป็นวันครบรอบ 56 ปีขององค์การระหว่างประเทศซึ่งได้รับการก่อตั้งขึ้นมาเพื่อแสวงหาสันติภาพ หลังจากโลกได้เห็นความโหดร้ายหายนะของสงครามโลกครั้งที่ 2 คุณคงได้ข่าวแล้วว่าคณะกรรมการรางวัลโนเบลเพิ่งประกาศให้องค์การสหประชาชาติรับรางวัลโนเบลด้านสันติภาพสำหรับปี 2544 ฉะนั้นวันนี้จึงน่าจะเป็นวันที่ชาวโลกรื่นเริงยินดีกับการเฉลิมฉลองความสงบสุขตามอุดมการณ์ขององค์การสหประชาชาติ

ตรงกันข้าม ทั่วโลกกำลังสะทกสะท้านหวาดผวายุ่งท่ามกลางความพินาศของสงครามอีกครั้ง

รูป 1.1 สำนักงานอันตระหง่าน สวยงามและดูสงบ
ขององค์การสหประชาชาติในนครนิวยอร์ก

ตั้งที่คุ้นทราบดีอยู่แล้ว สงครามคราวนี้เป็นสงครามแบบใหม่ เริ่มจากผู้ก่อ การร้ายข้ามชาติจุดชนวนด้วยการจี้เครื่องบินโดยสารเป็นอาวุธ ชับพุ่งเข้าชนตึกในนครนิวยอร์กอันเป็นที่ตั้งของสำนักงานองค์การ สหประชาชาติและเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจของสหรัฐอเมริกา ตึกระฟ้า กว่า 100 ชั้นสองหลังพังทลายลงทับผู้คนตายไปหลายพันคน (ณ วันนี้ ยังไม่มีใครยืนยันจำนวนของผู้เสียชีวิตแน่นอน เพราะยังไม่สามารถรู้ ชากตึกกองสูงเป็นภูเขาเลากาหนักันได้หมด) นอกจากนั้นผู้ก่อการร้ายยัง

ขับเครื่องบินเข้าชนกระทรวงกลาโหม (ใกล้ ๆ บ้านผม) ณ ชานกรุง
วอชิงตัน ศูนย์กลางทางการเมืองของสหรัฐ ฯ ทำให้พนักงานเสียชีวิตไป
189 คน หลังจากนั้นสำนักงานหลายแห่งในสหรัฐ ฯ ได้รับจดหมาย
ซึ่งบรรจุเชื้อโรคร้ายแอนแทรกซ์ ทำให้ชาวอเมริกันหวาดผวาคิดว่าอาจ
ถูกผู้ก่อการร้ายโจมตีด้วยอาวุธเชื้อโรค สหรัฐ ฯ และพันธมิตรตอบโต้
ด้วยการส่งเครื่องบินไปถล่มอัฟกานิสถานตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม ฯ ในข้อกล่าว
หาว่าเป็นที่หลบซ่อนและศูนย์บัญชาการของผู้ก่อการร้ายข้ามชาติ

รูป 1.2 ตึกแฝดของศูนย์การค้าโลก (World Trade Center) ในนครนิวยอร์ก
หลังหนึ่งถูกเครื่องบินชนกำลังไฟไหม้ อีกหลังหนึ่งกำลังจะถูก
เครื่องบินชน ทั้งสองทลายลงหลังจากถูกชนไม่นาน

คุณคงได้เห็นภาพของสงครามทางโทรทัศน์ทุกวัน ในสมัยนี้เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นที่มุมไหนของโลก ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารช่วยให้ นักข่าวนำภาพเหตุการณ์มาออกโทรทัศน์ได้ทันที แถวกรุงวอชิงตันซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการของฝ่ายพันธมิตร โทรทัศน์และสื่ออื่น ๆ ประคมข่าวตลอดวันตลอดคืนพร้อมกับการวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสงคราม

จริงอยู่ชาวอเมริกันได้ข่าวเร็วทันใจและได้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างแจ่มแจ้งทางโทรทัศน์ แต่พวกเขาส่วนมากไม่รู้หรือว่าศัตรูของสหรัฐ ฯ กำลังใช้โทรทัศน์นี้แหละเป็นอาวุธ

โทรทัศน์กลายเป็นอาวุธสำคัญตั้งแต่สมัยสงครามเวียดนาม ในครั้งนั้นภาพความโหดร้ายของสงคราม และภาพการบาดเจ็บล้มตายของเด็กหนุ่มอเมริกันในป่าดงดิบต่างแดนที่ปรากฏทางโทรทัศน์วันแล้ววันเล่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้คนหนุ่มสาวในสหรัฐ ฯ ลุกฮือขึ้นต่อต้านนโยบายของสหรัฐ ฯ ในเวียดนามและทำให้สหรัฐ ฯ แพ้สงครามในที่สุด

คราวนี้ศัตรูของสหรัฐ ฯ กำลังใช้โทรทัศน์เป็นอาวุธเช่นกัน นอกจากภาพความเสียหายและบาดเจ็บล้มตายในอัฟกานิสถานแล้ว โทรทัศน์ยังแพร่ภาพทั้งวันทั้งคืนเกี่ยวกับการติดเชื้อโรคแอนแทรกซ์จริงอยู่เมื่อผมเริ่มเขียนจดหมายนี้ มีคนอเมริกันติดเชื้อเพียงไม่กี่คนและตายไปเพียงคนเดียว แต่ข่าวการถูกโจมตีด้วยอาวุธเชื้อโรคซึ่งทางการยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นต้นเหตุ ประกอบกับเรื่องเกี่ยวกับผู้ก่อการร้ายอาจโจมตีซ้ำเติมด้วยวิธีอื่น ๆ อีก สร้างความหวาดผวาให้ชาวอเมริกันอย่างกว้างขวาง ความหวาดผวานี้อาจทำให้ชาวอเมริกัน

เปลี่ยนพฤติกรรมจนมีผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างใหญ่หลวง ความหวาดกลัวและผลกระทบทางลบเหล่านั้นแหละเป็นสิ่งที่ผู้ก่อการร้ายต้องการ

รูป 1.3 ส่วนหนึ่งของความพินาศในสมรภูมิมืออัฟกานิสถาน

สำหรับผม บอกตรง ๆ ว่าการประโคมข่าวทั้งวันทั้งคืนทางโทรทัศน์ของสื่อมวลชนนานวันเข้าทำให้มันสมองของผมมีนตื้อ เริ่มย่อยข่าวและการวิเคราะห์เหตุการณ์ของผู้สังเกตการณ์ไม่ค่อยทัน จริงอยู่ข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ทำให้ผมหวาดผวาเหมือนคนอเมริกันทั่วไป นานวันเข้าผมเริ่มอยากจะทำอะไรสักอย่างเหมือนกัน แต่ไม่ได้ออกไปหาซื้อปืนหรือหาซื้อยาแก้โรคแอนแทรกซ์มาเก็บไว้ใกล้ ๆ ตัวเหมือนชาวอเมริกัน

บางคน หากหนีออกจากบ้านที่ซานกรูวอชิงตันไปเที่ยวในถิ่นที่ไม่มีโทรทัศน์เพื่อหลบอาวุธสำคัญนี้เป็นการชั่วคราว

ที่ไหนในอเมริกาที่ไม่มีโทรทัศน์ ?

มีหลายแห่ง ทางด้านตะวันออกของประเทศ ย่านที่รู้จักกันดีที่สุดเห็นจะได้แก่หมู่บ้านในชนบทของชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่งซึ่งชื่อว่า “อามิช” หมู่บ้านของชาวอามิชอยู่ประมาณกึ่งกลางระหว่างนครนิวยอร์กกับกรูวอชิงตัน

อย่าว่าแต่โทรทัศน์เลย ในบ้านของชาวอามิชไม่มีแม้แต่กระทั่งไฟฟ้า

อย่าแปลกใจ ผมไม่ได้ดูเรื่องนี้ขึ้นเพื่อหลอกคุณเล่น หมู่บ้านของชาวอามิชเป็นแหล่งที่ปราศจากเทคโนโลยีสมัยใหม่อีกหลายชนิด จึงปราศจากข่าวอีกทีก็ครีกรโครมทุกอย่าง และปราศจากความหวาดผวาคู่สงครามกับผู้ก่อการร้าย แต่เขาไม่มีไฟฟ้าและโทรทัศน์ด้วยความสมัครใจ มิใช่เพราะเขาล้าหลัง นอกจากนั้นชาวบ้านส่วนมากซึ่งเลี้ยงชีพด้วยการทำไร่ไถนา ยังปราศจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เกือบทุกอย่าง เขายังไถนาด้วยม้าและล้อ (ลูกผสมระหว่างม้ากับลา) ทำนองเดียวกับบ้านเรายังไถนาด้วยควายในบางแห่ง พวกเขายังไปไหนมาไหนด้วยรถม้า ไม่ใช่รถยนต์ ย่านนี้ยังมีสิ่งแปลก ๆ อีกมาก ที่แปลกที่สุดเห็นจะได้แก่ ชาวบ้านจะไม่ยอมให้สมาชิกในชุมชนของเขามีการศึกษาในโรงเรียนเกิน 8 ปี แม้แต่ครูที่สอนก็มีการศึกษาเพียงระดับชั้นมัธยม 2 ของเราเท่านั้น โรงเรียนทุกแห่งจะเป็นโรงเรียนห้องเดียว มีนักเรียนราว 30 กว่าคน ทุกชั้นเรียนรวมกันหมด

ใช่แล้ว ! นี่เป็นความจริง อเมริกาซึ่งมีมหาวิทยาลัยกว่า 3,500

แห่งและเป็นศูนย์การศึกษาที่ประสาทปริญญาให้คนทั่วโลก ยังมีคนอเมริกันกลุ่มหนึ่งต้องการเรียนหนังสือไม่เกินชั้นมัธยม 2 และมีชีวิตอยู่อย่างสงบท่ามกลางความวุ่นวายของโลกไร้พรมแดนและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

รูป 1.4 ม้าและ
ล่อเป็นสัตว์ใช้
งานหลักของ
ชาวอามิช เช่น
ไถนา ลาก
เกวียน และ
ลากรถ

รูป 1.5 รถม้า
เป็นพาหนะหลัก
ในชุมชนอามิช

ผมเคยไปเที่ยวแถบนั้นมาก่อน คราวนี้ผมถือโอกาสเปลี่ยนบรรยากาศเพื่อหนีข่าวสงคราม ไปหาความสงบชั่วคราวอีกครั้งเมื่อกลางเดือนตุลาฯ นอกจากจะได้เปลี่ยนบรรยากาศชั่วคราวแล้ว การไปครั้งนี้ ผมยังได้เรียนรู้อะไรต่อมิอะไรเพิ่มขึ้นอีก และมีโอกาสได้ไปดูอาคารเรียนห้องเดียวในหมู่บ้าน ทำให้นึกถึงโรงเรียนศาลาวัตเมื่อสมัยผมเรียนชั้นประถมอยู่ชายทุ่งอำเภอบ้านนา นึกถึงนักการศึกษาในชนบทเช่นคุณคิดว่าคุณคงสนใจเรื่องชาวไร่ชาวนาอเมริกันซึ่งไม่ใช่ไฟฟ้านี้แน่นอน

การไปเที่ยวหมู่บ้านของชาวอามิชครั้งนี้ผมไม่มีโอกาสได้ถ่ายรูปเลยเพราะชาวอามิชไม่ยอมให้ถ่ายรูป เขาถือว่าการปรากฏตัวในรูปถ่ายเป็นการยกย่องตัวเองและผิดวัฒนธรรมซึ่งเน้นการอ่อนน้อมถ่อมตนของเขา แต่ผมได้เก็บไปรษณียบัตรและรูปต่าง ๆ จำนวนหนึ่งกลับมาด้วย จึงส่งมาให้คุณดูพร้อมกับจดหมายนี้ พบกันคราวหน้าจะเล่ารายละเอียดให้ฟังอีก เมื่อไรคุณไปอเมริกา ผมจะอาสาพาไปเที่ยวที่นั่น

จนกว่าจะถึงวันนั้น ...

ความประทับใจในความแปลกเมื่อแรกเยือน

การไปเที่ยวในย่านของชาวอามิชก็เหมือนการไปเที่ยวในอเมริกา โดยทั่วไป ถ้าอยากจะทำอะไรต่อมิอะไรได้ตามใจชอบจะต้อง ขับรถไปเอง นั่นคือสิ่งที่ผมทำทุกครั้งที่ไปเที่ยวแถวถิ่นของชาวอามิช หมู่บ้านอามิชที่ผมกล่าวถึงนี้อยู่ทางตะวันออกของรัฐเพนน์ซิลเวเนีย จากกรุงวอชิงตันขับรถขึ้นไปทางเหนือประมาณ 2 ชั่วโมงก็ถึง ย่านนั้นเป็นท้องไร่ท้องนากว้างใหญ่ซึ่งดูแล้วไม่ต่างจากชนบทอื่น ๆ ในสหรัฐ ฯ ตามธรรมดาเมื่อไปเที่ยวแถวนั้น ผมจะเริ่มขับรถเข้าย่านชาวอามิชตามถนนหมายเลข 340 จากปลายสุดทางตะวันตก ขับเรื่อย ๆ ไปทางตะวันออก ถนนเล็ก ๆ สายนี้ผ่านทุ่งไร่ทุ่งนาและหมู่บ้านของชาวอามิชตลอดสาย แต่ช่วงที่มีสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวอามิชอยู่ติด ๆ กันจะ

เป็นหมู่บ้านชื่อว่า Bird-in-Hand (คงแปลว่า “ลูกไก่ในกำมือ”) ทางตะวันตก ไปถึงหมู่บ้าน Intercourse ทางตะวันออก (อย่าคิดว่าผมหยาบ โหลนนะ หมู่บ้านของเขาชื่ออย่างนี้จริง ๆ)¹

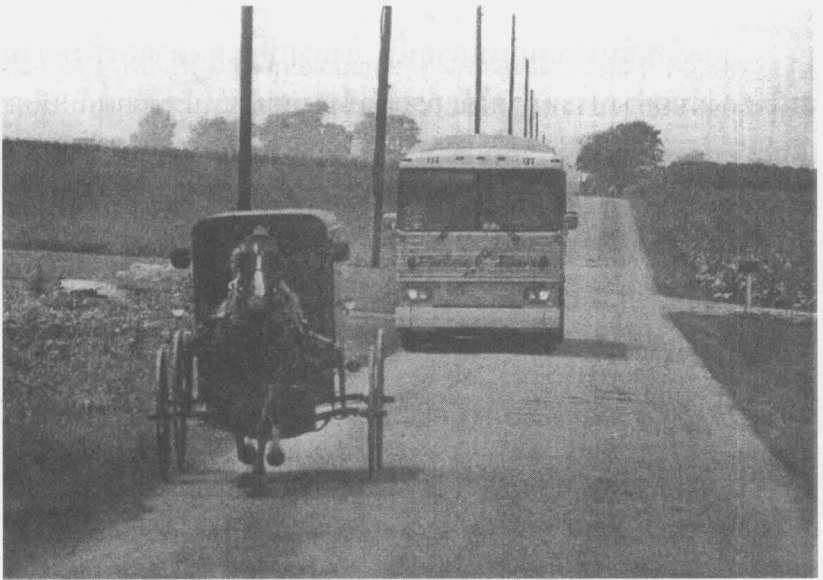

รูป 2.1 พาหนะสำคัญตามถนนสาย 340 ซึ่งมีช่องสำหรับรถม้าโดยเฉพาะ

¹ เมื่อเอ่ยคำว่า Intercourse คนทั่วไปมักนึกถึงการร่วมเพศ ทั้ง ๆ ที่คำนี้มีความหมายหลายอย่าง Intercourse ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าร่วมเพศ แต่ก็สร้างความสนใจให้คนถามถึงที่มาของชื่ออันแปลกนี้อยู่เสมอเพราะในสหรัฐฯ ซึ่งมักมีชื่อเมืองต่าง ๆ ในต่างรัฐซ้ำกันมากมาย หมู่บ้านนี้ดูจะเป็นเอกภาพ ไม่ชื่อซ้ำกับใครในต่างรัฐ ประวัติมีว่าหมู่บ้านนี้ตั้งขึ้นเมื่อปี พ. ศ. 2297 และมีชื่อแรกว่า Cross Keys ต่อมาในปี พ. ศ. 2357 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น Intercourse ชื่อนี้อาจมีรากเดิมมาจากทางเข้าสนามม้า (Entercourse) ซึ่งเคยอยู่ในบริเวณนั้น หรืออาจมาจากการที่ถนนสองสายมารวมกันตรงนั้น (Intercourse) ในสมัยก่อน ผมไม่แน่ใจว่าคุณมีโอกาสดูหนังเรื่อง Witness หรือเปล่า หนังเรื่องนี้ดาราจอมขวัญ Kelly McGillis ซึ่งแสดงเป็นแม่หม้ายสาวอามีชลูกติดหนึ่ง หนังบู๊บวกรักต่างวัฒนธรรมเรื่องนี้ถ่ายทำที่เมือง Intercourse นี้แหละ

ทุกครั้งที่ขับรถบนถนนสายนั้น สิ่งแรกที่สะดุดตาและดึงดูดความสนใจของผมอย่างประหลาดได้แก่รถม้าซึ่งวิ่งอยู่ข้างหน้าพร้อมกับเสียงเกือกม้ากระทบถนนดัง “ก๊บ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ๆ ... ” เป็นจังหวะถี่ ๆ ยากแก่การอธิบายว่าเหมือนอะไรในชีวิตประจำวันของเรา อันที่จริงผมรู้มาก่อนแล้วว่าจะได้เห็นรถม้า แต่เมื่อเห็นเข้าจริงก็ยังคงอดที่จะรู้สึกเหมือนถูกมนต์สะกดไม่ได้ มีความสุขอย่างประหลาดแล่นไปทั่วร่างกาย

ถนนสาย 340 มีช่องสำหรับขับรถยนต์เพียงสองช่องคล้ายถนนในชนบททั่วไป แต่ที่ต่างจากถนนอื่น ได้แก่ ทั้งสองไหล่จะลาดยางไว้กว้างพอสำหรับรถม้าโดยเฉพาะ ฉะนั้นเราไม่จำเป็นต้องรอแข่งรถม้าที่ไปทางเดียวกับเราหรือชะลอลงเมื่อมีรถม้าสวนมา แต่ถ้าเราขับรถแยกออกจากถนนสายนี้เข้าไปในทุ่งไร่มุ่งนา ถนนเล็ก ๆ เหล่านั้นจะไม่มีไหล่สำหรับรถม้าโดยเฉพาะ ฉะนั้นเราต้องชะลอรถของเราเพื่อสวนและแข่งรถม้าที่ผ่านไปมา สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งเกี่ยวกับรถม้าคือ ม้าดูจะคุ้นเคยกับรถยนต์ที่สวนมาแข่งไป บางทีด้วยความเร็วสูงพอสมควร แต่มันดูไม่สนใจหรือตื่นเต้นกับรถยนต์ของเราเลย ไม่ทราบว่ามันคิดรำคาญหรือกำลังหัวเราะเยาะพวกเราที่แตกตื่นไปดูความแปลกของหมู่บ้านของมันหรือเปล่า !

รูป 2.2 รถบรรทุกนักท่องเที่ยวรอแข่งรถม้าตามแถบทุ่งนาของชาวอามิช

ผมไปเที่ยวแถวนั้นในตอนกลางเดือนตุลาคม จึงเป็นระหว่างฤดูใบไม้ร่วงซึ่งอากาศกำลังเย็นสบาย สีสันสวยที่สุดเพราะใบไม้กำลังเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสีแดง ตัดกับสีเขียวแก่อ่อนของหญ้าในท้องนาและดอกไม้หลากสีในสนาม ถ้าคุณจะไปเที่ยวไม่ควรไปในฤดูหนาวเพราะนอกจากอากาศจะหนาว ทำให้ลำบากแก่การออกไปเดินดูร้านรวงในหมู่บ้านแล้วยังไม่ค่อยมีสิ่งต่าง ๆ น่าสนใจให้ดูเหมือนตอนฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อนและฤดูใบไม้ร่วงอีกด้วย นอกจากนั้นในฤดูหนาว หิมะอาจตก ทำให้ถนนลื่นยากแก่การขับรถ ฉะนั้นตอนที่เหมาะแก่การไปเที่ยวที่นั่นจะเป็นระหว่างเดือนพฤษภาคมกับเดือนตุลาคม และถ้าไปวันธรรมดาจะดีกว่า

วันเสาร์-อาทิตย์ เพราะในวันสุดสัปดาห์ โดยเฉพาะในฤดูร้อนจะมีนักท่องเที่ยวพยายามไปสัมผัสความสงบของชาวอามิชเป็นจำนวนมาก จนทำให้หมู่บ้านของเขาขาดความสงบไปมากทีเดียว

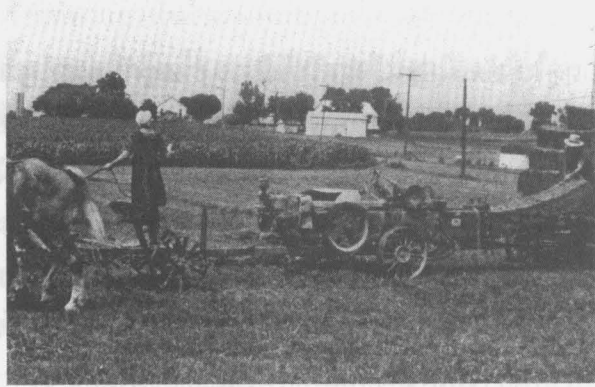
รูป 2.3 ยามหิมะตก รถม้าอาจใช้เลื่อนแทนล้อ

จากฤดูใบไม้ผลิไปจนถึงฤดูใบไม้ร่วง ขึ้นอยู่กับช่วงที่คุณไปเที่ยวที่นั่น คุณอาจจะเห็นชาวอามิชกำลังไถหรือคราดนาด้วยม้าหรือล่อหลายตัวลากไถซึ่งมีผานหลายลูกคล้าย ๆ รถไถนา หรืออาจเป็นม้าตัวเดียวลากไถผานเดี่ยวคล้ายไถบ้านเราซึ่งใช้ควายลากก็ได้ คุณอาจจะเห็นม้าลากเกวียนบรรทุกข้าวสาลี หรือข้าวโพด หรือยาสูบ หรือคุณอาจจะเห็นม้าและล่อหลาย ๆ ตัวกำลังลากเครื่องเกี่ยวข้าวสาลีหรือข้าวโพดไปก็ได้ เครื่องจักรพวกนี้อาจมีเครื่องขับเคลื่อนในตัวของมันเอง แต่ชาวอามิชมักฎห้ามใช้เครื่องยนต์ที่มีแรงขับเคลื่อนในตัวเอง เช่น รถยนต์ รถเกี่ยว

ชาวนวดข้าวหรือรถตัดและทำฟ่อนหญ้า ฉะนั้นเขาใช้เครื่องจักรที่มีเครื่องยนต์ แต่เครื่องจักรนั้นต้องเคลื่อนตัวไปในระหว่างทำงานด้วยแรงของสัตว์ เช่น ม้าและล่อ นอกจากนั้น เครื่องจักรทุกอย่างที่มีล้อ ไม่ว่าจะเป็นรถตัดและเก็บหญ้า หรือรถนวดข้าว ล้อของมันจะใช้อย่างหุ้มไม้ได้ ต้องเป็นล้อเหล็กหรือล้อไม้ไผ่ ๗

รูป 2.4 เครื่องเกี่ยวข้าวสาสีซึ่งใช้ม้าลาก

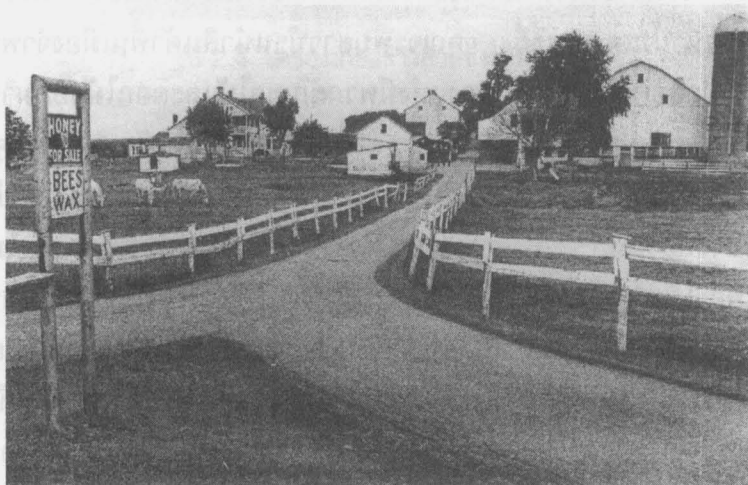
รูป 2.5 เครื่องทำฟ่อนหญ้าซึ่งใช้ล้อเหล็กและม้าลาก

รูป 2.6 การเก็บเกี่ยวข้าวโพด

ระหว่างขับรถไป คุณอาจจะเห็นป้ายชักชวนให้แวะไปในโรงนา เพื่อซื้อน้ำผึ้งสด และซีผึ้ง คุณจะพบชาวบ้านนำสินค้าพื้นเมืองจำพวก งานฝีมือออกมาวางขาย บางแห่งมีพวกผัก ผลไม้และดอกไม้ออกมาตั้ง แผงขายตามขอบถนนเป็นระยะ ๆ คล้ายในเมืองไทย ผักบางอย่างคุณ อาจรู้จักทันที เช่น ผักกาด กะหล่ำปลี แตงกวา มะเขือเทศ แต่บางอย่าง คุณอาจไม่คุ้นนัก ผลไม้ก็เช่นกัน ส่วนมากเป็นผลไม้เมืองหนาวซึ่งไม่มี ในเมืองไทย บางแผงอาจมีดอกไม้ขายด้วย เวลาขับรถไปตามถนนสาย ต่าง ๆ ในย่านของชาวอามิช คุณอาจสังเกตว่าชาวไร่ชาวนาของเขานิยม ปลูกดอกไม้ไว้หน้าบ้านพร้อมกับตกแต่งสนามหญ้าไว้อย่างน่าดู นั่นเป็น ประเพณีของชาวอามิช นอกจากมีหน้าที่สารพัดแล้ว แม่บ้านของเขาจะ เจียดเวลามาดูตกแต่งสนามหญ้าหน้าบ้านให้สวยงามด้วยไม้ใบและไม้

ดอกหลากสี บางบ้านอาจปลูกดอกไม้มากมายจนแบ่งตัดมาขายได้ด้วย สำหรับพวกหนุ่ม ๆ (จะหนุ่มมากหรือหนุ่มน้อยอย่างผมก็ได้) ร้านขายของนี้อาจมีสาว ๆ หน้าตาดี แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสะอาด มีผ้ากันเปื้อนยาวสวมไว้ข้างหน้า ใส่หมวกคลุมผมสีขาวย ออกมายืนต้อนรับด้วยหน้าตายิ้มแย้มอยู่ด้วย เป็นโอกาสดีที่จะได้ชมความงามตามธรรมชาติอย่างแท้จริงซึ่งหาดูไม่ได้ง่ายนักในสหรัฐอเมริกา สาวอเมริกันไม่แต่งหน้าทาปาก ทาเล็บและไม่มีเครื่องประดับแม้แต่อย่างเดียว สำหรับผม บอกตรง ๆ ว่าเมื่อเห็นความงามประจักษ์กับความอ่อนหวานตามธรรมชาตินั้นแล้ว คิดถึงชนบทไทยในสมัยหนึ่ง และมีความรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงเพลง “สาวชาวบ้านไร่ อยู่ห่างไกลการศึกษาและสังคม“ แ่ววมา คุณนึกออกไหมว่าชื่อเพลงอะไรและใครขับร้อง ? วันนั้นคงไม่มีวันหวนกลับมาอีกแล้ว

รูป 2.7 ป้ายบอกว่าที่นี่มีน้ำผึ้งและชีผึ้งขาย

รูป 2.8 ม้ากำลังลากแผงลอยเคลื่อนที่ซึ่งขายแตงโมและแคนตาลูปไร่สารเคมี

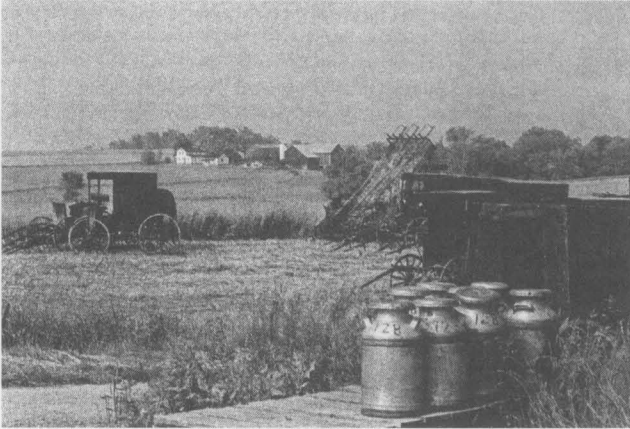
รูป 2.9 แผงลอยถาวรริมถนนขายจำพวกสินค้าหัตถกรรมของหมู่บ้าน

รูป 2.10 แผงลอย
ชายฝึกชั่วคราวกับ
สาวอามีช

ถ้าเป็นตอนเช้าคุณอาจจะเห็นถึงสีโลหะจำนวนหนึ่งตั้งอยู่บน
ร้านไม้เตี้ย ๆ ริมนถนน นั่นคือถังนมสดซึ่งชาวฮาร์ตได้เมื่อตอนเช้ามีด
และชนมาวางไว้ข้างถนนเพื่อรอให้ผู้ซื้อนมมาเก็บ ไม่ห่างออกไปคุณอาจ
จะเห็นบ้านและโรงนาซึ่งทาดด้วยสีขาวเป็นส่วนมาก คุณอาจรู้สึกเสมือน
ว่านั่นเป็นสีเดียวกับที่ชาวอามีชใช้ ทำให้อาคารบ้านเรือนของเขาดูสะอาด
ตา รอบ ๆ อาคารดูเป็นระเบียบ อาจมีม้าและสัตว์อื่นอยู่ในบริเวณ
อีกสิ่งหนึ่งที่คุณอาจสังเกต ได้แก่ ราวตากเสื้อผ้าซึ่งตั้งอยู่ข้าง ๆ บ้านหรือ
โรงเรือนอื่น ๆ ในบริเวณ ในสมัยนี้คุณขับรถไปทั้งวันในอเมริกา คุณอาจ
ไม่เห็นบ้านไหนมีเสื้อผ้าแขวนอยู่บนราวตากผ้าเลย เพราะชาวอเมริกัน
ใช้เครื่องอบผ้ากันเสียจนดูจะลืมไปแล้วว่าแสงอาทิตย์นั้นตากเสื้อผ้าให้

แห้งได้พร้อมกับประหยัดเงินอีกด้วย แต่ชาวอเมริกันยังไม่ลืมนะ ยังพยายามประหยัดด้วยการใช้แสงแดดตากเสื้อผ้ากันอยู่ทั่วไป

รูป 2.11 ถังนมสดมีหมายเลข (128) ประจำตัวเจ้าของรอรับผู้ซื้อ

รูป 2.12 ราวตากผ้ามีลูกกรอกเพื่อความสะดวก

ถ้าคุณไปเที่ยวในย่านนั้นในวันอาทิตย์ คุณจะไม่เห็นการทำไรไถนา แต่อาจจะขับรถผ่านชาวอามิชซึ่งแต่งตัวสะอาดสะอ้าน กำลังอุ้มลูกจูงหลานเดินกันไปริม ๆ ถนนเพื่อจะไปร่วมพิธีทางศาสนา แต่ถ้าคุณพยายามมองหาวัดหรือโบสถ์ของเขา คุณจะหาเท่าไรก็ไม่พบ ทั้งนี้เพราะชาวอามิชไม่เชื่อในเรื่องการสร้างตัวโบสถ์หรือถาวรวัตถุทางศาสนาทุกชนิด ซึ่งเขาถือว่าเป็นการเสียเงินโดยเปล่าประโยชน์ เขาถือว่าหัวใจของศาสนาไม่ใช่อยู่ที่ตัวอาคาร เช่น วัด โบสถ์ หรือสุเหร่า แต่อยู่ที่จิตใจของเราและการประพฤติปฏิบัติตัวเราตามคำสอนของศาสนามากกว่า ฉะนั้นเขาจะใช้บ้านหรือโรงนาของสมาชิกในกลุ่มของเขาเป็นสถานที่ประกอบกิจการทางศาสนา ตามธรรมดาเขาจะมีการชุมนุมฟังเทศน์กันทุกสองสัปดาห์ โดยสมาชิกในกลุ่มเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพในการตัดแปลงบ้านหรือโรงนาให้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจชั่วคราว (กรุณาอ่านเพิ่มเติมในบทที่ 5)

ระหว่างทางจากหมู่บ้าน Bird-in-Hand กับหมู่บ้าน Intercourse จะมีป้ายบอกให้เราแวะดูสถานที่ต่าง ๆ และแวะกินข้าวอยู่ตามรายทาง เพราะถนนสายนี้ได้เปลี่ยนจากถนนในชนบทที่ค่อนข้างเงียบเหงา ไปเป็นถนนที่จอแจไปด้วยนักท่องเที่ยว คนที่มีเวลาหรือสนใจเป็นพิเศษในอะไรสักอย่างอาจแวะเข้าไป คนที่ผ่านไปเที่ยวย่านนั้นมักแวะลงเดินดูร้านรวงที่หมู่บ้าน Intercourse ซึ่งคนส่วนมากถือว่าเป็นศูนย์กลางของชาวอามิชในรัฐเพนซิลเวเนีย

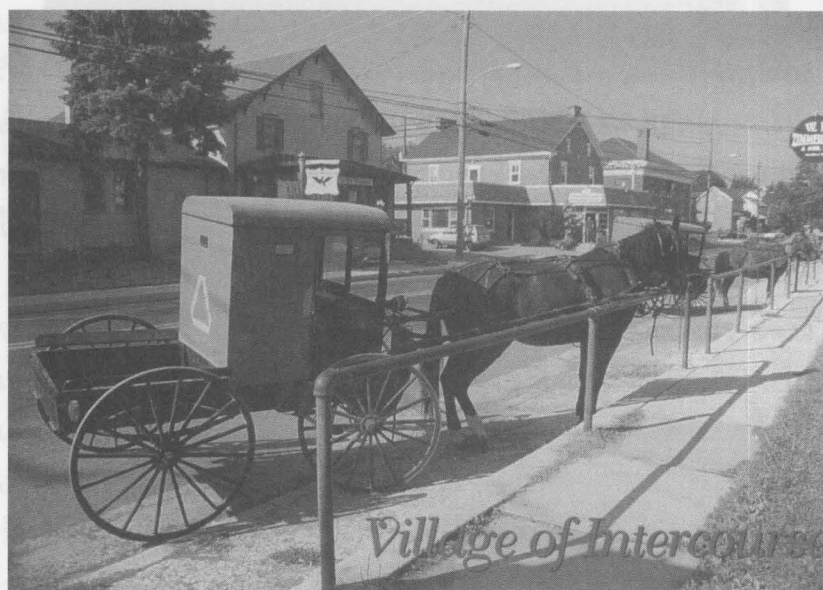

รูป 2.13 แต่งกายชวนกันไปฟังเทศน์ในวันอาทิตย์

รูป 2.14 ร้านอาหารอามิชซึ่งยังใช้ภาษาเยอรมันอยู่

ในหมู่บ้าน Intercourse มีทั้งบ้านชาวอเมริกันและชาวอเมริกัน
อื่น ๆ รวมอยู่ด้วย ฉะนั้นจะเห็นว่าตามบ้านมีรถยนต์จอดอยู่ทั่วไป
ตามข้างถนนจะมีทั้งที่จอดรถยนต์และที่จอดรถม้า ซึ่งมีคร่าวเหล็กอยู่ติด
กับถนนไว้สำหรับผูกม้า อาจจะมีหรือไม่มีรถม้าจอดให้เห็นก็ได้ นอก
จากนั้นคุณอาจเห็นรถม้าและรถยนต์เข้าใช้บริการล้างรถในที่เดียวกัน
หรือขับผ่านเข้าไปใช้บริการธนาคารพร้อมกัน การบริการที่เรียกว่า Drive-
in Banking มีคนนิยมกันมากทีเดียว

รูป 2.16 ที่จอดรถม้าริมถนนกลางหมู่บ้าน

รูป 2.17 บริการล้างรถแบบประณีต

รูป 2.18
รถม้าและรถเก๋ง
เข้าใช้บริการ
ขับผ่าน (Drive-in)
ของธนาคาร
พร้อมกัน

คุณอาจสงสัยว่าเนื่องจากชาวอามิชไม่ใช้รถยนต์ เวลาเขาจะไปไหนไกล ๆ เขาจะอย่างไร จะไม่ใช่เวลาเป็นวันเป็นคืนหรือ คำตอบคือ เวลาจะไปไหนไกล ๆ เขาอาจเหมารถไปส่ง หรืออาจไปรถประจำทาง เขา นั่งรถยนต์ได้ ถ้าตัวเองไม่ได้เป็นผู้ขับ เขา นั่งเรือโดยสารได้ แต่จะไม่นั่งเครื่องบิน

ในหมู่บ้านนี้มีตลาดและร้านค้าสารพัด ทั้งที่เป็นร้านรวงสำหรับคนท้องถิ่นและร้านที่ดูจะตั้งขึ้นมาเพื่อขายของให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ในระหว่างที่เดินชมสินค้าในร้านต่าง ๆ คุณจะเห็นชาวอามิชออกมาซื้อของกันอยู่ทั่วไป ที่คุณรู้ว่าเขาเป็นชาวอามิชเพราะเครื่องแต่งกายซึ่งจะต่างไปจากชาวอเมริกันทั่วไป เขาไม่ได้แต่งมาเพื่อให้นักท่องเที่ยวดู เพราะมันเป็นการแต่งกายประจำวันของเขาจริง ๆ คุณจะเห็นว่าผู้ชายทุกคนไว้เคราแต่ไม่ไว้หนวด จะสวมหมวกมีปีก อาจเป็นหมวกสานหรือหมวกหนังก็ได้ คุณจะสังเกตว่ามีผมแสบออกมานอกหมวกเพราะเขาจะไว้ผมยาวลงมาถึงครึ่งท่อนและปรกหน้าลงมาถึงราวกึ่งหน้าผาก ถ้าเขาไม่สวมเสื้อนอก คุณจะเห็นว่ากางเกงเขามีสายรั้งยึดไว้และสะพายขึ้นไปทีป๋า ไม่มีเข็มขัด ส่วนผู้หญิงจะมีหมวกหรือผ้าคลุมหัว อาจเป็นสีขาวหรือสีดำซึ่งอ่อนนุ่มมวยไว้ข้างใน (ตามประเพณี ผู้หญิงชาวอามิชจะไว้ผมยาวทุกคน) สวมชุดยาวลงไปถึงกลางน่องและอาจมีผ้ากันเปื้อนยาวสวมไว้ข้างหน้าด้วย

ที่นี่คุณอาจหยุดกินข้าวซึ่งอาจมีอาหารบางอย่างของชาวอามิชโดยเฉพาะ เสร็จแล้วจึงออกเดินดูตามร้านเล็ก ๆ เพื่อซื้อของฝาก หรือซื้อของจำพวกงานฝีมือของคนในหมู่บ้าน ถึงตอนนี้คุณอาจจะสังเกตแล้วว่าทุกอย่างดูเป็นไปอย่างช้า ๆ ไม่เร่งรีบเหมือนบางแห่งในสหรัฐ ฯ ซึ่ง

คุณอาจไปเห็นมาหรือคาดไว้ในจินตนาการ ยิ่งถ้าคุณเพิ่งไปที่ยวนครนิวยอร์กมาด้วยแล้ว คุณจะเห็นความแตกต่างปานฟ้ากับดินได้อย่างชัดเจน ในนครนิวยอร์กผู้คนไปไหนมาไหนกันอย่างรีบเร่ง ถ้าคุณไม่ระวัง อาจถูกเหยียบตาย แต่ในหมู่บ้านอามิช ทุกอย่างเคลื่อนไปอย่างช้า ๆ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะนอกจากที่นี่จะเป็นชนบทแล้ว ชาวอามิชดำเนินชีวิตอย่างไม่เร่งร้อน การใช้รถม้าเป็นพาหนะหลักในยุคจรวดเป็นเครื่องแสดงออกอย่างดีถึงการดำเนินชีวิตตามหลัก “ช้า ๆ ได้พร้าเล่มงาม” ของเขาอย่างแท้จริง

รูป 2.19 ชายอามิช

รูป 2.20 หญิงอามิช

รูป 3.1 รูปรถม้าดูจะมีมากมายหลายแบบที่สุด

รูป 3.2 ขบวนรถม้าของชาวอามิช

ความเป็นมาของชาวอามิช

ชาวอามิชมีกำเนิดในยุโรป ย้อนไปราว 500 ปี ยุโรปทั้งทวีปเผชิญกับปัญหายุ่งยากทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็วติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ชาวไร่ชาวนาไม่สามารถผลิตอาหารได้พอเพียงแก่ความต้องการของคนทั้งหมด อาหารและสินค้าอื่นขึ้นราคาอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดความยากจนอย่างแพร่หลาย เจ้าผู้ครองรัฐซึ่งดีซิงเด่นและรุกรานกันอยู่ไม่ขาด ภายในบางรัฐ ผู้ปกครองและขุนนางต่างขัดแย้งและแย่งอำนาจกันเอง ความฉ้อฉลคดโกงของผู้ครองแผ่นดินและพวกขุนนางสร้างความไม่พอใจให้แก่พ่อค้าประชาชนโดยทั่วไป

ในด้านศาสนา ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของรัฐต่าง ๆ มีส่วนร่วมในกิจการปกครองของรัฐอย่างใกล้ชิด จนแยกแทบไม่ออกว่าอะไรเป็นกิจของรัฐ อะไรเป็นกิจของศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมอารยธรรมของยุโรปอยู่พันกว่าปี เริ่มแตกร้าวจากภายในเช่นกัน นักบวชหัวก้าวหน้าไม่เห็นด้วยกับคำสอนและหลักปฏิบัติบางอย่างของนิกายนี้และเริ่มเสนอความคิดให้ปฏิรูป

ในตอนนั้น โยฮาน กูเทนเบอร์ก ประดิษฐ์แท่นพิมพ์หนังสือขึ้นแทนการเขียนได้สำเร็จ เทคโนโลยีใหม่นี้ช่วยกระจายข่าวคราวความยากจน ความขัดแย้งทางการเมืองและข้อคิดใหม่ทางศาสนาให้แพร่สะพัดไปทั่วยุโรปอย่างรวดเร็ว ทำให้กระแสความแตกร้าวคุกรุ่นอยู่ทั่วทั้งทวีป

ความขัดแย้งในศาสนาลุกลามและรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และถึงขั้นแตกหักเมื่อคำสอนของพระนักปฏิรูป เช่น มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther ค. ศ. 1483-1546 หรือ พ. ศ. 2026-2089) ชาวเยอรมนี และ อุลริค ซิงลี (Ulrich Zwingli) ชาวสวิตเซอร์แลนด์ กลายเป็นนิกายศาสนาใหม่ในศาสนาคริสต์ซึ่งเรียกรวม ๆ กันว่านิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant = ผู้ต่อต้าน) ซึ่งไม่ขึ้นกับพระสันตปาปาในสำนักวาติกัน ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความแตกร้าว อดอยากยากจนและความไม่พอใจของประชาชน คำสอนและหลักปฏิบัติของนิกายใหม่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในแถบที่เป็นส่วนหนึ่งของประเทศเยอรมนีและสวิตเซอร์แลนด์ในปัจจุบัน

รูป 3.3 มาร์ติน ลูเธอร์ หนึ่งในผู้นำสำคัญในการปฏิรูปศาสนา

ถึงแม้จะแยกตัวออกจากนิกายโรมันคาทอลิกแล้วก็ตาม นิกายโปรเตสแตนต์ยังร่วมมือกับฝ่ายปกครองอย่างใกล้ชิด พร้อมกับอาศัยอำนาจรัฐในการเผยแพร่คำสอนและหลักปฏิบัติของนิกายของตน กล่าวได้ว่านิกายใหม่นี้เลิกขึ้นอยู่กับพระสันตปาปาจริง แต่กลับไปขึ้นอยู่กับฝ่ายปกครองท้องถิ่น นั่นคือ รัฐกับศาสนายังเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก หรืออาจเรียกได้ว่ายังรวมหัวกันปกครองแผ่นดินเช่นเดิม

การไม่แยกตัวเองออกจากกิจการทางโลกอย่างเด็ดขาดของนิกายใหม่ สร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้เคร่งศาสนาจำนวนหนึ่ง พวกเขาเห็นว่า การที่ศาสนาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการของรัฐทำให้เกิดความหย่อนยานในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะศาสนาต้องรับประชาชนทุกคนของรัฐให้เป็นสมาชิกในวัดหรือโบสถ์ ถึงแม้ผู้นั้นจะไม่มีความจริงใจและมีฐานะทาง

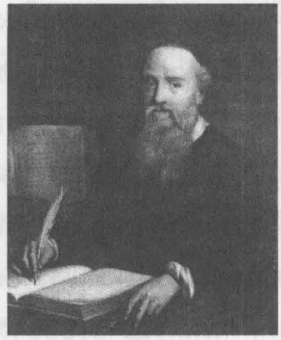
ศีลธรรมจรรยาต่ำกว่าที่ควรจะเป็นก็ตาม ในบางกรณีการปฏิบัติถูกละเลยเพื่อความสะดวกทางการเมือง นักปฏิรูปเหล่านี้เห็นว่าผู้ที่จะนับถือศาสนาคริสต์จะต้องเข้าพิธี “รดน้ำ” (Baptism) ประกาศตัวเพื่อรับปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาเมื่อตอนโตเป็นผู้ใหญ่แล้วเท่านั้น ไม่ใช่เมื่อตอนยังเป็นเด็กไร้เดียงสาไม่รู้ประสีประสาอะไร ดังที่ปฏิบัติกันมาแต่โบราณกาล รัฐจะต้องไม่เข้ามาเกี่ยวข้องในกิจการของศาสนา ในทำนองเดียวกัน ผู้ประกาศตัวเป็นชาวคริสต์จะต้องอยู่กับเพื่อนมนุษย์อย่างสันติ และไม่เข้าร่วมกิจการของรัฐบางอย่าง เช่น การเป็นทหารและการทำสงคราม พวกนี้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่า “ผู้ให้สัตย์ปฏิญาณซ้ำ” หรือ “รดน้ำซ้ำ” (Anabaptists)

รูป 3.4 โบสถ์ในนครซูริก ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นแหล่งเคลื่อนไหวสำคัญของพวก Anabaptists ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1525 (พ. ศ. 2068)

ในกลุ่มนักปฏิรูปผู้ต้องการแยกศาสนาออกจากกิจของรัฐนี้ มีผู้นำสำคัญคนหนึ่งชื่อ เม็นโน ซีมอนส์ (Menno Simons) ซึ่งเคยเป็นพระนิกายโรมันคาทอลิกชาวฮอลันดา เขาประกาศตัวเข้าร่วมกับกลุ่มผู้มีความคิดแนวใหม่ หรือ Anabaptists นี้เมื่อปี ค. ศ. 1536 (พ. ศ. 2079) ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการเขียนมาก ทำให้สามารถเขียนเผยแพร่ความคิดตามแนวใหม่ให้คนทั่วไปเข้าใจได้ เทคโนโลยีในการพิมพ์ช่วยทำให้ความคิดนั้นกระจายไปอย่างกว้างขวางในยุโรป มีผู้สมัครเข้าร่วมนิกายใหม่นี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คนกลุ่มนี้มีชื่อเรียกกันทั่วไปว่า เม็นโนไนท์ส (Mennonites) หรือผู้ปฏิบัติตามแนวคิดของบาทหลวงเม็นโน

ต่อมาพระชาวสวิตเซอร์แลนด์องค์หนึ่งชื่อ จาขอบ อัมมานน์ (Jacob Ammann) เข้าร่วมกลุ่มเม็นโนไนท์สด้วย พระองค์นี้มีความเป็นมาค่อนข้างลึกลับ ไม่ค่อยมีใครรู้จักดี แม้แต่รูปก็ไม่มีจารึกไว้ในหนังสือต่าง ๆ หลังจากเข้าร่วมนิกายใหม่ได้ไม่นาน ยาขอบ อัมมานน์ เริ่มไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติบางอย่างของนิกายใหม่ กล่าวหาว่าสมาชิกของกลุ่มเม็นโนไนท์สหย่อนยานทางวินัย ฉะนั้นเขาจึงเริ่มเผยแพร่ความคิดปฏิรูปของเขาในหมู่พวกเม็นโนไนท์สด้วยกัน ผู้ที่เห็นด้วยและแยกตัวออกจากกลุ่มเม็นโนไนท์สเพื่อเข้าร่วมกลุ่มเคลื่อนไหวตามแนวความคิดของเขาเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่า อามิช (Amish)

รูป 3.5 เมนโน ไชมอนส์
ผู้นำนิกายเมนโนไนท์

รูป 3.6 ผู้หนีถือศาสนาใหม่ถูกจับเผาทั้งเป็นเป็นจำนวนมาก

ทั้งพวกเมโนไนท์และพวกอามิชถูกกดขี่ข่มเหงอย่างรุนแรงจากทั้งทางรัฐบาลและทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและนิกายโปรเตสแตนต์ จำนวนมากถูกสังหาร โดยเฉพาะคนไม่ยอมที่จะเป็นทหารซึ่งมีความจำเป็นมากสำหรับการปกครองของรัฐต่าง ๆ ในยุโรปใน

ขณะนั้น เนื่องจากรัฐเล็กใหญ่ต่างทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่ไม่ขาด พวกที่เหลือต้องหลบหนีไปหาที่พึ่งในชนบทห่างไกล พวกนี้ไม่สามารถหาเลี้ยงชีพทางอื่นได้นอกจากการเกษตร เนื่องจากพวกเขามีความมานะอุตสาหะสูงและพยายามศึกษาเรื่องการเกษตรอย่างลึกซึ้ง ต่อมาจึงได้ประสบความสำเร็จสูงกลายเป็นที่รู้จักในยุโรปว่ามีความเชี่ยวชาญในการเกษตรที่สุด เมื่อชาวยุโรปจำนวนมากเริ่มอพยพไปอยู่ในแผ่นดินใหม่ในอเมริกาเหนือซึ่งสนับสนุนความคิดในการแยกศาสนาออกจากกิจของรัฐอย่างเด็ดขาด พวกชาวอามิชเห็นว่าแนวคิดนั้นตรงกับของตน จึงเริ่มอพยพไปอยู่ในอเมริกาเหนือด้วย

ชาวอามิชกลุ่มแรก ๆ ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในย่านรัฐเพนน์ซิลเวเนีย ซึ่งในสมัยนั้นยังเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ในตอนนั้นชาวยุโรปจำนวนหนึ่งซึ่งถูกข่มเหงจากรัฐเพราะความเชื่อทางศาสนาที่ต่างไปจากความเชื่อกระแสหลัก ได้ไปตั้งถิ่นฐานในแถบนั้นแล้ว กลุ่มใหญ่ที่สุดมีชื่อว่า Religious Society of Friends (คงแปลว่า “สมาคมเพื่อนร่วมศาสนา” หรืออะไรทำนองนั้น) แต่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปว่าพวกควอเกอร์ส (Quakers) พวกนี้มีความเชื่ออย่างหนึ่งคล้ายกลุ่มอามิชคือ รักสงบ ไม่ใช้วิธีการรุนแรง และไม่ยอมเข้าร่วมทำสงคราม ผู้นำของคนกลุ่มนี้เป็นชาวอังกฤษชื่อ วิลเลียม เพนน์ ชื่อนั้นเป็นที่มาของรัฐ

เพนน์ซิลเวเนีย¹

ในปัจจุบันนี้ ในอเมริกาเหนือมีทั้งกลุ่มเมนโนไนท์และกลุ่มอามิชกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งสองกลุ่มมีกฎเกณฑ์การปฏิบัติทางศาสนาและการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกัน กลุ่มอามิชจะเคร่งครัดมากกว่า โดยเฉพาะการแต่งกาย และการไม่ยอมใช้เครื่องจักรบางอย่าง เช่น รถยนต์ ฉะนั้นกลุ่มชาวอามิชจะแตกต่างไปมากจากชาวอเมริกันทั่วไป ทำให้ชุมชนของเขาเด่น กลายเป็นที่สนใจเป็นพิเศษและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งในทางตะวันออกของสหรัฐ ฯ

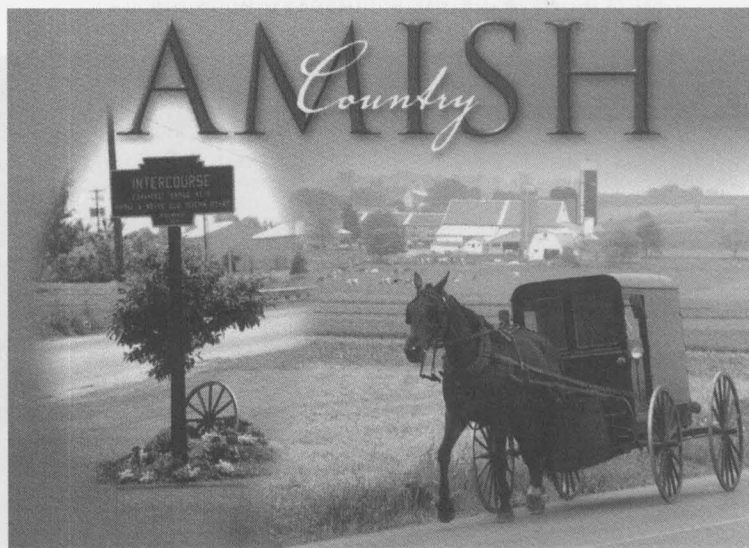
ในปัจจุบันชาวอามิชประมาณ 150,000 คน กระจัดกระจายกันอยู่ใน 22 รัฐของสหรัฐอเมริกาและส่วนหนึ่งของประเทศแคนาดา ทางตะวันออกของรัฐเพนน์ซิลเวเนีย ถิ่นที่มีชุมชนอามิชมากที่สุดจนเป็นที่รู้จักกันทั่ว ๆ ไปว่า ย่านอามิช (Amish Country) ผู้ไปเที่ยวในถิ่นนั้นมักซื้อไปรษณียบัตรซึ่งแสดงลักษณะเด่นเป็นพิเศษ (บางคนอาจคิดว่า

¹ ผู้เกิดในครอบครัวของชาว Quakers ที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงมากที่สุดเห็นจะได้แก่อดีตประธานาธิบดี ริชาร์ด นิกสัน แต่ค่อนข้างแปลก ทั้ง ๆ ที่เกิดในครอบครัวผู้นับถือศาสนาซึ่งยึดสันตวิธีเป็นหลัก นิกสันกลับเป็นคนส่อไปทางก้าวร้าวรุกรานมาก คุณยังจำหนังเรื่อง High Noon ได้ไหม ? ดาราสุดหล่อ แกรี่ คูเปอร์ (Gary Cooper) แสดงนำเป็นนายอำเภอได้ยอดเยี่ยมจนได้รางวัลตุ๊กตาทอง ดาราฝ่ายหญิงได้แก่สาวสุดสวย เกรส เคลลี (Grace Kelly) ซึ่งต่อมาได้รับสถาปนาเป็นเจ้าหญิงและราชินีของผู้ครองนครโมนาโก จนเป็นที่เล้าลือว่าหนังสืออ่านเล่นของเด็กเรื่อง “ซินเดอเรลลา” กลายเป็นจริง ในหนังเรื่อง High Noon เกรส เคลลี แสดงเป็นสาวงาม Quaker ซึ่งไม่เห็นด้วยกับสามีนายอำเภอ แกรี่ คูเปอร์ ซึ่งเพิ่งพ้นตำแหน่งและแต่งงานกับเธอเสร็จไปหยก ๆ และกำลังจะไปตีหมั้นผู้หญิงอื่นที่ จะต้องรบราฆ่าฟันกับผู้ร้าย แต่อดีตนายอำเภอยืนกรานจะต่อสู้กับธรรมทั้ ๆ ที่ประชากรในเมืองไม่ยอมร่วมด้วยเพราะความโลภและความกลัว ถ้าคุณจำหนังเรื่องนี้ไม่ได้ ผมจะเล่าให้ฟังว่าเรื่องเป็นอย่างไรและลงเอยกันอย่างไรเมื่อพบกันคราวหน้า

แปลก) ของชาวอามิชและมีคำนี้พิมพ์กำกับอยู่ด้วยส่งไปให้เพื่อนฝูง เพื่อบอกข่าวว่าได้ไปเที่ยวที่นั่นแล้ว ผมส่งจำนวนหนึ่งมาให้คุณดูด้วย

รูป 3.7 แผนที่แสดงแหล่งชุมชนอามิชในสหรัฐอเมริกา
วงกลมแสดงถึงชุมชนใหญ่ จุดดำแสดงถึงชุมชนเล็ก

รูป 3.8 ป้ายเขตหมู่บ้าน Intercourse ศูนย์กลางของย่านอามิช

รูป 3.9 ชาวอามิชใช้ม้าลากเครื่องรวมหญ้าที่เกี่ยวแล้ว

รูป 3.10 เครื่องทำฟ่อนหญ้าใช้ม้าลาก

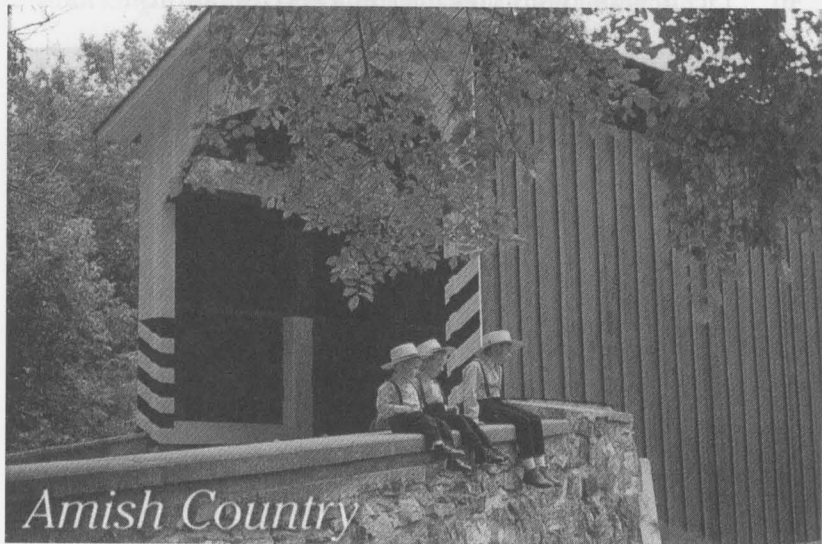
รูป 3.11 เกวียนล้อเหล็กปราศจากยางหุ้มลากชาวโพตสดไปให้สัตว์เลี้ยง

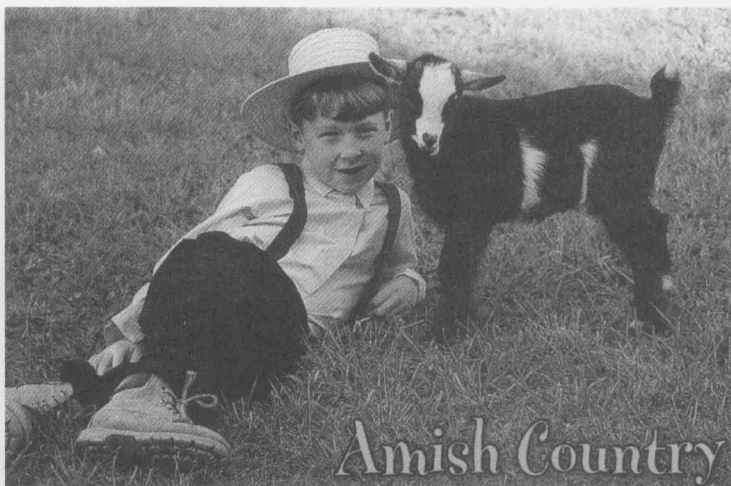
รูป 3.12 ครอบครัวอามิชเดินไปฟังเทศน์ในวันอาทิตย์

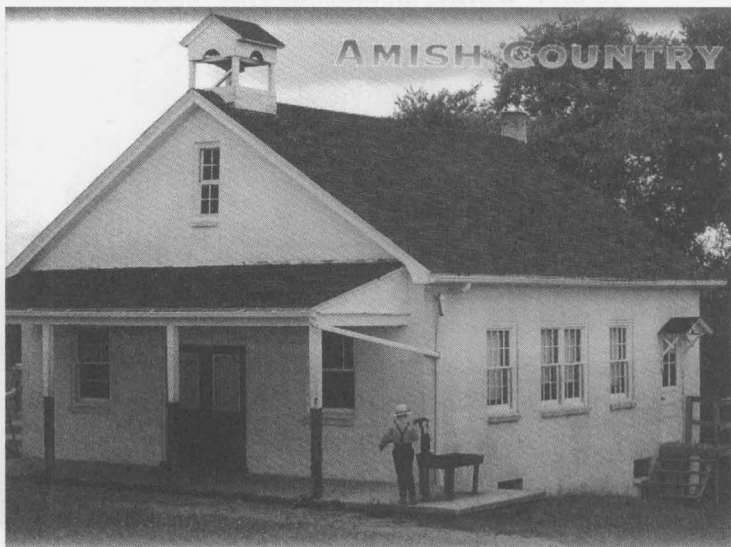
รูป 3.13 โรงนาหลังใหญ่ถูกใช้เป็น “โบสถ์” ชั่วคราว

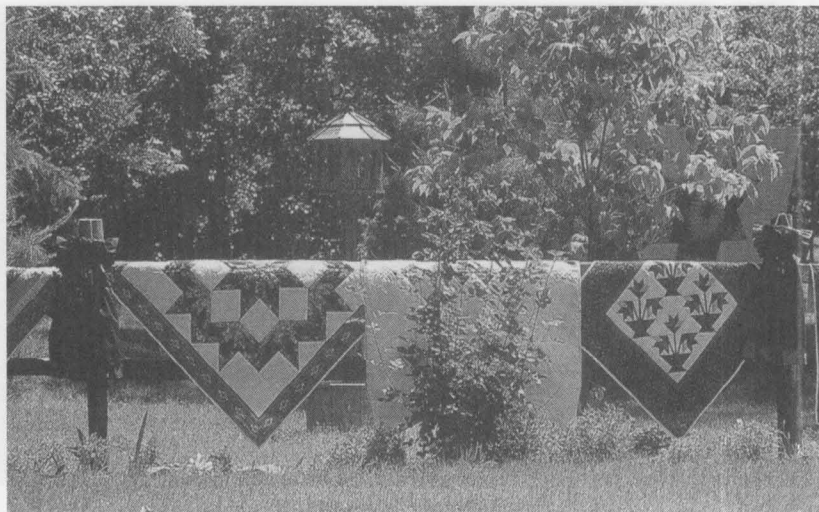
รูป 3.14 การพักผ่อนกับเพื่อนหลังจากกลับจาก “โบสถ์”

รูป 3.15 เล่นกับเพื่อนสี่ขาหลังกลับมาจาก “โบสถ์”

รูป 3.16 แวะไปตักน้ำที่หน้าโรงเรียนในหมู่บ้าน

รูป 3.17 ผ้าทอวอลซึ่งมีชื่อเสียงในด้านคุณภาพ

รูป 3.18 รถม้าพาไปได้ทุกแห่งแม้หิมะจะตก

การดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจแนวเดิม

คุณคงเคยได้ยินเรื่องเกษตรกรอเมริกันทำไร่นำกันคนละเป็นพัน ๆ ไร่ หมีน ๆ ไร่ และใช้เครื่องจักรสารพัด นับจากเป็นรถไถ รถคราด รถปลูก รถเกี่ยวหวด ตลอดจนเครื่องหว่านปุ๋ยและเครื่องบินโปรยยาฆ่าแมลง ทำให้น่าสงสัยว่าชาวอเมริกียังไถนาด้วยม้าด้วยล่อนั้นจะทำได้สักเท่าไร และจะอยู่ในสังคมอเมริกันซึ่งโดยทั่วไปแล้วดูจะทิ้งร่ำรวยและแข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตายได้อย่างไร

เรื่องเกษตรกรอเมริกันทำไร่นำกันจำนวนมาก และด้วยเครื่องทุ่นแรงทันสมัยสารพัดนั้นมีความจริงอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะไร่นำที่ทำกันในรูปของบริษัทร่วมทุน ไม่ใช่แบบในครอบครัวซึ่งค่อย ๆ หายไปจากสังคมเกษตรในสหรัฐ ฯ เพราะไม่สามารถแข่งขันกับบริษัทใหญ่ ๆ ได้

ถึงอย่างไรก็ตาม ชาวอามิชยังสามารถเลี้ยงชีพอยู่ได้จากการเกษตรในครอบครัว สาเหตุที่เขาอยู่ได้เพราะปัจจัยสำคัญหลายอย่าง ในด้านการบริโภค เขาจำกัดค่าใช้จ่ายโดยการยึดอุดมคติอย่างแน่นแฟ้นที่จะดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย อย่างพอมีพอกิน ไม่ต้องการความหรูหรา รวย และไม่บริโภคเกินความจำเป็นเหมือนชาวอเมริกันทั่วไป ในด้านการผลิต พวกเขาทำงานอย่างหนักเอาเบาสู้ ไม่หวังความสะดวกสบาย อาศัยแรงตนเองและธรรมชาติพร้อมกับพยายามบำรุงรักษาที่ทำกินให้อยู่ในสภาพอุดมสมบูรณ์

ในการดำเนินชีวิตของชาวอามิช สิ่ง “จำเป็น” ของเขาต่างกับของชาวอเมริกันทั่วไปมาก รวมทั้งความต้องการเบื้องต้นในแนวปัจจัย 4 ในด้านอาหาร ชาวอเมริกันทั่วไปจะรู้สึกจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนกินอาหารหลาย ๆ อย่าง บางอย่างราคาแพงเพราะหายากหรืออยู่นอกฤดูกาล และต้องออกไปกินอาหารนอกบ้าน ทั้งในร้านอาหารชั้นดีราคาแพงและอาหารแบบจานด่วนราคาค่อนข้างถูก แต่มีทั้งไขมัน เกลือและสิ่งไร้ประโยชน์เจือปนอยู่จำนวนมาก นอกจากนั้น ชาวอเมริกันทั่วไปยังรู้สึกจำเป็นที่จะต้องดื่มของมีนเมาเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นเบียร์ เหล้า ราคากถูก หรือบรันดีและเหล้าอ่อนราคาแพง นอกจากนั้นคนจำนวนมากยังรู้สึกจำเป็นที่จะต้องออกไปนั่งเตะท่าตามร้านกาแฟสมัยนิยมซึ่งขายกาแฟด้วยราคาสูงเกินปกติ

ชาวอามิชไม่เห็นว่าเป็นสิ่งเหล่านั้นมีความจำเป็นสำหรับความอยู่ดีมีสุขของเขาเลย การออกไปกินอาหารนอกบ้านของเขา ได้แก่ การไปเยี่ยมญาติมิตรและทำอาหารกินร่วมกัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีของมีนเมา และค่าใช้จ่ายมากไปกว่าการทำอาหารกินเอง นอกจากนั้นยังให้ความ

สहुกสหนานในห่มุญชาติและเพือนผู่งไม่ห้อยกว่าการออกไปใช้เงินในร้านอาหารมีชื่อและดีมีเล้าราคาสูง

ในการทำอาหารในบ้าน ชาวอเมริขบางครอบครัวยังใช้เตาไม้แบบดั้งเดิม เตาไม้อาจไม่ให้ความสะดวกเหมือนกับเตาก๊าซหรือเตาไฟฟ้าสมัยใหม่ แต่มันช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังให้ความอบอุ่นในฤดูหนาวอีกด้วย

รูป 4.1 เตาไม้และขนมซึ่งเพิ่งอบเสร็จใหม่ ๆ

ในด้านที่อยู่อาศัย สังคมอเมริกันจะย้ายบ้านบ่อยมาก การย้ายที่อยู่ส่วนหนึ่งเกิดจากความจำเป็นเพราะต้องไปรับงานในสถานที่ใหม่ถึงอย่างไรก็ตามสาเหตุหนึ่งของการย้ายงานก็เพื่อไปเอาเงินเดือนที่สูงขึ้น

เพราะอยากร่ำรวย นอกจากนั้นชาวอเมริกันมักย้ายไปซื้อบ้านที่ใหญ่ขึ้น และราคาสูงขึ้นเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ในความคิดของเขา การเปลี่ยนบ้านเป็นส่วนหนึ่งของการ “ขยับขยายให้สมบูรณ์” ที่เขาเรียกกันว่า “Moving Up” ให้เหมือนคนอื่น เขามีคำพูดเปรย ๆ เป็นที่รู้จักกันว่า “Keeping up with the Jones” ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ว่า คนอื่นมีอะไรก็จะต้องมีด้วย เป็นการโอ้อวดกัน ไม่ยอมหน้าอ่อนหน้ากัน หรือแข่งขันกันไม่รู้จบ แต่ชาวอเมริกันซึ่งส่วนมากเป็นชาวไร่ชาวนาต้องการอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่มีความคิดที่จะต้องพยายามหาเงินมาให้มากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อจะ “ขยับขยายฐานะ” ให้หรูหราเทียบเท่าหรือเกินคนอื่น

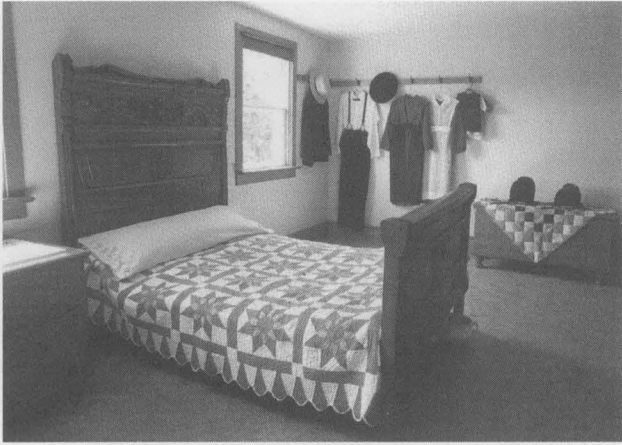
นอกจากนั้น ภายในบ้านชาวอเมริกันจะไม่สะสมเครื่องเรือนมากมายจนแน่นบ้านเหมือนชาวอเมริกันทั่วไป ชาวอเมริกันอีกส่วนหนึ่งมักนิยมเปลี่ยนเครื่องเรือนและพรมปูบ้านบ่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่ของเก่ายังใช้ได้ คล้าย ๆ กับการเปลี่ยนเสื้อผ้าตามสมัยนิยม ชาวอเมริกันไม่คิดอย่างนั้น บ้านของชาวอเมริกันจะมีแต่ของจำเป็น ปล่อยห้องไว้โล่ง ๆ ไม่มีเครื่องเรือนแน่นไปหมดหรือเครื่องประดับประดาแขวนไว้กรุงรัง นอกจากนั้นยังไม่มีพรมปูตลอดทั่วห้องอีกด้วย

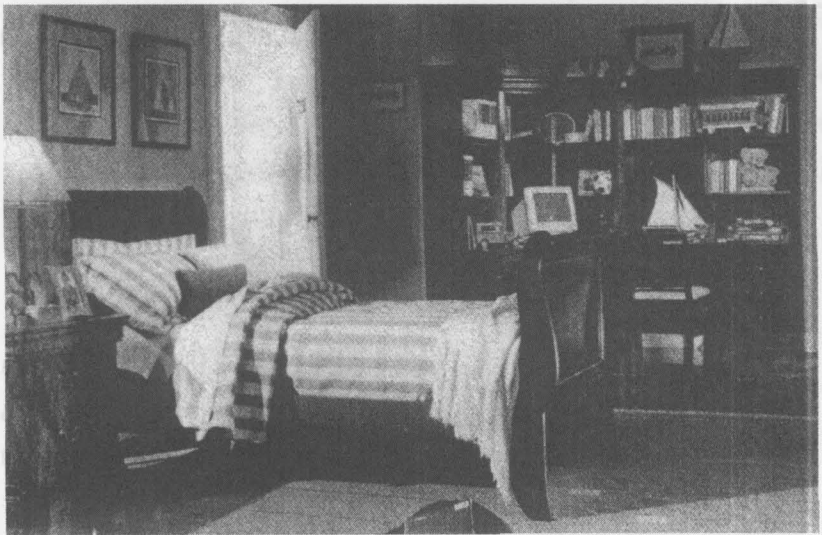
รูป 4.2 ภายในห้องโถงของชาวอเมริกันซึ่งปราศจากเครื่องเรือนและเครื่องตกแต่ง
 นานาชนิดตามแบบบ้านสมัยใหม่ เหมาะแก่การดัดแปลงให้เป็น “โบสถ์” ชั่วคราว

รูป 4.3 ภายในห้อง
 ของบ้านอเมริกัน
 ทั่วไปซึ่งเต็มไปด้วย
 เครื่องเรือนและ
 สิ่งตกแต่งสารพัด

รูป 4.4 ภายในห้องนอนแบบเรียบง่ายของชาวอามิช ไม่ต้อง
มีพรมและเครื่องตกแต่งเกินความจำเป็น

รูป 4.5 ภายในห้องนอนบ้านอเมริกันทั่วไป

ในด้านเสื้อผ้าและการแต่งกาย ชาวอเมริกันแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าง่าย ๆ ตลอดเวลา ไม่เปลี่ยนการแต่งกายไปตามสมัยนิยมและไม่เปลี่ยนการแต่งกายไปตามสารพัดโอกาส ทุกคนแต่งกายตามแบบของตนคล้ายมี “เครื่องแบบ” ประจำ ชาย หญิง เด็ก ต่างมี “เครื่องแบบ” ของตัวเอง ไม่ต้องมาคอยจ้องดูว่าคนอื่นจะแต่งตัวกันอย่างไร เมื่อไรจะเปลี่ยนสมัย เมื่อไรจะต้องซื้อเสื้อผ้าใหม่เพื่อให้ทันสมัยทั้ง ๆ ที่ของเก่ายังไม่ขาดหรือสึกหรองจนใช้ไม่ได้ นอกจากนั้นชาวอเมริกันยังตัดเย็บเสื้อผ้าใช้เองเป็นส่วนมาก ไม่ยอมใช้แม้กระทั่งเทคโนโลยีให้ความสะดวก เช่น ซิปรูด แต่ยังคงใช้ห่วงและตะขอแบบดั้งเดิม เป็นการประหยัดได้อีก

เพศชายสวมกางเกงและเสื้อนอกสีเข้ม กางเกงเย็บง่าย ๆ ไม่มีหูร้อย เข็มขัด ไม่ติดซิปรูด ใช้ตะขอ ห่วงและสายรั้ง เสื้อนอกไม่มีคอพับ ผ้าที่ใช้ตัดเสื้อจะเป็นสีอะไรก็ได้แต่ต้องเป็นสีพื้น ไม่มีลวดลาย รองเท้าทำงานมักเป็นสีน้ำตาลและสีดำในโอกาสอื่น ทุกคนสวมหมวกมีปีกเมื่อออกนอกบ้านซึ่งอาจเป็นหมวกสานหรือทำด้วยสักหลาดก็ได้

เพศหญิงสวมชุดเสื้อติดกระโปรงซึ่งยาวถึงน่องเย็บจากผ้าสีพื้น ไม่มีลวดลาย สีผ้าอาจเป็นน้ำเงิน เขียว น้ำตาล เทา ม่วง หรือดำ นอกจากนั้นผู้หญิงยังมักผูกผ้ากันเปื้อนยาวตลอดตัวและผ้าคลุมไหล่ เมื่อออกนอกบ้าน ทุกคนสวมรองเท้าสีดำ ทุกคนไว้ผมยาวตามธรรมชาติ ไม่ตัด แต่ม้วนเป็นผมมวยไว้ข้างหลังและคลุมด้วยหมวก ที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งอาจเป็นสีขาวหรือสีดำ

อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ

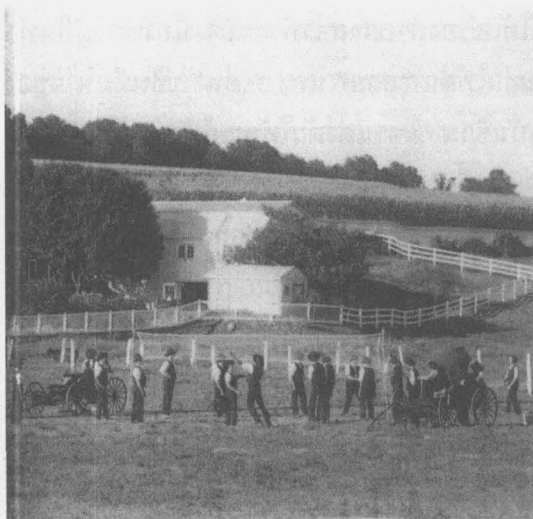
ไสว บุญมา

รูป 4.6 การแต่งกายของ
ผู้ใหญ่ชาวอามิช

รูป 4.7 การแต่งกายของ (ครู)
สาวชาวอามิช

รูป 4.8 การแต่งกายของ
หนุ่ม ๆ ชาวอามิช

รูป 4.9 การแต่งกายของเด็กชาวอามิช

ชาวอเมริกันทั่วไปใช้เครื่องสำอางสารพัดชนิด นิยมจ้างผู้อื่นทำผมเกล้าและแต่งเล็บเพื่อจะทำให้ตัว “สวย” และ “เด่น” เป็นที่สนใจของคนอื่น ชาวอามิชคิดตรงกันข้าม การแต่งตัวให้สวยให้เด่นเป็นสิ่งที่อยู่นอกประเพณีการแต่งตัวแบบพื้น ๆ ของเขา ฉะนั้นเขาไม่ต้องเสียค่าแต่งผม ทำเล็บและซื้อเครื่องสำอางมาตกแต่งร่างกายให้เด่นเป็นพิเศษ นอกจากนั้นเขายังไม่เสียเวลาทำมาหากินอีกด้วย

ค่าใช้จ่ายจำนวนมากของชาวอเมริกันทั่วไปอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่เพื่อซื้อเครื่องประดับจำพวกทองคำและเพชรพลอย นับจากแหวนหลายชนิด นาฬิกาข้อมือหลาย ๆ แบบ สร้อยข้อมือ สร้อยคอหลายอย่าง ตุ้มหูหลากหลายแบบ ปิ่นปักผม เข็มกลัดสารพัด ไปจนถึงเข็มขัดสีต่าง ๆ ชาวอเมริกันซื้อและเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้ไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่เด็กจนวันตาย แต่ชาวอามิชไม่เห็นว่่าสิ่งเหล่านี้จำเป็น พวกเขาจึงไม่ใช้เครื่องประดับแม้แต่อย่างเดียว

ทางด้านสุขภาพ สิ่งหนึ่งที่สังคมอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกาขาดอย่างมากได้แก่การออกกำลังกายอย่างพอเพียง เรื่องนี้ชาวอามิชไม่มีปัญหาเพราะพวกเขาต้องทำงานใช้กำลังกายตลอดทั้งปีอยู่แล้ว นอกจากนั้น ชาวอเมริกันส่วนมากยังมีก็ต้องหายใจอากาศในเมืองซึ่งเจือปนด้วยมลพิษต่าง ๆ ในทุ่งไร่ทุ่งนาของชาวอามิชไม่มีปฏิภูลในอากาศชนิดนั้น เนื่องจากชาวอามิชผลิตอาหารเอง อาหารของเขาจะไม่มีสารเคมีเจือปนมากมาย เช่น สารกันบูดและผงชูรสเหมือนอาหารของคนในเมือง ฉะนั้นในด้านการรักษาสุขภาพโดยการป้องกันโรคแล้ว ชาวอามิชได้เปรียบคนอเมริกันทั่วไปไม่น้อย

สำหรับในด้านการรักษาโรค ชาวอามีชยังมีความเป็น “ชนบท” อยู่บ้างในแง่ที่ยังพยายามรักษาความเจ็บป่วยบางอย่างด้วยความรู้แบบดั้งเดิม เช่น การนวด จับเส้น การใช้สมุนไพร ฯลฯ ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อถึงคราวเจ็บป่วยจริง ๆ พวกเขาจะไปหาหมอและสถานพยาบาลเพื่อรับการรักษาแบบทันสมัยเหมือน ๆ กับคนอื่นทั่วไป ฉะนั้นถึงแม้ในสายตาคนภายนอก ชาวอามีชอาจจะดูตระหนี่และลำหลังในเรื่องการจับจ่ายเงินเพื่อซื้ออาหาร เสื้อผ้าและที่อยู่อาศัย แต่พวกเขาจะไม่ตระหนี่และลำหลังในเรื่องการป้องกันและรักษาสุขภาพเลย

รูป 4.10 งานหนักกลางแจ้งให้ทั้งอากาศบริสุทธิ์และการออกกำลังกาย

รูป 4.11 ชาวอามิชยังไม่ถือการเดินซึ่งได้ทั้งการออกกำลังกาย
และอากาศบริสุทธิ์ของชนบท

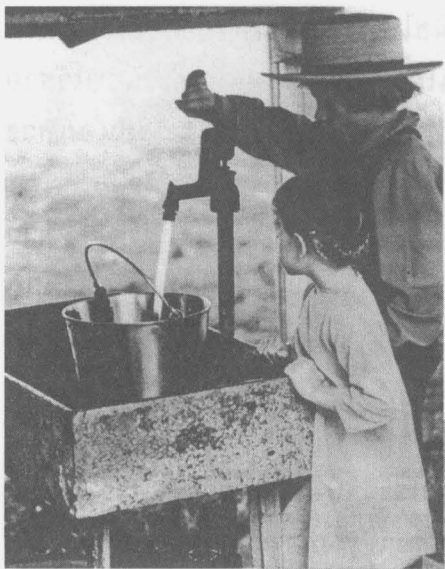
นอกจากสิ่งจำเป็นเบื้องต้นในการดำรงชีวิตตามปัจจัย 4 ซึ่งน้อยกว่าของชาวอเมริกันทั่วไปแล้ว ชาวอามิชไม่เห็นความ “จำเป็น” ที่จะต้องมีอะไรต่อมิมะไรสารพัดที่ชาวอเมริกันเห็นว่าขาดไม่ได้ ในด้านแสงสว่าง ชาวอามิชยังใช้ตะเกียงลานแบบเดิม ไม่ใช่ไฟฟ้า ในด้านความสบายในบ้าน ชาวอามิชไม่มีเครื่องปรับอากาศ ความเย็นและความชื้นตลอดทั้งบ้าน ในด้านการขนส่ง ชาวอามิชใช้รถม้าแทนรถยนต์¹ ในด้านการ

¹ รถยนต์คันหนึ่งราคาสูงกว่าม้าและรถม้ารวมกันราว 5 เท่า แต่มีอายุใช้งานได้ต่ำกว่าม้าและรถม้า นอกจากนี้รถเข็นยังกินน้ำมันสารพัด ส่วนม้ากินหญ้าและข้าวโอ๊ตซึ่งชาวอามิชปลูกเอง

ติดต่อกับคนนอกบ้าน ชาวอามิชไปหาถึงบ้านหรืออาจใช้โทรศัพท์สาธารณะ ไม่มีโทรศัพท์ในบ้านไม่ว่าจะเป็นแบบตั้งโต๊ะ แบบไร้สาย หรือแบบมือถือ ไม่มีคอมพิวเตอร์เพื่อติดต่อกันคนภายนอกทางเครือข่ายข้อมูล (Internet)

ในด้านการบันเทิง ชาวอามิชไม่มีเครื่องให้ความบันเทิงมากมายเหมือนชาวอเมริกันทั่วไป เช่น โทรทัศน์และวิทยุเกือบทุกห้อง เครื่องเล่นเสียงและเครื่องฉายภาพ กล้องถ่ายภาพนิ่งและกล้องถ่ายภาพเคลื่อนที่ (Video Camera) หรือเครื่องกีฬาราคาแพง เช่น ไม้กอล์ฟ โต๊ะบิลเลียด เรือเร็ว เรือจรวด (Jet Ski) รถออกค่ายค้างคืน (camper) ชาวอามิชไม่คิดว่าการไปพักผ่อนตากอากาศประจำปีมีความจำเป็นสำหรับชีวิต เพราะอาชีพการเกษตรมักได้อยู่กลางแจ้งซึ่งมีอากาศดีอยู่แล้ว นอกจากนี้ชาวอามิชยังเดินทางไกล ๆ น้อยมาก และถ้าจำเป็นจริงก็ไปด้วยรถโดยสารซึ่งถูกกว่าเครื่องบิน

ค่าใช้จ่ายก้อนใหญ่ที่สุดก้อนหนึ่งของชาวอเมริกันส่วนมาก ได้แก่ การส่งลูกเรียนมหาวิทยาลัย ในปัจจุบัน ค่าเล่าเรียนและค่ากินอยู่เพื่อส่งลูกเรียนมหาวิทยาลัย 4 ปีในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ต่ำกว่าปีละ 500,000 บาท ถ้าเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นปีละอย่างน้อย 1,000,000 บาท ชาวอามิชไม่ส่งลูกไปเรียนมหาวิทยาลัย ฉะนั้นเมื่อรวมกันเบ็ดเสร็จ ค่าใช้จ่ายของชาวอามิชต่ำกว่าของชาวอเมริกันทั่วไปอย่างเทียบกันไม่ได้ทีเดียว

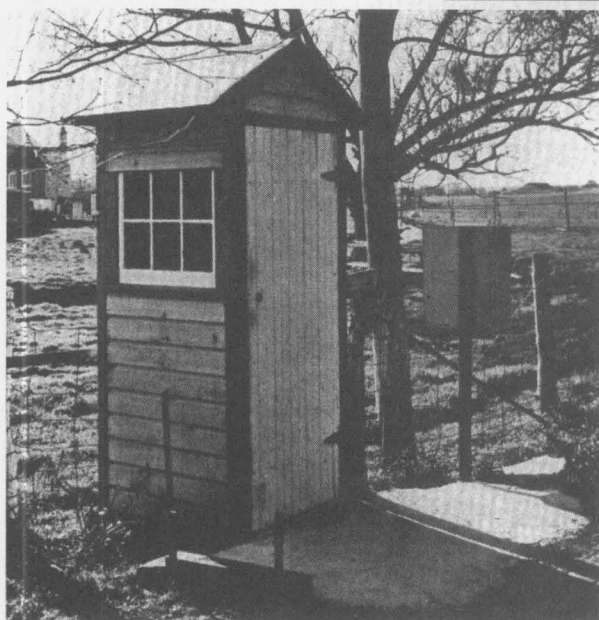

รูป 4.12 การใช้สูบโยก
ด้วยแรงคนประหยัดกว่า
การสูบน้ำด้วยเครื่องไฟฟ้า

รูป 4.13 กังหันลม
ดึงพลังงานจาก
ธรรมชาติมาให้

รูป 4.14 ตะเกียงลานอันโรมานติก
และประหยัด

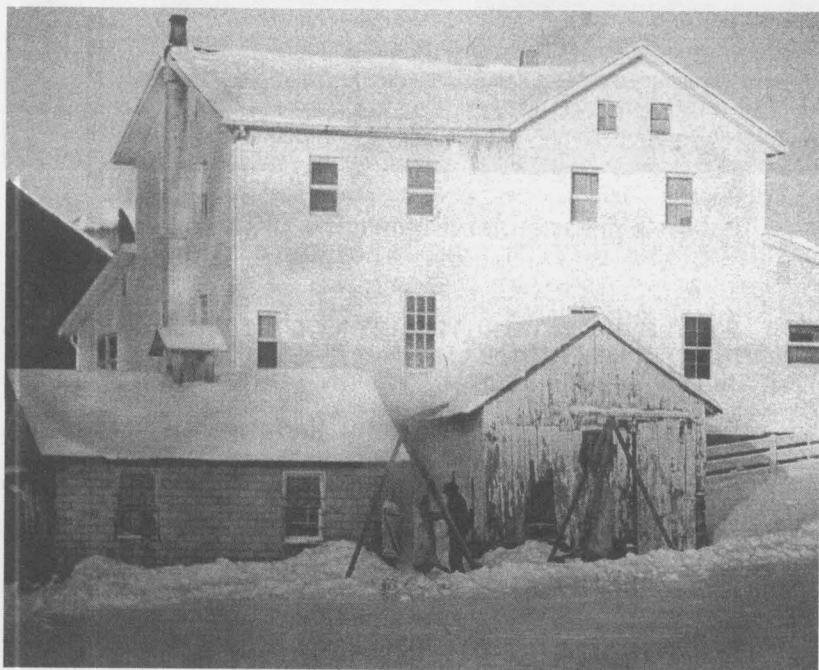
4.15 หมู่บ้านอามิช
ใช้เฉพาะโทรทัศน์ที่
สาธารณะริมถนน
ไม่มีโทรทัศน์ในบ้าน
หรือมือถือเพื่อความ
สะดวก

สำหรับการหารายได้หรืออาชีพ ชาวอามิชส่วนมากทำการเกษตรเทียบกับชาวไร่ชาวนาอเมริกันโดยทั่วไปซึ่งใช้เครื่องจักรทันสมัย ที่ทำกินของชาวอามิชเล็กมาก ครอบครัวยุคหนึ่งอาจทำได้ราว 200 ไร่ (สำหรับชาวอามิชในรัฐเพนซิลเวเนีย ที่ดินจะอยู่ในระดับ 100 ไร่เท่านั้น) แต่ชาวอามิชจะไม่ทุ่มเทปลูกหรือผลิตอะไรเพื่อส่งตลาดและหาเงินอย่างเดียว เขาจะทำเกษตรตามแนว “ไร่นาสวนผสม” เสียเป็นส่วนมาก ในที่ดินของเขาอาจปลูกข้าวสาลี ข้าวโพด ยาสูบ หนุ่ยเลี้ยงสัตว์ ผักและผลไม้ นอกจากนี้เขายังเลี้ยงสัตว์ใช้งาน เช่น ม้าและล่อ สัตว์เศรษฐกิจ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ไข่ หมู วัวเนื้อ วัวนมและแพะ ของที่ปลูกในไร่ ในนาและในสวนอาจแบ่งได้เป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่ทำไว้กินเองในครอบครัว ส่วนที่ทำไว้เป็นอาหารสัตว์ และส่วนที่ทำไว้ขายหารายได้ ส่วนสัตว์เลี้ยงก็เช่นกัน บางส่วนจะเลี้ยงไว้ใช้เองหรือกินเอง และอีกส่วนหนึ่งเพื่อขายสิ่งไหนที่กินสดไม่ทัน เขาจะเก็บรักษาไว้ในรูปของการดอง ใสเกล็ดรอมควัน ตากแห้ง บรรจุกระป๋อง หรือแช่แข็ง (เนื่องจากชาวอามิชไม่ใช้ไฟฟ้า เขาจึงมักเข้าสู่แช่แข็งจากเพื่อนบ้านที่ไม่ใช้อามิช)

ฉะนั้นในเรื่องอาหาร ชาวอามิชก็มีกินอย่างอุดมสมบูรณ์โดยแทบไม่ต้องซื้ออะไรจากตลาดเลย

ในด้านเครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงบางอย่าง ส่วนหนึ่งชาวนาจะทำเองและอีกส่วนหนึ่งจะซื้อจากตลาด การใช้แรงสัตว์และพลังจากธรรมชาติเช่นลมและแสงตะวันแทนเครื่องจักรประหยัดเงินได้ส่วนหนึ่ง ปุ๋ยก็เช่นเดียวกัน ปุ๋ยคอกจากสัตว์เลี้ยงช่วยลดความจำเป็นในการใช้ปุ๋ยเคมี นอกจากจะลดค่าใช้จ่ายแล้ว ปุ๋ยคอกยังช่วยบำรุงรักษาดินอีกด้วย การใช้สัตว์แทนรถ การปลูกพืชหมุนเวียนประกอบกับการใช้ปุ๋ยคอกมี

ส่วนทำให้ดินซุยอยู่ตลอดเวลา ไม่แน่นแข็งปราศจากอากาศเหมือนดินที่ไถด้วยรถ หว่านปุ๋ยเคมีและปลูกพืชชนิดเดียวเพื่อส่งขายตลาดตลอดเวลา ความสามารถในการบำรุงรักษาดินและทำไร่นาแบบดั้งเดิมทำให้เป็นที่รู้โดยทั่วไปในสหรัฐ ฯ ว่าชาวอามิชเป็นชาวนาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

รูป 4.16 ในฤดูหนาวเมื่อว่างจากงานเพาะปลูก ชาวอามิชล้มหญ้าไว้เป็นเสบียง

รูป 4.17 ผักและผลไม้ดองซึ่งทุกบ้านทำเก็บไว้ก่อนถึงฤดูหนาว

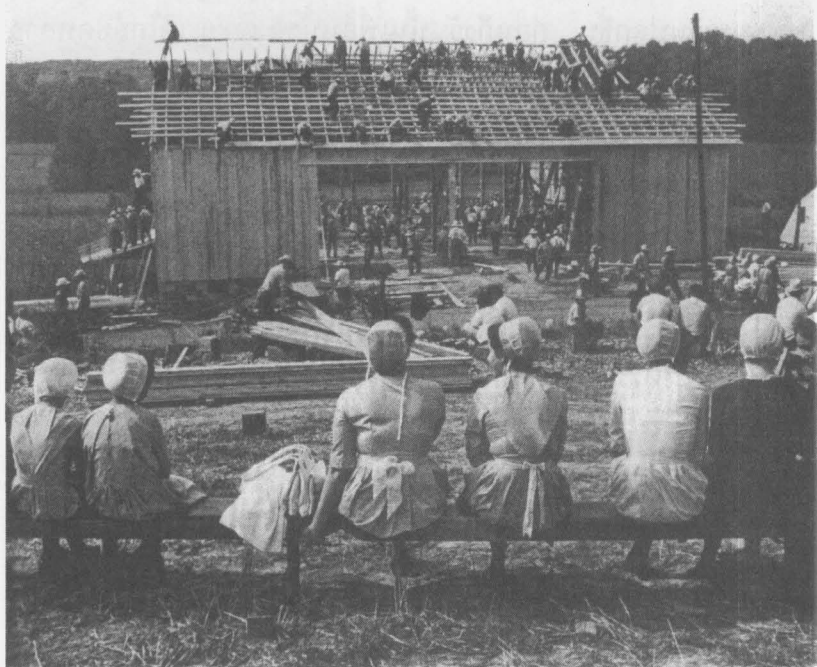
สำหรับด้านแรงงานในการเกษตร ชาวอเมริกามีข่าจ้งคนอื่นบ้างในบางกรณี เช่น วิทยาลัยหรือคนหนุ่มสาวจากครอบครัวที่มีลูกมากจนมีแรงงานเหลือ แต่โดยทั่วไปแล้วเขาใช้แรงงานในครอบครัวเพราะเด็กทุกคนมีหน้าที่ช่วยพ่อแม่ตั้งแต่เด็ก ๆ แม่ในขณะที่เรียนหนังสือ ก่อนไปโรงเรียน และหลังโรงเรียนเลิก เด็กก็ต้องช่วยงานตามฤดูกาล ซึ่งไม่ต่างกับลูกชานาไทยในสมัยก่อน นอกจากนั้น ชาวอเมริกียังมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบเดียวกับชาวบ้านของเราในสมัยก่อน มีการเอาแรงกัน และไหว้วานกันได้เมื่อยามจำเป็น

ในด้านการช่วยเหลือกัน ชาวอามิชมีประเพณีหนึ่งซึ่งเป็นที่กล่าวขวัญถึงมาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน นั่นคือ ประเพณีการสร้างโรงนา (Barn Raising)² โรงนาเป็นอาคารใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดในบรรดาอาคารทั้งหมดในครอบครัวเกษตรกรรมเช่นชาวอามิช ครอบครัวอามิชอาจจะสร้างโรงนาใหม่เมื่อลูกแยกครอบครัวจากพ่อแม่และเริ่มอาชีพเกษตรกรรมของตัวเอง หรืออาจเป็นโรงนาที่สร้างขึ้นมาแทนของเก่าซึ่งถูกไฟไหม้หรือลมพัดทลายลง เจ้าของบ้านจะเป็นผู้จัดซื้อวัสดุและจะกำหนดวันปลูกขึ้น ก่อนถึงวันนั้นเพื่อนบ้านและญาติใกล้เคียงหลายครอบครัวจะพากันมาช่วยเตรียมสถานที่และส่วนประกอบต่าง ๆ ติดต่อกันอยู่หลายวัน พวกผู้หญิงจะช่วยกันเตรียมอาหารไว้เลี้ยงพวกผู้ชายที่ทำหน้าที่ปลูกโรงนา

พอถึงกำหนดวันปลูก เพื่อนบ้านและชาวอามิชในชุมชนใกล้เคียงที่รู้ข่าวจะพากันมาช่วยโดยไม่ต้องไหว้วานอะไรทั้งสิ้น บางทีจำนวนคนที่มาช่วยมากมายเป็นร้อย ภายในวันเดียวโรงนาก็จะเสร็จเป็นอาคารตามต้องการ

² จากภาษาอังกฤษคำว่า Barn พจนานุกรมทั่วไปจะแปลว่า “ยุ้ง” ซึ่งทำให้ความหมายคลาดเคลื่อนไปเพราะคนไทยเข้าใจ “ยุ้ง” เป็นที่เก็บข้าว แต่ฝรั่งไม่เก็บพวกผลธัญพืชไว้ใน Barn หากเขาเก็บไว้ใน Silo ส่วน Barn นั้นเป็นที่เก็บสารพัด อาจมีคอกม้า เล้าไก่ เล้าหมู คอกวัวนม ที่เก็บหญ้าแห้ง ฟางและอาหารสัตว์อย่างอื่น ที่เก็บปุ๋ย ที่เก็บเครื่องมือทำไร่ทำนา ฯลฯ ฉะนั้นถ้าเราแปล Barn ว่า “โรงนา” น่าจะเหมาะกว่าแปลว่า “ยุ้ง”

ที่เล่ามานี้คงพอสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ช่วยให้ชาวอามิชอยู่ได้ในสังคมอเมริกันได้เป็นอย่างดี ได้แก่ การจำกัดความต้องการของตนให้อยู่ภายในขอบเขตของความจำเป็นเบื้องต้น นอกจากนั้นเมื่อเทียบกับคนทั่วไปแล้ว ความจำเป็น ของชาวอามิชยังน้อยกว่าของคนอื่นมาก แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าชาวอามิชยากจน หรือเดือดร้อน หากเขาดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับพอเพียง

รูป 4.18 การสร้างโรงนาจากแรงงานเพื่อนบ้าน

ฐานความคิดและการดำเนินชีวิตของชุมชน

คุณคงสงสัยว่าชาวอามิชมีฐานความคิดและปฏิบัติตัวอย่างไรจึงสามารถดำเนินชีวิตอยู่ตามแนวตั้งเดิมได้ โดยไม่ถูกกลืนหายไปในโลกแห่งเทคโนโลยียุคใหม่และความยั่วยวนของสิ่งล่อใจรอบด้าน ก่อนกล่าวถึงฐานความคิดและการปฏิบัติตัวของชาวอามิชเอง ผมขอบอกตรง ๆ เลยว่า ในความคิดของผม ปัจจัยสำคัญยิ่ง ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในสังคมอเมริกันที่เอื้ออำนวยให้ชาวอามิชดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามแนวความคิดของเขา คุณจะว่าผมชื่นชมหรือยกยอปอปั้นสังคมอเมริกันก็ไม่เป็นไร ผมค่อนข้างแน่ใจว่าถ้าชาวอามิชส่วนหนึ่งไม่อพยพไปตั้งตัวในอเมริกาเมื่อเกือบ 300 ปีที่แล้ว ชุมชนอามิชแท้ ๆ (Old Order Amish) คงไม่มีเหลืออยู่อีก ทั้งนี้เพราะบรรดาชาวอามิชที่อยู่ในยุโรปไม่สามารถดำเนินชีวิตตามแนว

ของตนต่อไปได้ ถูกกดขี่ข่มเหงจากทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายศาสนาด้วยกัน จนในที่สุดแตกสลายและถูกกลืนหายไป ในสังคมนอกรอบด้าน จะมีเหลืออยู่บ้างก็เป็นกลุ่มที่ไม่ปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดและจัดอยู่ในกลุ่มเมนโนไนท์ ซึ่งมีกระจัดกระจายอยู่ทั่วโลก นอกจากนั้น ชาว อามิช ส่วนหนึ่ง ซึ่งอพยพต่อจากอเมริกาเหนือไปถึงอเมริกากลางและอเมริกาใต้ ไม่สามารถดำเนินชีวิตตามแนวคิดของตนได้ ต้องอพยพกลับอเมริกาเหนือหรือไม่ก็ถูกกลืนหายไป ในที่สุด

เนื่องจากฐานความคิดสำคัญของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การมีอิสระในการเลือกนับถือศาสนา และการแยกกันอย่างเด็ดขาดระหว่างกิจทางศาสนาและกิจของรัฐ ชาวอามิชมีอิสระเต็มที่ที่จะดำเนินชีวิตตามแนวคิดของตน ไม่ถูกบีบบังคับ กลั่นแกล้งหรือข่มเหงไม่ว่าจะเป็นจากทางฝ่ายรัฐหรือจากทางฝ่ายศาสนาซึ่งคนส่วนใหญ่ในสหรัฐ ฯ นับถือ นั่นคือ ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ยิ่งไปกว่านั้นรัฐยังให้การปกป้องอย่างเต็มที่ในการดำเนินชีวิตของชาวอามิช ซึ่งมองจากมุมมองของแนวความคิดกระแสหลักแล้วจะเห็นว่า “แปลก” ขอยกตัวอย่างบางเรื่องเพื่อชี้ให้เห็นว่ารัฐปกป้องชาวอามิชอย่างไร

ตัวอย่างแรก ได้แก่ ในสมัยที่สหรัฐ ฯ ยังมีการเกณฑ์ทหาร โดยเฉพาะในระหว่างสงครามหลายครั้ง ชาวอามิชไม่ยอมเป็นทหารเพราะเขาตีความหมายคำสอนในศาสนาของเขาว่า เขาจะไปรบฆ่าฟันกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่ได้ รัฐบาลยอมยกเว้นการเกณฑ์เด็กหนุ่มชาวอามิชไปเป็นทหาร แต่ให้เขาอาสาไปทำงานอย่างอื่นซึ่งอยู่ห่างบ้านและไม่มีค่าตอบแทน เช่น เป็นคนงานในโรงพยาบาลโรคจิต เป็นพนักงานดับเพลิงและป้องกันไฟป่าในป่าสงวนแห่งชาติ ฯลฯ

อีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ เรื่องการเก็บภาษีสวัสดิการสังคม ชาวอเมริกันเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่าชุมชนของเขาจะต้องช่วยเหลือกันเองในด้านสวัสดิการ ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงคนชรา หรือการช่วยเหลือผู้ได้รับเคราะห์อย่างไม่คาดคิด เช่น ไฟไหม้และได้รับอุบัติเหตุ ฉะนั้นเขาไม่เชื่อในการซื้อประกันทุกชนิดเพราะเขาเห็นว่านั่นเป็นการพึ่งพาอาศัยคนภายนอก ชุมชนของเขาเอง เขาจัดเงินสวัสดิการสังคม ซึ่งรัฐจ่ายเพื่อช่วยเหลือคนชราหรือคนที่ได้รับเคราะห์กรรมอย่างไม่คาดคิด อยู่ในจำพวกเดียวกันกับความช่วยเหลือจากคนภายนอก ฉะนั้นเขาจะไม่ยอมรับเงินช่วยเหลือจากรัฐ

รูป 5.1 ชาวอเมริกันไปชุมนุมที่กรมสรรพากร (Internal Revenue Service)

หลังจากต้องต่อสู้กับกรมสรรพากร (Internal Revenue Service) อันมีชื่อเสียงในการสร้างความหวาดกลัวให้แก่ชาวอเมริกันอยู่นาน รัฐ

ยอมยกเว้นภาษีสวัสดิการสังคมแก่ชาวอามิชซึ่งทำงานของตัวเองหรือเป็นลูกจ้างของชาวอามิชด้วยกัน (สำหรับภาษีอย่างอื่น เช่น ภาษีรายได้ ภาษีบำรุงท้องที่และภาษีขายสินค้า ชาวอามิชยอมเสียตามปกติ) แต่ชาวอามิชซึ่งไปเป็นลูกจ้างคนภายนอกจะต้องจ่ายภาษีสวัสดิการสังคมเหมือนคนอื่น ถึงแม้จะต้องจ่ายภาษีในกรณีนี้ เมื่อถึงเวลาเกษียณอายุและมีสิทธิ์รับเงินสวัสดิการ ชาวอามิชก็ปฏิเสธเช่นกัน และยกเงินนั้นให้เป็นผลประโยชน์ของรัฐไป

การไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากคนภายนอกนี้รวมไปถึงการช่วยเหลือแบบ “ได้เปล่า” ด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดได้แก่เงินช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาล ในโครงการหนึ่งรัฐจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรเพื่อ “จ้าง” เกษตรกรให้หยุดปลูกพืชบางอย่าง เพราะการปลูกพืชนั้นจะทำให้ผลิตผลล้นตลาดและราคาตกต่ำจนทำให้ทุกคนล้มจม ชาวอามิชไม่ยอมรับเงินแบบ “ได้เปล่า” นั้น

อีกตัวอย่างหนึ่งเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองคนงานก่อสร้าง กฎหมายมีว่าคนงานก่อสร้างจะต้องสวมหมวกแข็งเพื่อป้องกันอันตรายจากของตกใส่หัว เนื่องจากชาวอามิชมีกฎเกี่ยวกับการแต่งกายอยู่แล้วว่า ผู้ชายทุกคนจะต้องสวมหมวกปีกเมื่อออกกลางแจ้ง พวกเขาไม่ยอมสวมหมวกแข็งของนายจ้าง เรื่องไปถึงโรงศาลและในที่สุดศาลตัดสินให้ยกเว้นชาวอามิช

อีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ การจัดการศึกษา ชาวอามิชได้รับการยกเว้นให้จัดการศึกษาเองได้ ถึงแม้เขาจะจำกัดเยาวชนของเขาให้เรียนหนังสือได้เพียง 8 ปีก็ตาม (กรุณาดูบทเรื่องการศึกษานี้)

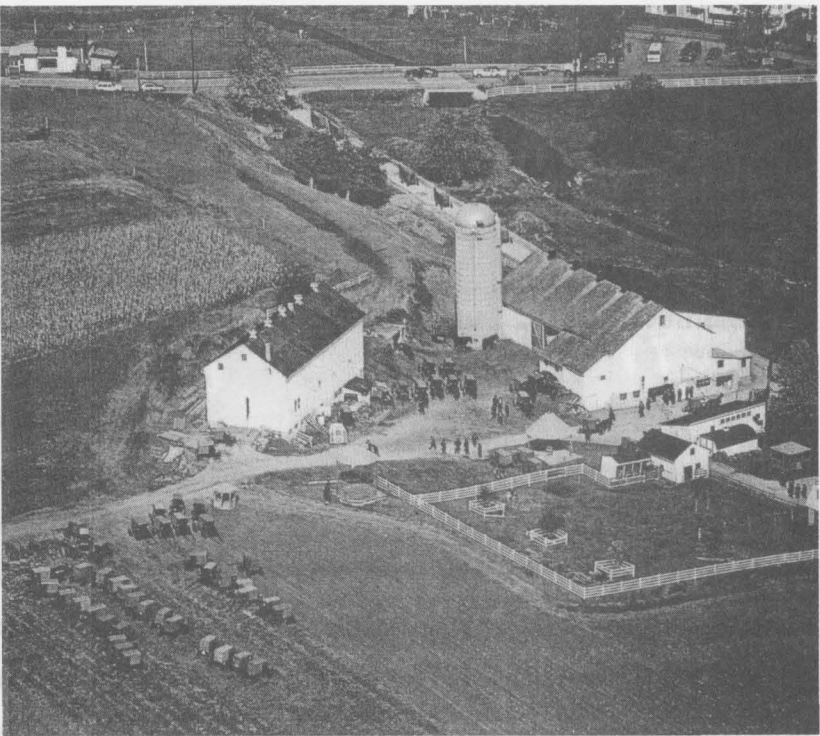
ผมใช้คำว่า “ชุมชนชาวอามิช” มาหลายครั้งโดยไม่ได้ให้ความหมายที่แน่ชัดนัก “ชุมชน” ในที่นี้อาจตีความหมายได้สามแง่ ในแง่หนึ่งหมายความกว้าง ๆ ว่าเป็นกลุ่มของผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ทั้งหมดซึ่งยึดการดำเนินชีวิตตามแนวที่ จาค็อบ อัมมานน์ วางไว้เมื่อ 300 กว่าปีที่แล้ว ฉะนั้นคนภายนอกชุมชนของเขาจึงได้แก่ทุกคนที่ไม่ยึดการดำเนินชีวิตแบบนั้น แม้แต่ลูกหลานของชาวอามิชเองซึ่งแยกตัวไปดำเนินชีวิตนอกเหนือไปจากแนวของเขาก็ถือว่าเป็นคนนอกชุมชน มองจากแง่นี้ ชาวอามิชทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน ดังที่กล่าวแล้ว ในปัจจุบันชาวอามิชแบบเคร่งครัดจริง ๆ แบบดั้งเดิม หรือที่เรียกว่า Old Order Amish มีอยู่ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดาเท่านั้น

ในแง่ที่สอง หมายความว่ากลุ่มของชาวอามิชซึ่งตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในย่านเดียวกัน เขาเรียกตามศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Settlement ซึ่งคงจะแปลได้ว่า “นิคม” หรืออะไรทำนองนั้น เช่น ในรัฐเพนซิลเวเนีย ชาวอามิชจะอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากในอำเภอแลงคาสเตอร์ (Lancaster County) ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐ (กรุณาดูแผนที่ในรูป 3.5) ในอำเภอนี้ นอกจากชาวอามิชกลุ่มเคร่งครัด หรือชาวอามิชดั้งเดิม (Old Order Amish) ประมาณ 10,000 คนแล้ว ยังมีคนกลุ่มอื่นซึ่งปฏิบัติตัวคล้ายชาวอามิชดั้งเดิม เช่น กลุ่มที่เรียกตัวเองว่าชาวอามิชรุ่นใหม่ (New Order Amish) และกลุ่มเมโนไนท์ส สองกลุ่มหลังนี้จะรับเทคโนโลยีสมัยใหม่มากกว่าชาวอามิชดั้งเดิมและไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มที่เคร่งครัดจริง ๆ ว่าเป็นชาวอามิช กลุ่มหลังนี้มีประชากรรวมกันมากกว่า 3 เท่าของชาวอามิชดั้งเดิม

ส่วนในแง่ที่สามซึ่งเป็นแง่ที่แคบที่สุด หมายความว่ากลุ่มชาวอามิชซึ่งเป็นสมาชิก “วัด” หรือที่เขาเรียกว่า Church District เดียวกัน “วัด” ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงวัดซึ่งมีบริเวณและตัวอาคารต่าง ๆ เช่น กุฏิ โบสถ์ ศาลา ฯลฯ เหมือนวัดในศาสนาพุทธ หรือมีบริเวณ ตัวโบสถ์และอาคารประกอบเช่นวัดในศาสนาคริสต์ที่คุณเห็นอยู่ทั่วไป หากหมายความว่ากลุ่มคนจำนวนหนึ่งซึ่งทำกิจทางศาสนาร่วมกันเป็นประจำ นอกจากนั้นยังทำกิจทางสังคมร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกันอีกด้วย “วัด” หนึ่งอาจจะมีสมาชิก 25-35 ครอบครัวซึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ติด ๆ กัน ฉะนั้น “วัด” หรือ Church District ในที่นี้จึงมีความหมายในทำนอง “สมาคมเพื่อนบ้าน” มากกว่าคำว่า “วัด” ที่เราเข้าใจกัน

สาเหตุที่ทำให้ชาวอามิชแยกออกเป็นกลุ่มไม่ใหญ่นักก็เพื่อลดระยะทางไปมาหาสู่กันเพราะรถม้าเดินทางได้ไม่เร็วนัก และเพื่อสะดวกแก่การร่วมทำกิจทางศาสนาด้วยกันทั้งหมด กิจทางศาสนาที่สำคัญที่สุดได้แก่ การเข้าชุมนุมฟังเทศน์ร่วมกันทุก ๆ สองสัปดาห์ เนื่องจากชาวอามิชไม่เชื่อในการสร้างอาคารถาวรขึ้นโดยเฉพาะเพื่อทำกิจทางศาสนา เขาเวียนใช้บ้านหรือโรงนาของสมาชิกในชุมชนเป็นสถานที่ทำพิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟังเทศน์ งานศพ ทำพิธีศีลมหาสนิท หรืองานแต่งงาน ถ้าวัดมีสมาชิกมากเกินไป เช่น เกิน 200 คน บ้านของเขาอาจไม่กว้างพอที่จะทำพิธีได้ ถ้าหากวัดมีสมาชิกเพียง 26 ครอบครัว จำนวนสมาชิกอาจไม่มากเกินไปและสมาชิกครอบครัวหนึ่งมีหน้าที่รับเป็นเจ้าภาพสถานที่ชุมนุมเพียงปีละ 1 ครั้ง (ในการชุมนุมทุกครั้ง เจ้าของบ้านต้องเตรียมอาหารไว้เลี้ยงคน พร้อมกับหญ้าไว้เลี้ยงม้า)

ความหมายของชุมชนในแง่ที่สามนี้อาจสำคัญที่สุดเพราะมันเป็นหน่วยสังคมเบื้องต้น นอกเหนือจากครอบครัวที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินชีวิตของชาวอามิช ในอีกนัยหนึ่ง ชุมชนในความหมายของ “วัด” หรือ Church District นี้ มีลักษณะคล้าย “ครอบครัว” อีกระดับหนึ่งของชาวอามิช

รูป 5.2 โรงนาที่ถูกดัดแปลงเป็นสถานที่ประกอบกิจการทางศาสนาในวันอาทิตย์

การไม่สร้างอาคารถาวรเป็นที่ประกอบกิจทางศาสนาของชาวอามิชเห็นจะเป็นความแตกต่างทางวัตถุที่เด่นที่สุดระหว่างชาวอามิชกับผู้นับถือศาสนาหรือนิกายอื่น นอกจากนั้นชาวอามิชยังไม่สร้างและสะสมวัตถุมงคลอันเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ ของศาสนา เช่น รูปปั้นและรูปเขียนของพระศาสดาไว้เคารพบูชาเหมือนศาสนาอื่นอีกด้วย พวกเขาเชื่ออย่างแน่นแฟ้นว่าความเป็นศาสนิกชนที่แท้จริงขึ้นอยู่กับความศรัทธาในจิตใจและการปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสดา ไม่ใช่การสร้างถาวรวัตถุหรือการกราบไหว้บูชาวัตถุมงคลต่าง ๆ การกราบไหว้ สวดมนต์หรืออ้อนวอนศาสดาหรือพระเจ้าไม่ใช่สิ่งจำเป็นและจะไม่เกิดผลถ้าหากผู้ทำไม่ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน ถาวรวัตถุเกี่ยวกับศาสนาอย่างเดียวกับที่ชาวอามิชมิ เห็นจะได้แก่เก้าอี้และม้ายาวซึ่งต้องใช้นั่งในการประกอบกิจทางศาสนาทุก ๆ สองอาทิตย์ สิ่งเหล่านี้ถูกย้ายจากบ้านหนึ่งไปยังอีกบ้านหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าภาพ หรือ “โบสถ์” ชั่วคราวในวันอาทิตย์

คุณอาจสงสัยว่าเมื่อไม่มีอาคารวัดถาวร บาทหลวงของเขาเป็นใครอยู่ที่ไหน เรื่องบาทหลวงและผู้นำทางศาสนาของชาวอามิชต่างกว่าศาสนาอื่นมาก เพราะเขาเลือกบาทหลวงและผู้นำทางศาสนาขึ้นมาจากสมาชิกในชุมชนของเขาเอง ผู้นำทางศาสนาของเขามี 3 ระดับ ได้แก่ สังฆนายก หรือหัวหน้าบาทหลวง (Bishop) บาทหลวง (Minister) และผู้ช่วยบาทหลวง (Deacon) ผู้นำทางศาสนานี้เป็นคนธรรมดาสามัญ อาจเป็นชาวนาเหมือน ๆ สมาชิกในชุมชนนั้น เป็นผู้ที่มีสมาชิกยอมรับนับถือ มีความรู้แตกฉานในเรื่องพระคัมภีร์และหลักปฏิบัติของนิกายของเขา เป็นผู้มีความประพฤติดีเป็นแบบอย่างของชุมชน สมาชิกในกลุ่มจะเสนอ

ชื่อผู้เหมาะสมขึ้นมาจำนวนหนึ่งแล้วให้เขาจับฉลากว่าใครจะเป็นผู้นำทางศาสนาต่อไป ฉะนั้นบาทหลวงของเขาจึงไม่ต้องผ่านโรงเรียนทางศาสนาหรือผ่านพิธี “บวช” เหมือนบาทหลวงหรือพระในศาสนาอื่น มองจากทางโลก บาทหลวงของเขาได้รับเลือกขึ้นมาในระบอบประชาธิปไตยให้เป็นผู้นำของชุมชน และจะทำหน้าที่นั้นไปตลอดชีวิตโดยไม่มีค่าตอบแทนทางวัตถุ เขาถือว่านั้นเป็นการรับใช้พระเจ้า

รูป 5.3 หลังจากฟังเทศน์แล้ว สมาชิกชายของวัดนั่งคุยกันต่อในขณะที่เด็ก ๆ ร่วมสนุกรักกัน

รูป 5.4 สตรีแยกไปคุยกันหลังจากฟังเทศน์ในวันอาทิตย์แล้ว

สังฆนายกจะได้รับเลือกขึ้นมาจากบาทหลวงให้เป็นผู้นำสำคัญที่สุดในชุมชน คล้ายผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน เป็นผู้ตีความหมายกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของศาสนา ตัดสินว่าใครทำผิดกฎและเสนอให้สมาชิกคว่ำบาตร เสนอการส่งความช่วยเหลือไปให้ชุมชนอื่น เป็นตัวแทนของชุมชนในการติดต่อกับสังคมภายนอก ฯลฯ บาทหลวงมีหน้าที่เทศน์ วัดหนึ่งอาจมีบาทหลวง 2-3 คนซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกในวัดนั้น ส่วนผู้ช่วยบาทหลวงมีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการทุกอย่าง รวมทั้งงานเลขานุการและงานเหรียญกษาปณ์ของวัด เมื่อรวมกันแล้ว สังฆนายก บาทหลวงและผู้ช่วยบาทหลวงเปรียบเสมือนคณะกรรมการบริหารของ “วัด” หรือ “สมาคมเพื่อนบ้าน” ซึ่งเป็นชุมชนเล็ก ๆ ที่เขาเรียกว่า Church District นั้น

ตั้งที่กล่าวถึงแล้วว่าชาวอามิชไม่ถือว่าลูกซึ่งเกิดในครอบครัวอามิชจะเป็นสมาชิกในวัดหรือนิกายของเขาโดยอัตโนมัติคล้ายศาสนาอื่น ๆ ฉะนั้นเขาจะไม่ประกอบพิธี “รดน้ำ” (Baptism) ให้เด็กเพื่อรับเป็นสมาชิกของวัดตั้งแต่เด็กยังเล็กและไม่มีความเข้าใจเรื่องศาสนา เด็กจะเรียนรู้อย่างละเอียดต่าง ๆ ของชุมชนของเขาจากพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่และผู้นำทางศาสนาในระหว่างที่กำลังเติบโต เมื่อถึงวัยผู้ใหญ่เขาจึงจะเลือกว่าจะเป็นสมาชิกในวัดของพ่อแม่หรือไม่ ตามปกติคนหนุ่มสาวจะตัดสินใจเมื่ออายุประมาณ 16-21 ปี ถ้าเขาเลือกเป็นสมาชิกในนิกายอามิชจึงจะเข้าพิธี “รดน้ำ” ถ้าไม่เลือกก็ไม่ได้ถือว่าเป็นสิ่งเสียหายอะไร ผู้นั้นก็แยกตัวไปเข้าเป็นสมาชิกของนิกายอื่นหรือจะนับถือศาสนาอะไรก็ได้

กฎสำคัญได้แก่ ถ้าหากคนหนุ่มสาวตัดสินใจเลือกนับถือนิกายอามิชแล้ว เขาจะต้องเคร่งครัดในการปฏิบัติ ถ้าทำผิดกฎจะถูกเนรเทศออกจากวัดและถูกคว่ำบาตรอย่างรุนแรง เช่น ไม่มีใครในชุมชนอามิชคบค้าสมาคมด้วย ไม่พูดด้วย ไม่ร่วมโต๊ะกินอาหารด้วย ไม่ทำธุรกิจด้วย ฯลฯ เขาเรียกการคว่ำบาตรแบบรุนแรงนี้ว่า Shunning ซึ่งมีความหมายตรง ๆ ว่า “หลบ” หรือ “หลีกเลี่ยง” แม้แต่พ่อแม่ของผู้ถูกเนรเทศออกจากนิกายจะร่วมกินข้าวโต๊ะเดียวกันก็ไม่ควร ผู้ที่ถูกเนรเทศจะได้รับกลับเข้าเป็นสมาชิกในวัดอีกก็ต่อเมื่อยอมสารภาพผิด เลิกพฤติกรรมซึ่งอยู่นอกขอบเขตข้อบังคับของชุมชน และสมาชิกในชุมชนยอมรับให้เข้าร่วมกลุ่มได้อีกตามข้อเสนอของสังฆนายก

ชาวอามิชยึดถือความสมัครใจเป็นหลักสำคัญในการเข้าร่วมนับถือศาสนา ฉะนั้น นอกจากจะให้อิสระแก่ลูกที่จะเลือกไม่นับถือศาสนาตามพ่อแม่แล้ว ชาวอามิชไม่พยายามเผยแพร่ศาสนานิกายของตน

เหมือนศาสนาและนิกายอื่น พร้อมกันนั้นก็ไม่ได้กั้นคนอื่นที่จะสนใจศึกษาและสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่และดำเนินชีวิตตามกฎเกณฑ์ของเขาเท่าที่ผ่านมามีคนอื่นสมัครใจเข้าร่วมนิกายอามิชน้อยมาก ทั้งนี้ คงเพราะแนวการปฏิบัติอันเคร่งครัดของเขายากที่คนทั่วไปจะทำได้ สำหรับเด็กที่เกิดในครอบครัวอามิช ราว 20% เลือกที่จะไม่เป็นอามิชตามพ่อแม่ เนื่องจากชาวอามิชมีลูกโดยเฉลี่ยแล้วครอบครัวละ 7 คน ฉะนั้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มอามิชดั้งเดิม (Old Order Amish) จึงยังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังที่กล่าวถึงแล้ว ในปัจจุบันกลุ่มอามิชดั้งเดิมมีสมาชิกอยู่ทั้งหมดราว 150,000 คน¹ กระจายกันอยู่ใน 22 รัฐของสหรัฐอเมริกาและจังหวัดออนตาริโอของประเทศแคนาดา

วัด หรือ สมาคมเพื่อนบ้าน (Church District) นี้ นอกจากจะเป็นหน่วยเบื้องต้นของชุมชนซึ่งทำพิธีทางศาสนาร่วมกันแล้ว ยังเป็นหน่วยของสังคมหน่วยแรกนอกเหนือจากครอบครัวซึ่งยื่นมือเข้าช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในยามจำเป็น เช่น เมื่อสมาชิกครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งโชคร้ายถูกพายุพัดโรงนาพังทลายลง สมาชิกของวัดจะยื่นมือเข้าช่วยดูแลสัตว์เลี้ยงและช่วยเก็บของไว้ให้ชั่วคราวจนกว่าโรงนาใหม่จะสร้าง

¹ จำนวนที่แน่นอนของชาวอามิชทั้งหมดยากแก่การประเมินเพราะการปฏิบัติของชาวอามิชไม่เหมือนกันทั้งหมดทุกอย่าง แต่ละกลุ่มที่เรียกว่า Church District มีรายละเอียดในการปฏิบัติต่างกันอยู่บ้าง ในบรรดาพวกที่ชื่อว่าอามิชดั้งเดิม (Old Order Amish) ซึ่งมีการปฏิบัติเคร่งครัดมากที่สุดมีประชากรราว 150,000 คน นอกจากนั้นบางกลุ่มไม่เรียกตัวเองว่าอามิชแต่มีความเป็นมาเหมือนกับกลุ่มอามิชและปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัดมากเช่นกัน ถ้ารวมกลุ่มต่าง ๆ ทั้งอามิชและเมนโนไนท์ ซึ่งมีรากฐานดั้งเดิมจากคำสอนของ Jacob Ammann และจาก Menno Simons แต่อาจได้ปรับเปลี่ยนการปฏิบัติไปตามสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่แล้ว จำนวนทั่วโลกอาจตกราว 1 ล้านคน

เสรีจ หรือในฤดูทำนา ถ้าสมาชิกในวัดคนใดล้มป่วยลง เพื่อนสมาชิกในวัดด้วยกันจะพากันมาไถนาให้ เป็นต้น เนื่องจากชาวอามิชไม่เชื่อในเรื่องการซื้อประกันภัยจากคนภายนอก สมาชิกในวัดเดียวกันอาจจะเรียกรักกันช่วยซื้อวัสดุเพื่อสร้างโรงนาใหม่ สำหรับในการสร้างโรงนา นอกจากเพื่อนสมาชิกในวัดเดียวกันจะมาช่วยสร้างแล้ว ชาวอามิชซึ่งเป็นสมาชิกวัดในย่านเดียวกันที่เรียกว่า “นิคม” หรือ Settlement อาจจะยื่นมือเข้าช่วยทั้งในด้านการเงินและด้านแรงงาน ตามปกติผู้ชายจะให้แรงงานในการก่อสร้าง ส่วนผู้หญิงจะนำอาหารมาช่วยและอยู่จัดอาหารเลี้ยงผู้ทำงาน

การช่วยเหลือกันทางสวัสดิการสังคมนี้เกิดขึ้นทุกรูปแบบ ไม่เฉพาะเกี่ยวกับโรงนาเท่านั้น ผู้เจ็บป่วย ผู้มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ ผู้ชรา หรือผู้ได้รับความเดือนร้อนอื่น ๆ ถ้าหากเป็นภาระเหนือบ่ากว่าแรงของครอบครัวที่จะดูแลได้อย่างพอเพียง จะเป็นหน้าที่ของสมาชิกในวัดเดียวกันที่จะยื่นมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือ จึงอาจกล่าวได้ว่าเขาประกันสังคมของเขาเอง ไม่ซื้อประกันจากบริษัทของคนภายนอกหรือของรัฐ

ถ้าเป็นไปได้ชาวอามิชจะเลือกการเกษตรเป็นอาชีพ เขาถือว่าอาชีพนี้จะช่วยให้เขาดำเนินชีวิตตามแนวความคิดของเขาได้ดีที่สุด นั่นคือมีชีวิตอย่างเรียบง่ายและมีอิสระจากโลกภายนอก ที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่งคือการเกษตรอำนวยให้หัวหน้าครอบครัวอยู่กับบ้าน ก่อให้เกิดความใกล้ชิดอบอุ่นรอบด้านทั้งในครอบครัวและชุมชน ถ้าชาวอามิชไม่สามารถเลือกอาชีพการเกษตรได้ เขามักจะเลือกอาชีพที่เขาสามารถทำอยู่กับบ้านได้ เช่น ช่างฝีมือต่าง ๆ ชาวอามิชเชื่อว่าลูกต้องการทั้งพ่อและแม่อยู่ใกล้ตลอดเวลา เพื่อให้ลูกได้รับการฝึกฝนให้มีวินัย เชื่อฟัง

รูป 5.5 เพื่อนบ้านนำรถมาไถนาให้สมาชิกซึ่งล้มป่วย

รูป 5.6 ลูกชายเรียน
รู้การใช้เครื่องมือเบื้องต้น
จากพ่อด้วยการดู
และดูซึมได้ทั้งความ
รู้และความอบอุ่น

เคารพผู้ใหญ่ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักทำงาน รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นและ
รับผิดชอบต่อหน้าที่ ในความคิดของชาวอามิช ลูกเป็นทั้งพรสวรรค์และ
แรงงาน ฉะนั้น ชาวอามิชจึงมีลูกตามจำนวนที่ธรรมชาติอำนวย และ
พยายามเลี้ยงลูกให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามแนวความคิดของเขา ชีวิต
ของชาวอามิชมีการครบครันและ"วัด"เป็นศูนย์กลาง เมื่อเขาแต่งงาน เขา
จะอยู่ร่วมกันตลอดชีวิต ไม่ถือว่าการหย่าร้างเป็นทางแก้ปัญหาครอบครัว
ฉะนั้นชาวอามิชไม่คุมกำเนิดและไม่หย่ากัน

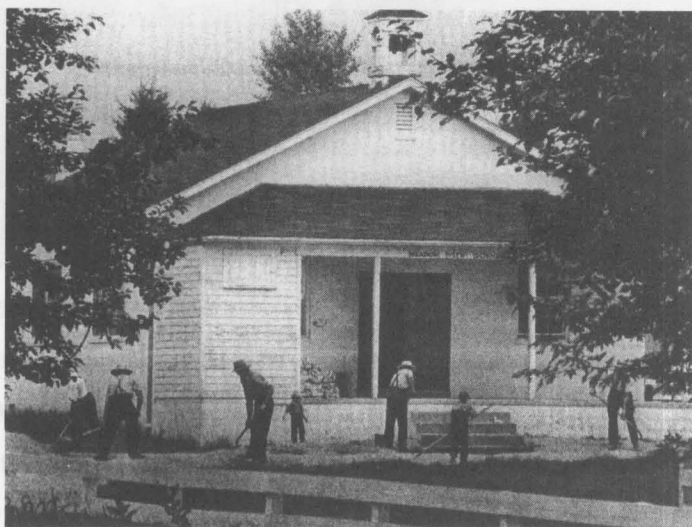
รูป 5.7 ลูกชายเรียนรู้เครื่องมือที่ซับซ้อนมากขึ้นจากพ่อ

รูป 5.8 ทั้งลูกชายและลูกสาวช่วยและเรียนรู้อุปกรณ์จากพ่อในทุ่งนา

รูป 5.9 ลูกสาวเรียนรู้ด้วยการหัดทำผ้าห่มร่วมกับแม่

รูป 5.10 ลูกชายเรียนรู้ความรับผิดชอบต่อชุมชนจากการ
ไปร่วมบำรุงรักษาบริเวณโรงเรียนกับพ่อ

รูป 5.11 อาชีพทำนาฬิกาแขวน
ช่วยให้ชายอามีชอยู่กลับบ้าน

รูป 5.12 งานช่างเหล็กและทำเกือกม้าเป็นอีกอาชีพหนึ่ง
ที่เอื้อให้ชายอามีชอยู่กลับบ้าน

ตามประเพณีสตรีของเขาเป็น “ผู้ตาม” แต่สตรีชาวอามิชดูจะมีบทบาทและภาระรับผิดชอบมากที่สุด จะมากกว่าสตรีในสังคมอื่นซึ่งก็มีความรับผิดชอบแบบไม่มีสิ้นสุดอยู่แล้ว เธอจะต้องรับผิดชอบงานจัดการบ้านทุกอย่าง ตั้งแต่อาหารการกินประจำวันของครอบครัว การตัดเย็บและซักรีดเสื้อผ้าให้สามีและลูก การถนอมอาหารเพื่อเป็นเสบียงตลอดฤดูหนาว ไปจนถึงการรักษาความสะอาดบ้าน ทำสวนครัว ปลูกดอกไม้และตกแต่งรักษาสนามหญ้าหน้าบ้านให้เรียบร้อย นอกจากนี้เธอยังมีหน้าที่นอกบ้าน เช่น รีดนมวัว ซุนไก่ และเก็บเกี่ยวในทุ่งนาในฤดูที่ม้งานเร่ง จริงอยู่ในสังคมของเขา ลูกแบ่งเบาภาระของแม่ได้มาก แต่ความสามารถในการจัดการภาระในบ้านของสตรีมีความสำคัญยิ่งใน ความกินดีอยู่ดีของครอบครัว ไม่น้อยไปกว่าความรู้ความสามารถและความขยันหมั่นเพียรของหัวหน้าครอบครัวในการทำไร่ทำนา

อีกหน้าที่หนึ่งของสตรีอามิชคือการเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อยามแก่เฒ่า ในสังคมอุตสาหกรรมเช่นสหรัฐ ฯ คนชรามักจะอยู่กันสองตายายและช่วยเหลือตัวเอง หรือไม่ก็ไปอยู่ในสถานเลี้ยงดูคนชรา แต่ในสังคมชาวอามิช คนชราจะปลูกบ้านเล็ก ๆ อยู่ในบริเวณบ้านของลูกคนใดคนหนึ่ง บ้านนั้นจะแยกเป็นสัดส่วนออกไปต่างหาก ฉะนั้นคนชราจะไม่รบกวนและสร้างความรำคาญให้ลูกหลาน แต่จะสะดวกแก่การได้รับการดูแลจากลูกหลานในยามจำเป็น ผู้ที่รับภาระมากที่สุดจะเป็นลูกผู้หญิงซึ่งมักจะเป็นแม่บ้านของบ้านที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน ถึงอย่างไรก็ตาม ลูก ๆ ทุกคนจะผลัดกันแบ่งเบาภาระการดูแลพ่อแม่เมื่อยามแก่เฒ่า

ในระยะเวลา 300 กว่าปีที่ผ่านมา เทคโนโลยีทำให้โลกพัฒนาไปมาก คนส่วนใหญ่มีความต้องการเพิ่มขึ้น ทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนตามไปด้วย ชาวอเมริชรับเทคโนโลยีเป็นบางอย่าง แต่ไม่มีความต้องการเพิ่มขึ้นมากกว่าปัจจัยเบื้องต้น และยังดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมตามลักษณะของสังคมเกษตรโบราณ (Agrarian Society) ซึ่งในสมัยหนึ่งเมืองไทยค้ำเคยอดดี

รูป 5.13 สวนครัวและดอกไม้มีบทบาทสำคัญยิ่งในชีวิตของสตรีอเมริช

รูป 5.14 ความรักสวนครัวและดอกไม้เกิดขึ้นก่อนการ
มีครอบครัวของสาวอามิช

รูป 5.15 พ่อแม่ยามแก่เฒ่าปลูกบ้านไว้ติด ๆ กับของลูก

การศึกษาที่ยืดไร่นาเป็นศูนย์

โลกในยุคซึ่งมีเทคโนโลยีเป็นหัวจักรขับเคลื่อนและผู้นำหลักในการสร้างหัวจักรได้แก่ สหรัฐอเมริกาที่ ชาวต่างชาติจำนวนหมื่นจำนวนแสนกระเลื่อกระสนไปเรียนต่อในสหรัฐ ฯ ทุกปี เพราะความครัทธาในสถาบัน เครื่องไม้เครื่องมือและความรู้ความสามารถของครูบาอาจารย์ของเขา ซึ่งเป็นฟันเฟืองสำคัญยิ่งในการสร้างหัวจักรของโลกยุคใหม่ ฉะนั้นจึงไม่น่าเชื่อว่ายังมีชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่งซึ่งไม่ต้องการให้ลูกหลานเรียนหนังสือเกิน 8 ปี หรือเทียบเท่ากับชั้นมัธยม 2 ของไทย นอกจากนั้นเขายังจำกัดการเรียนให้อยู่เพียงในโรงเรียนห้องเดียวในหมู่บ้าน และสอนโดยครูซึ่งมีการศึกษาเพียงระดับมัธยม 2 เช่นกัน

พวกชาวอามิชต้องต่อสู้กับรัฐบาลเป็นเวลานานถึง 35 ปี เพื่อจะคงไว้ซึ่งระบบการศึกษาแบบนั้น รัฐบาลต้องการให้พวกเขาส่งลูกหลานไปเรียนร่วมกับเด็กอื่นในโรงเรียนของรัฐจนจบชั้นมัธยม 6 ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าเป็นการศึกษาพื้นฐานที่ชาวอเมริกันทุกคนควรได้รับ พวกอามิชไม่ทำตามถึงแม้จะถูกจับขังคุกก็ยอม เกิดการฟ้องร้องกันจนเรื่องไปถึงศาลฎีกาของรัฐบาลกลาง ในปี 2515 ศาลจึงตัดสินให้ชาวอามิชจัดการศึกษาให้ลูกหลานได้ตามความเชื่อของตน ฉะนั้นในปัจจุบันนี้ ในหมู่บ้านของชาวอามิช จะมีโรงเรียนเล็ก ๆ แบบห้องเดียวอยู่ทั่วไป ในห้องนั้นจะมีเด็กประมาณ 30 คน จากชั้นประถม 1 ถึงชั้นมัธยม 2 ทุกชั้นเรียนรวมกันหมด และสอนด้วยครูคนเดียวซึ่งมีพื้นความรู้เพียงชั้นมัธยม 2 เท่านั้น

รูป 6.1 โรงเรียนห้องเดียวรวมนักเรียนจากชั้น 1 ถึงชั้น 8

รูป 6.2 เด็กนักเรียนอามีชวิ่งหนีไปแอบในไร่ข้าวโพด
เมื่อเจ้าหน้าที่จะบังคับให้ขึ้นรถไปเรียนในโรงเรียนของรัฐ
ก่อนศาลจะตัดสินให้ชาวอามีชจัดการศึกษาเองได้

ในสายตาของคนทั่วไป ความเชื่อของชาวอามีชล้ำหลังมากจนยากที่จะเข้าใจ ความเชื่อของชาวอามีชมีรากฐานอยู่บนวัฒนธรรมที่มองการศึกษาในโรงเรียนว่าเป็นเพียงเลี้ยวเล็กๆ ของการศึกษาในชีวิตคนเท่านั้น เขาเห็นว่าการเรียนในโรงเรียนมากกว่า 8 ปีไม่จำเป็น เสียเวลาและยังส่งเสริมให้คนถือดี เหย่อหยิ่งและลึมตัว ชาวอามีชมีแนวคิดพื้นฐานว่า การศึกษาที่แท้จริงเป็นการปลูกฝังความเชื่อในการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย เทียบพร้อมด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน และการปฏิบัติตัวตามคำสอน

ของศาสนาและความประสงค์ของพระเจ้า ถึงอย่างไรก็ตามชาวอามิชไม่เชื่อว่าพระเจ้าได้ขีดเส้นไว้ให้แต่ละบุคคลเดิน นั่นคือเขาไม่เชื่อเรื่องพรหมลิขิต หากเชื่อว่าเป็นเสมือนวัตถุดิบล้ายดินเหนียวซึ่งสังคมสามารถปั้นแต่งได้ พ่อแม่มีหน้าที่หลักในการปั้นแต่งหรือให้การศึกษาแก่เด็ก ไม่ใช่โรงเรียน การเลี้ยงลูกและการให้การศึกษาแยกออกจากกันไม่ได้ ชาวอามิชจึงแบ่งการเลี้ยงลูกและการให้การศึกษาออกไปตามวัยเป็น 4 ชั้นคร่าว ๆ ดังนี้

วัยเด็กอ่อน จากเกิดไปจนถึงเดินได้เป็นระยะที่ชาวอามิชถือว่าเด็กเป็นเจ้าของผู้ไร้เดียงสา ต้องได้รับการเอาอกเอาใจทุกอย่าง ในขณะเดียวกันเด็กอ่อนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคมอย่างเต็มภาคภูมิ และจะได้รับความเอาใจใส่จากทุกคนรอบด้าน จากพ่อแม่ พี่ ๆ ปู่ย่าตายาย ไปจนถึงหมู่ญาติ

วัยเด็กเล็ก ชาวอามิชเชื่อว่าเด็กต้องอยู่ในความปกปักรักษาของครอบครัวและชุมชนชาวอามิชด้วยกันระยะหนึ่งก่อนที่จะออกไปสัมผัสกับโลกภายนอก ชีวิตของเด็กในขั้นนี้ได้แก่เมื่ออายุ 1 ถึง 6 ขวบ นอกจากการเลี้ยงดูตามปกติแล้ว ชาวอามิชเริ่มปลูกฝังเรื่องความเคารพเชื่อฟังผู้ที่มีอายุมากกว่า จากพี่ ๆ ไปจนถึงผู้ใหญ่ เรื่องการแบ่งปันและความร่วมมือกับคนอื่น เริ่มจากการเล่นและการทำงานกิจกรรมร่วมกันในหมู่พี่น้องและญาติ การปฏิบัติตามคำสอนของพ่อแม่ การยอมรับผิดชอบ เริ่มจากการมีหน้าที่เล็ก ๆ น้อย ๆ ในบ้านและในทุ่งไร่ทุ่งนา การเข้าสังคมโดยการติดตามพ่อแม่ไปเกือบทุกหนทุกแห่งโดยเฉพาะการไปเยี่ยมหมู่ญาติ และการไปร่วมพิธีทางศาสนา และความอดทนซึ่งเริ่มจากการไปนั่งฟังพระเทศน์เป็นเวลานาน ๆ กับพ่อแม่

วัยอยู่ในโรงเรียน ระหว่างอายุ 6-14 ปี เด็กใช้ชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในโรงเรียนซึ่งเริ่มประถม 1 เมื่ออายุ 6 ขวบ (ชาวอามิชไม่มีโรงเรียนอนุบาล) โรงเรียนมีหน้าที่สอนให้เด็กพูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษ ใ้รู้คณิตศาสตร์เบื้องต้นและวิชาต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการติดต่อกับโลกภายนอกเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ นอกจากนั้นโรงเรียนยังมีหน้าที่เสริมเรื่องหลักเกณฑ์ของพฤติกรรมและวินัยซึ่งเด็กได้รับการปลูกฝังมาแล้วจากบ้าน นอกเวลาเรียนเด็กได้รับการถ่ายทอดวิชาชีฟต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เด็กหญิงมักจะเน้นเรื่องการบ้านการเรือนและหน้าที่ของผู้หญิงด้านต่าง ๆ พร้อมกับช่วยงานในบ้านและในไร่เนาด้วย ส่วนเด็กชายจะเรียนหนักไปในเรื่องการทำไร่ไถนาเป็นส่วนมาก ทุกคนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบด้านต่าง ๆ ภายในบ้าน มีภาระที่จะต้องทำ เด็กจะไปไหนมาไหนกับพ่อแม่และร่วมกิจกรรมทุกอย่างภายในครอบครัว

รูป 6.3 การมีหน้าที่เก็บมะเขือเทศตั้งแต่อายุยังน้อย เป็นการเรียนรู้และปลูกฝังความรับผิดชอบ

รูป 6.4 เรียนรู้จากการดูและช่วยแม่รีดนมวัว

รูป 6.5 การศึกษาเกิดจากการดูพ่อทำเก้าอี้อย่างใกล้ชิด

รูป 6.6 งานฝีมือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในบ้าน

รูป 6.7 เด็กหญิงเรียนทำสวนครัวซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในเวลาต่อไป

รูป 6.8 การโยน
แตงโม ทั้งฝึก
ทักษะและให้
ความสุข

วัยหนุ่มสาว หลังจากเรียนจบชั้นมัธยม 2 ไปจนถึงวันแต่งงาน หนุ่มสาวชาวอามิชมีอิสระที่จะไปไหนมาไหนและทำอะไร ๆ กับเพื่อน ๆ ได้อย่างอิสระ อาจจะทำงานกับพ่อแม่ต่อไป อาจออกไปฝึกงานกับคนอื่น หรือออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้านก็ได้ ระยะเวลานี้เป็นโอกาสที่หนุ่มสาวจะออกไปสัมผัสกับโลกภายนอกอย่างแท้จริง เริ่มเรียนรู้ชีวิตของโลกภายนอก และเริ่มเปรียบเทียบกับชีวิตของการเป็นอามิช เป็นเวลาที่หนุ่มสาวจะเตรียมตัวตัดสินใจว่าจะใช้ชีวิตอย่างชาวอามิชต่อไปหรือไม่ และจะเลือกใครเป็นคู่ครอง ในระยะนี้พวกเขายังไม่ได้สาบานตัวเข้าเป็นสมาชิกของวัด ฉะนั้นเขามีสิทธิ์ทำอะไรได้หลาย ๆ อย่างโดยชุมชนไม่สามารถคว่ำบาตรเขาได้ บางคนอาจแอบไปเที่ยวดูหนังดูละคร แอบซื้อวิทย์ แอบสอบเอา

โบสถ์และซ็อรถยนต์ สิ่งเหล่านี้ผู้ใหญ่มักไม่เห็นด้วย พวกเขาจึงต้องแอบทำ ณ จุดหนึ่งในชีวิต คนหนุ่มสาวจะต้องตัดสินใจว่าจะร่วมเป็นสมาชิกในชุมชนอามิชหรือไม่ ถ้าเขาตัดสินใจเข้าร่วม เขาจะต้องเข้าพิธี “รดน้ำ” (Baptism) และเริ่มปฏิบัติตัวตามกฎเกณฑ์ที่ชุมชนของเขาวางไว้ ถ้าเขาไม่ร่วมดำเนินชีวิตแบบอามิชและไม่เลือกชาวอามิชเป็นคู่ชีวิต เขามักจะต้องออกไปจากถิ่นนั้นและเข้าร่วมศาสนานิกายอื่น

ชุมชนอามิชมีโรงเรียน 2 ชนิด ได้แก่โรงเรียนชั้นประถมซึ่งมีหลักสูตร 8 ปี สอนจากชั้นประถม 1 จนถึงชั้น 8 และโรงเรียนอาชีวะซึ่งมักเป็นเพียงสถานที่ฝึกงาน ไม่มีอาคารเป็นพิธีรีตองอะไรมาก ภาระของโรงเรียนอาชีวะคือ ฝึกวิชาชีพให้คนหนุ่มสาวที่เรียนจบชั้นประถม 8 แล้วอายุยังไม่ครบที่กฎหมายจะยอมให้ออกไปรับจ้างทำงานนอกบ้านได้ ฉะนั้นการศึกษาในโรงเรียนจริง ๆ ของพวกอามิชได้แก่โรงเรียนประถม 8 ปีเท่านั้น

ตามปกติแต่ละชุมชนอามิชจะเลือกคณะกรรมการการศึกษาขึ้นทำหน้าที่จัดการศึกษาของชุมชนของตน คณะกรรมการเป็นผู้จัดหาและดูแลรักษาสถานที่เรียน จ้างครู จัดหาหนังสือและเครื่องมือเครื่องจำเป็น เสนอการเก็บค่าเล่าเรียน หารายได้และจ่ายเงิน เป็นตัวแทนของชุมชนในการติดต่อกับรัฐและชุมชนอื่นในด้านการศึกษา ฯลฯ

ตัวอาคารเรียนมักเป็นอาคารเล็ก ๆ ชั้นเดียว มีห้องเรียน 1 ห้อง และมีห้องเล็ก ๆ ข้างหน้าห้องเรียนอีกหนึ่งห้อง อาคารเรียนบางแห่งอาจมีห้องโถงใต้ดินซึ่งใช้สำหรับเป็นห้องกิจกรรมในเวลาที่อากาศไม่เหมาะสำหรับเด็กที่จะออกไปเล่นข้างนอก เช่น เวลาฝนตกหรืออากาศ

หนาวจัดมาก อาคารมักมีเพดานต่ำเพื่อให้มีบรรยากาศอบอุ่นคล้ายบ้าน มีหน้าต่างมากเพื่อรับแสงธรรมชาติให้มากที่สุดเนื่องจากไม่มีไฟฟ้า มีกระดานดำตลอดหน้าห้อง มีโต๊ะครูอยู่ข้างหน้า และมีโต๊ะเก้าอี้ให้นักเรียนเรียงกันอยู่ในห้องเรียงจากโต๊ะเก้าอี้ของเด็กเล็กด้านหน้าไปถึงของเด็กโตด้านหลัง ข้างฝาอาจมีป้ายผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน้าตัวอาคารจะมีกระดิ่งใบใหญ่และส่วนมากจะมีสับโยกน้ำจากบ่อน้ำบาดาล ห้องน้ำห้องส้วมจะแยกออกไปอยู่ด้านหนึ่งของบริเวณ ยกเว้นโรงเรียนใหม่ ๆ บางแห่งอาจมีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ภายใน บริเวณโรงเรียนซึ่งมักได้รับบริจาคจากชาวนาในชุมชนจะกว้างพอสำหรับสร้างสนามเด็กเล่น ใช้เป็นสนามกีฬาบางอย่าง เช่น เบสบอล หรือ วอลเลย์บอล และอาจสร้างลานสเก็ตน้ำแข็งได้

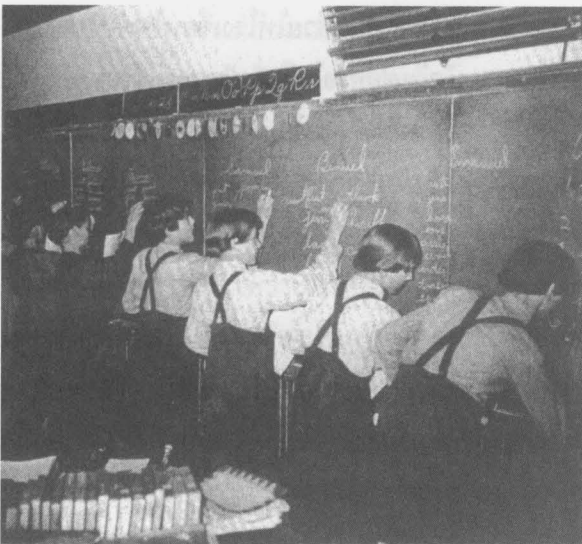
ในโรงเรียนมักมีครูเพียงคนเดียว ครูของชาวอามิชมีการศึกษาภายในโรงเรียนเพียงชั้นมัธยม 2 เท่านั้น แต่ตามปกติจะได้ฝึกสอนกับครูในโรงเรียนอามิชมาแล้วชั่วระยะเวลาหนึ่ง คณะกรรมการเป็นผู้คัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นครูโดยการมองหาบุคคลในชุมชนที่มีความปรารถนา มีความสนใจในการเป็นครู และมีการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาและกฎเกณฑ์ในสังคมของเขาอย่างเคร่งครัด ในแนวคิดของชาวอามิช คุณสมบัติข้อสุดท้ายนี้สำคัญที่สุด เพราะเขาถือว่าครูไม่เพียงแต่สอนเด็กให้รู้เนื้อหาตามหลักสูตรเท่านั้น หากต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมสมควรเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้แก่เด็กในทุกแง่มุมในการเป็นชาวอามิชที่แท้จริงอีกด้วย นอกจากการศึกษาเบื้องต้น 8 ปีและการฝึกสอนกับครูที่มีประสบการณ์แล้ว ครูของเขามีทางเพิ่มวิทยฐานะของตนเองได้ 2 ด้านคือ การประชุมสัมมนาในหมู่ครูอามิชด้วยกันซึ่งเขาจัดขึ้นเป็นระยะ ๆ และการ

อ่านวารสารทางการศึกษาซึ่งเขาผลิตขึ้นมาเพื่อชาวอามิชโดยเฉพาะ

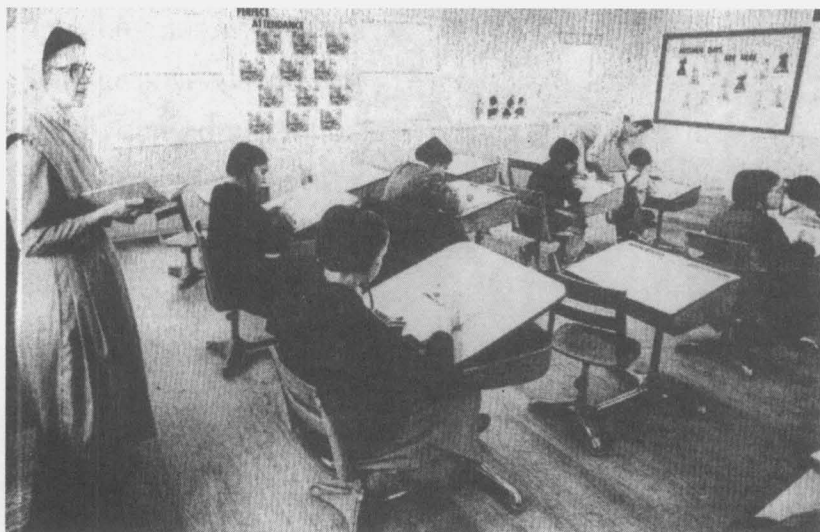
บรรยากาศในโรงเรียนอบอุ่นคล้ายบ้านซึ่งมีครูทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว เป็นพ่อแม่หรือพี่ผู้ที่รักและหวังดีต่อทุกคน การเรียนการสอนมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้เนื้อหาในหลักสูตรอย่างละเอียดว่า “อะไร” เป็น “อะไร” มากกว่าการสอนให้เด็กคิดเชิงวิเคราะห์ว่า “ทำไม” สิ่งนั้นจึงเป็นอย่างนั้น สิ่งนี้จึงเป็นอย่างนี้ เด็กต้องท่องจำบทเรียนสำคัญ ๆ ให้ได้อย่างขึ้นใจ ครูมุ่งสร้างบรรยากาศของความร่วมมือกันในห้องเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ไม่มีการแข่งขันกันว่าใครจะได้คะแนนเท่าไรหรือเก่งกว่าใคร เด็กได้รับการปลูกฝังมาแต่บ้านแล้วว่าความแตกต่างของคนเกิดขึ้นเพราะพรสวรรค์ซึ่งพระเจ้าประทานมาให้ ฉะนั้นคนที่เรียนได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับพรสวรรค์ที่ได้มา ผู้ที่เรียนได้ดีจะไม่โอ้อวดหรือทับถมคนอื่น และผู้ที่เรียนได้ช้าก็ไม่รู้สึกมีปมด้อย การปลูกฝังให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่อย่างเคร่งครัดซึ่งเด็กได้รับมาจากบ้านช่วยให้โรงเรียนไม่ต้องประสบปัญหาด้านวินัยของนักเรียนมากนัก แต่อย่างไรก็ตาม หากมีเด็กก่อปัญหาการตักเตือนหรือทำโทษจะไม่ทำต่อหน้าเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และถ้าเป็นปัญหาหนัก พ่อแม่จะมีส่วนรู้เห็นด้วย

รูป 6.9 โรงเรียนให้โอกาสเด็กขยายวงสังคมออกไปนอกหมู่บ้าน

รูป 6.10 กระดานดำ
ยังมีประโยชน์ในยุค
คอมพิวเตอร์

รูป 6.11 ครูและครูฝึกสอนช่วยกันแนะนำบทเรียน

รูป 6.12 “เด็กเรียนแล้วกลับบ้านพร้อมกันนะ”

รูป 6.13 ในฤดูร้อน
เบสบอลเป็นกีฬายอด
นิยมตอนพักเที่ยง

รูป 6.14 ในฤดูหนาว การเล่นบนหิมะตอนพักเที่ยง ให้ความสนุกสนาน

สำหรับด้านหลักสูตร เนื้อหาหลักของโรงเรียนอามิชอยู่ที่ภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์เบื้องต้น เนื่องจากในบ้านของชาวอามิชใช้ภาษาเยอรมัน ฉะนั้นเด็กมาเริ่มเรียนอ่าน เขียนและพูดภาษาอังกฤษเมื่อตอนเข้าโรงเรียน หลังจากอยู่ในโรงเรียน 8 ปี เด็กอามิชจะสามารถใช้ภาษาอังกฤษเบื้องต้นได้คล่องแคล่วเหมือนกับคนอเมริกันทั่วไป ทางด้านคณิตศาสตร์ เนื้อหาจะครอบคลุมการคำนวณเบื้องต้นที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน จากบวกลบคูณหารไปจนถึงทศนิยม เศษส่วน ร้อยละ ดอกเบี้ยธรรมดาและทบต้น เนื้อที่และปริมาตร การชั่งตวงวัด ฯลฯ โรงเรียนของเขาไม่สอนคณิตศาสตร์แนวใหม่

นอกจากภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์แล้ว โรงเรียนอาจสอนวิชาอื่นต่างกันไปตามแต่ความเหมาะสมของท้องถิ่น ส่วนมากจะสอนวิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสุขศึกษา บางโรงเรียนอาจสอนวิชาเกษตรกรรมแทนภูมิศาสตร์ ในวิชาสุขศึกษา โรงเรียนอามิชจะไม่สอนวิชาเพศศึกษาและการตกแต่งร่างกายเพื่อความสวยงาม เพราะเขาถือว่าเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่พ่อแม่จะต้องสอนเอง การตกแต่งให้ร่างกายสวยงามขัดกับวัฒนธรรมของเขาซึ่งเน้นการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่โอ้อวด ไม่ซิงดีซิงเด่น ในด้านวิทยาศาสตร์ เขาจะไม่สอนเนื้อหาบางอย่าง เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการซึ่งขัดกับทฤษฎีการสร้างโลกของพระเจ้าเป็นเจ้า ในด้านสังคมศาสตร์เขาจะหลีกเลี่ยงเนื้อหาที่มีแนวโน้มสนับสนุนการบริโภคนิยม การบันเทิงจากสื่อ เช่น โทรทัศน์ เรื่องการทหารและการปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกชาตินิยม เขาจะไม่ให้เด็กอ่านเรื่องสมมุติ เช่น เรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย เรื่องอภินิหาร หรือเรื่องที่สัตว์สามารถพูดได้อย่างคน

ถึงแม้โรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความเป็น
 อามิชและจรรยาพื้นฐาน เช่น ความซื่อสัตย์ ความมัธยัสถ์ ความเอื้ออารี
 ต่อเพื่อนมนุษย์ แต่โรงเรียนจะไม่สอนเรื่องศาสนาและหลีกเลี่ยงการใช้
 ศัพท์แสงทางศาสนาถ้าไม่จำเป็น เขาถือว่าการปลูกฝังความรู้ทางศาสนา
 เป็นหน้าที่ของพ่อแม่และของบาทหลวง นอกจากนั้นถึงแม้สังคมของเขา
 จะเคร่งศาสนาจริงจัง แต่เขาไม่สนับสนุนและยกย่องให้เด็กแสดงออกว่ามี
 ความรู้ทางศาสนาหรือท่องจำคัมภีร์ได้มากมาย การท่องจำให้คนอื่นฟัง
 เป็นการโอ้อวด ไม่เหมาะ ไม่จำเป็น เขาถือว่าการปฏิบัติในชีวิตประจำ
 วันสำคัญกว่าการท่องคำสอนต่าง ๆ ในคัมภีร์ได้

คุณคงสงสัยว่า การเรียนในโรงเรียนเพียง 8 ปีตามหลักสูตร
 แคบ ๆ นั้นจะทำให้เด็กของชาวอามิชมีความรู้เบื้องต้นพอที่จะออกไปเผชิญ
 กับโลกภายนอกหรือไม่ โดยเฉพาะในสังคมอเมริกันซึ่งมีการแข่งขันสูงมาก
 รวมทั้งเทคโนโลยีก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สำหรับเรื่อง
 ความรู้เบื้องต้นทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปว่าเด็ก
 อามิชมีพื้นฐานความรู้พอ ๆ กับเด็กอเมริกันทั่วไป แต่ถ้าเทียบกับเด็กในชนบท
 ด้วยกันแล้ว เด็กอามิชจะมีพื้นฐานความรู้แน่นกว่า สำหรับในด้านการออก
 ไปประกอบอาชีพและการต่อสู้กับโลกภายนอก เด็กอามิชส่วนมากยึดอาชีพ
 ทำไร่ทำนาเมื่อโตขึ้น ฉะนั้นความรู้เบื้องต้นในโรงเรียน ประกอบกับความรู้
 ที่ได้จากการทำไร่ไถนามากับพ่อแม่ และการศึกษาด้วยตัวเองโดยการ
 อ่านวารสารของชาวอามิชด้วยกัน เพียงพอกแก่การดำเนินชีวิตอย่างแน่นอน
 ชาวอามิชได้รับการยอมรับว่าเป็นกลุ่มชาวนาที่มีประสิทธิภาพที่สุดใน
 สหรัฐ ฯ

นอกจากนั้นเด็กอามีชมีความอบอุ่นกว่าเด็กอเมริกันทั่วไป การปลูกฝังให้ทำงานแบบหนักเอาเบาสู้ อ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานยังทำให้ชาวอามีชที่ละจากการทำนาไปหาอาชีพอื่นเป็นคนงานที่นายจ้างต้องการ ไม่ว่าจะเป็นงานก่อสร้าง ช่างไม้ ช่างทาสี คนงานในบ้าน หรือคนเลี้ยงเด็ก จริงอยู่งานเหล่านี้อาจได้ค่าจ้างน้อยกว่าอาชีพที่ต้องใช้การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แต่ตั้งที่กล่าวถึงแล้ว ชาวอามีชไม่มองการหาเงินเหมือนกับชาวอเมริกันทั่วไป พวกเขาต้องการเงินเพียงเพื่อให้พอกับการดำเนินชีวิตเบื้องต้นเท่านั้น การไม่มีสิ่งต่าง ๆ ซึ่งชาวอเมริกันทั่วไปถือว่าเป็น "จำเป็น" อย่างยิ่ง ช่วยให้ชาวอามีชประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก ชาวอามีชไม่มีรถยนต์สามล้อคัน โทรทัศน์สามสีเครื่อง วิทยูและเครื่องเล่นเสียงสำหรับทุกคนในบ้าน โทรศัพทสองสามสายรวมกับโทรศัพทมือถืออีกสองสามเครื่องต่อครอบครัว ฉะนั้นเงินค่าจ้างแรงงานซึ่งไม่สูงนักเพียงพอกับการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายของเขา

นอกจากนั้น ชาวอามีชมักไม่ทิ้งการเกษตรไปเสียทั้งหมดทีเดียว ในกรณีที่พ่อบ้านมีอาชีพอย่างอื่น แม่บ้านและลูก ๆ ยังทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ไว้จำนวนหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ช่วยทุ่นการใช้จ่ายได้มาก

แน่ละ ในหมู่คนหนุ่มสาวชาวอามีชย่อมจะมีส่วนหนึ่งที่ต้องการเรียนหนังสือสูงขึ้นไปอีก ในกรณีเช่นนั้น เขามีสิทธิ์ทำได้ แต่นั่นหมายความว่าเขาจะแยกออกไปอยู่นอกชุมชนของอามีช

อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ

ไสว บุญมา

รูป 6.15 หมู่บ้านมิสซิสซิปปีมีรถยนต์แต่นำไปแอบไว้ข้างฉางข้าวโพดที่ปลายนา

รูป 6.16 หมู่บ้านมิสซิสซิปปี “ชิง” รถม้ากันเมื่อได้โอกาส

รูป 6.17 หมู่สาวอาจเมากันบ้างเมื่อออกไปนอกเขตอามิช
(สังเกตุจากรถยนต์และเสาไฟฟ้า)

รูป 6.18 “รถผมว่าง ไปเที่ยวด้วยกันไหมครับ ?”

อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ

ไสว บุญมา

รูป 6.19 “ไปก็ไปค่ะ”

การพักผ่อนหย่อนใจแบบไร้เทคโนโลยี

คุณอาจสงสัยว่าในชุมชนซึ่งไม่มีไฟฟ้า ไม่มีโรงหนังโรงละคร ไม่มีวิทยุ ไม่มีโทรทัศน์ และไม่มีเครื่องเล่นเสียงชนิดต่าง ๆ เขาทำอะไรเพื่อความสนุกสนานและพักผ่อนหย่อนใจ ถ้าเพื่อนซึ่งชอบตลกของเราบางคนรู้เรื่องของชาวอามิชดีอาจแก้ข้อสงสัยของคุณว่า “ไม่เห็นจะน่าสงสัยเลย เพราะตัวเลขบอกอยู่ได้ตั้ง ๆ ว่าโดยเฉลี่ยชาวอามิชมีลูกครอบครัวละ 7 คน !”

เพื่อง่ายแก่การแก้ข้อสงสัย ผมจะแยกวัยของชาวอามิชคล้ายกับที่เล่าเรื่องการศึกษา จากเด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ตามแนวของชาวอามิชเอง

วัยก่อนเข้าโรงเรียน เด็กอามิชในวัย 1 ถึง 6 ขวบส่วนมากไม่ต่างกับเด็กในสังคมอื่นมากนักในแง่ที่ซีวิตวนเวียนอยู่กับการกิน การนอนและการเล่น ส่วนที่แตกต่างไปจากสังคมอเมริกันโดยทั่วไปได้แก่เด็ก

อามิชมักมีหน้าที่ช่วยงานบ้านตามที่พอทำได้ตั้งแต่อายุยังน้อย เกือบจะเรียกได้ว่าพอเดินเตาะแตะและพูดรู้เรื่องเป็นต้องช่วยทำงานในบ้าน เรื่องนี้ไม่ต่างกับลูกชาวไร่ชาวนาไทยในสมัยก่อนซึ่งมีหน้าที่เลี้ยงควายหรือขุนไก่ขุนเป็ดในขณะที่ผู้ใหญ่ต้องยุ่งอยู่กับงานอย่างอื่น

ในด้านการเล่น เพื่อนเล่นของเด็กอามิชมักเป็นพี่น้องและญาติกันเอง เนื่องจากแต่ละครอบครัวมักมีลูกจำนวนมากและวัฒนธรรมสำคัญอย่างหนึ่งของเขาได้แก่การพาครอบครัวไปเยี่ยมญาติในวันอาทิตย์ สำหรับเพื่อนบ้านใกล้ชิดอาจมีไม่มากนักเพราะบ้านในทุ่งไร่ทุ่งนาซึ่งเฉลี่ยราว 200 ไร่ มักอยู่ห่างกันพอสมควร ยากแก่เด็กเล็กจะไปมาหาสู่กันเองได้โดยลำพัง แต่ทุ่งไร่ทุ่งนา ไร่ข้าวโพด ไร่นา ป่าละเมาะ กองฟาง สนามหญ้า ล้วนเป็นสถานที่เล่นของเด็กได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการเล่นซ่อนหาในตอนหน้าแล้ง หรือการเล่นในหิมะในฤดูหนาว

ในด้านของเล่น ชาวอามิชมักทำของเล่นง่าย ๆ ให้ลูกเล่นเอง แม่อาจเย็บตุ๊กตาผ้าให้ลูกสาว ส่วนพ่ออาจทำเกวียนเล็ก ๆ ให้ลูกชาย สังคมอเมริกันทั่วไปจะออมเงินไว้เพื่อทุ่มเทซื้อของเล่นมากมายให้ลูกหลานในเทศกาลวันเกิดของพระศาสดา (Christmas) ของเล่นบางอย่างราคาแพง เช่น เครื่องเล่นอิเล็กทรอนิกส์จำพวกกีฬาน้ำจอ (video games) และเครื่องเล่นจักรกลจำพวกรถไฟจำลอง แต่ชาวอามิชจะไม่ทำอย่างนั้น ของเด็กเล่นที่เขาอาจซื้อให้ลูกหลานบ้างในเทศกาลนั้นจะเป็นของง่าย ๆ ไม่เป็นสิ่งที่ฝึกกลไกสลับซับซ้อน เขาไม่นิยมสะสมสิ่งของเกินความจำเป็น ของเล่นอย่างหนึ่งซึ่งดูจะมีอยู่ทั่วไปและใช้ประโยชน์ได้ด้วยได้แก่รถลากเล็ก ๆ ซึ่งอาจใส่ของหรือเด็ก ๆ ด้วยกันลากไปในที่ต่าง ๆ

เนื่องจากชาวอามิชส่วนมากเป็นชาวไร่ชาวนาซึ่งไม่ใช่เครื่องจักร
 ทุ่นแรงทันสมัย ฉะนั้นสิ่งหนึ่งที่พวกเขาทำได้แก่สัตว์เลี้ยง สัตว์ใช้งาน
 เช่น ม้า ลา ล่อ และสัตว์เศรษฐกิจ เช่น แพะและวัวมีลูกให้เด็กเล่นอยู่
 เสมอ นอกจากนั้น เขายังนิยมมีสัตว์เลี้ยงในบ้าน เช่น หมาและแมว ไว้
 เป็นเพื่อนเล่นของเด็กเหมือนชาวอเมริกันทั่วไปอีกด้วย

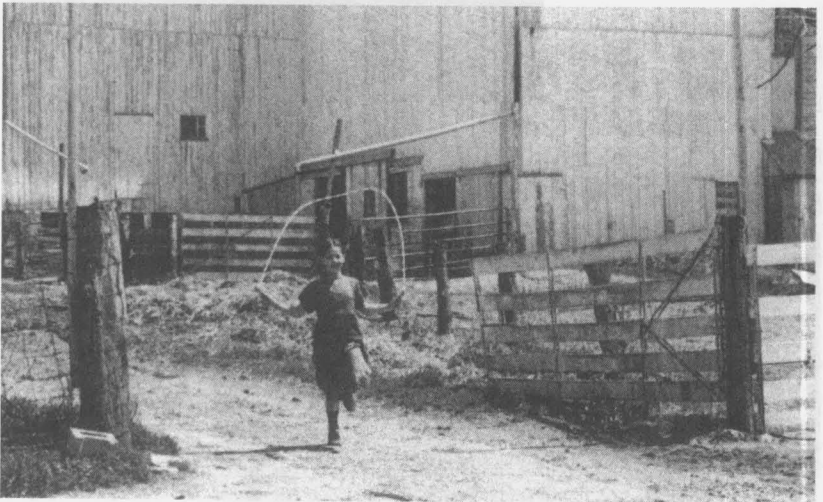
รูป 7.1 นั่งรถลาก
 สี่ล้อรือเพื่อนเล่น

รูป 7.2 กิ่งเล่น
 กิ่งเลี้ยงลูก

รูป 7.3 ตุ๊กตาคือของเล่นยอดนิยมอย่างหนึ่ง

รูป 7.4 ยามไม่มีเพื่อน การโดดเชือกเป็นทางออกได้อีก

วัยเรียนหนังสือ เด็กอามิชเริ่มมีเพื่อนเล่นซึ่งนอกเหนือไปจากพี่น้องและหมู่ญาติจริง ๆ มากขึ้นเมื่อเข้าโรงเรียนตอน 6 ขวบ ระหว่างอยู่ในโรงเรียน เด็กอามิชมีเวลาเล่นระหว่างหยุดพักเหมือนเด็กทั่วไป นอกอาคารเรียนมักมีสนามเด็กเล่นซึ่งมีชิงช้า กระดานหก และคานห้อยโหนให้เด็กใช้ นอกจากนี้ยังมีสนามเบสบอลและลานสเกตน้ำแข็งในตอนฤดูหนาว โรงเรียนอามิชไม่มีกิจกรรมการแข่งขันกีฬาเหมือนในโรงเรียนทั่วไป เพราะวัฒนธรรมของเขาไม่ส่งเสริมให้คนแข่งขัน ซึ่งดีตั้งแต่เนิ่น และพยายามเอาใจเอาเปรียบกันซึ่งมักเกิดขึ้นในการแข่งกีฬา ชาวอามิชเน้นการปลูกฝังความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ฉะนั้นการเล่นในโรงเรียนจึงมุ่งไปที่ความสนุกสนานมากกว่าการเอาชนะกัน ไม่ว่าจะเป็นกีฬาสวนบุคคล เช่น เล่นกระดานสีนในหิมะ หรือการเล่นเป็นชุด เช่น เบสบอลซึ่งชาวอเมริกันเล่นกันแพร่หลายที่สุดจนถือว่าเป็นกีฬาประจำชาติทีเดียว¹

นอกเวลาเรียน เด็กวัยนี้มีส่วนต้องรับผิดชอบภายในบ้านและในทุ่งไร่นาเต็มอัตรา ก่อนไปโรงเรียนซึ่งตามปกติเริ่มเวลา 8.30 น. เด็ก

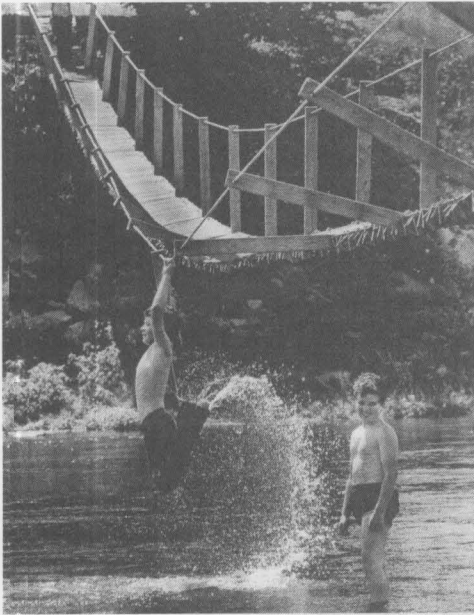
¹ กีฬาที่คนไทยส่วนมากไม่คุ้นเคยและคนไทยที่เคยดูก็มักไม่ชอบเพราะเห็นว่าเป็นการเล่นที่ซ้ำอืดอาด หัวใจของมันได้แก่สองฝ่ายผลัดกันขว้างลูกให้อีกฝ่ายหนึ่งตี ถ้าผู้เล่นเป็นหญิงมักใช้การโยนลูกแทนการขว้าง กีฬานี้มีกฎเกณฑ์และวิธีการเล่นที่ละเอียดลึกซึ้ง ผู้ที่เข้าใจกฎและวิธีเล่นอย่างถ่องแท้เท่านั้นจึงจะชอบ เนื่องจากกีฬานี้เล่นไปอย่างช้า ๆ ผู้เล่นมีเวลาพักและผู้ดูมีเวลาคุยกันไปด้วย ในอเมริกามีสมาคมเบสบอลอาชีพมากมายในหลายระดับซึ่งมีฤดูเล่นตั้งแต่เดือนเมษายนไปจนถึงเดือนตุลาคม ระดับสูงสุดมีถึง 30 สมาคม แต่ละสมาคมต้องเวียนแข่งกันถึง 162 ครั้งก่อนที่จะได้รับคัดเลือกไปเล่นในรอบชิงชนะเลิศในเดือนตุลาคม

อาจต้องช่วยรีดนมวัว ให้อาหารสัตว์ ฯลฯ หลังเลิกเรียนตอน 15.30 น. เด็กอาจต้องช่วยงานในสวนครัว ในบ้านหรือในท้องนาอีก ระหว่างวันหยุดก็เช่นเดียวกัน เด็กอาจมีงานทำตามฤดูกาล ในฤดูที่ม้งานในทุ่งไร่ทุ่งนาน้อย เช่น ในฤดูหนาว เด็กอาจมีเวลาเป็นของตัวเองมากขึ้น เวลาที่เขาได้หยุดจริง ๆ ตลอดปี ได้แก่ ในวันอาทิตย์ซึ่งเขาจะไม่ทำงาน นอกจากจำเป็นจริง ๆ เช่น รีดนมวัวหรือให้อาหารสัตว์เลี้ยงเท่านั้น หลังจากการไปชุมนุมฟังพระเทศน์กับพ่อแม่ทั้งสองอาทิตย์ต่อครั้งหรือไปเยี่ยมญาติกับพ่อแม่แล้ว เด็กมีเวลาเป็นของตัวเองซึ่งอาจไปเล่นซุกซนได้เหมือนเด็กทั่วไป

เด็กโตและวัยรุ่นมีอิสระมากขึ้นและอาจไปมาหาสู่เพื่อนในท้องทุ่งนาด้วยกันโดยตัวเอง พาหะหนึ่งซึ่งใช้กันโดยทั่วไป ได้แก่ จักรยาน² สิ่งหนึ่งที่วัยรุ่นอเมริกันทั่วไป โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง นิยมมากที่สุดได้แก่ การคุยกับเพื่อนทางโทรศัพท์เป็นชั่วโมง ๆ ทุกวัน วัยรุ่นอเมริกันจะไม่ทำอย่างนั้นเพราะชาวอเมริกันไม่มีโทรศัพท์ในบ้าน เขาจะไปมาหาสู่กันถึงบ้านและนัดกันไปทำอะไรก็ตามแต่ที่เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ วัยรุ่นหญิงอาจออกไปเดินเล่นและขี่ม้าไปในที่ต่าง ๆ ด้วยกัน ส่วนวัยรุ่นชายอาจไป

² ผมแปล Scooter ว่า “จักรยาน” เพราะยานพาหนะนี้ต่างจากจักรยานซึ่งเราคุ้นเคย เนื่องจากผู้ใช้ขึ้นยืนบนตัวถังเดี่ยว ๆ แล้วใช้เท้าหนึ่งยันพื้นแล้วถีบให้มันพุ่งไปข้างหน้า ไม่ใช่ขึ้นนั่งแล้วเอาสองเท้าถีบ จักรยานนี้หายไปจากสังคมอเมริกันเป็นเวลานาน เพิ่งจะกลับมาเป็นที่นิยมของเด็กในเมืองอีกเมื่อราวสองปีมานี้เอง แต่ความนิยมนี้อาจหมดไปอีกเมื่อไรก็ได้เพราะเด็กอเมริกันซึ่งพ่อแม่ดูจะมีเงินเหลือใช้มักนิยมเล่นกับสิ่งหนึ่งอยู่เพียงชั่วคราวแล้วก็ทิ้ง หันไปหาของเล่นอย่างอื่นซึ่งพ่อแม่ต้องจ่ายเงินหาซื้อมาให้อีก ชาวอเมริกันไม่มีวัฒนธรรมเช่นนั้น

ยิงนกตกปลา ไปกระโดดน้ำตามลำธารหรือหนองน้ำ ทั้งสองเพศอาจจับ
กลุ่มเล่นกีฬา เช่น เบสบอล หรือ วอลเลย์บอล ฯลฯ

รูป 7.5 ลำธารกับสะพานคร่าว
เป็นที่เล่นในยามว่าง

รูป 7.6 ซี่ “จักรยัน”
พากันไปหาเพื่อน

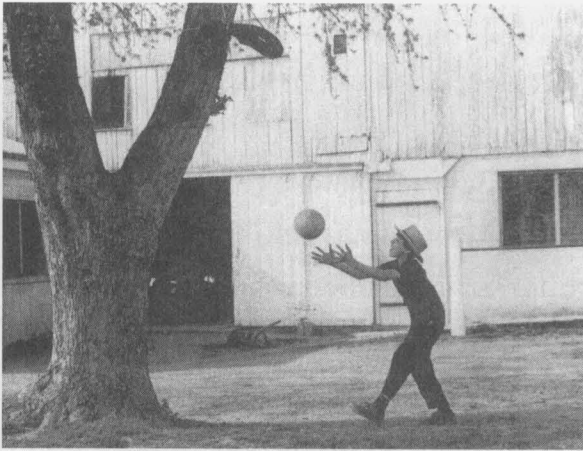
อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ

ไสว บุญมา

รูป 7.7 ใช้ “จักรย่น” ชนิด “สิงห์บ้านไร่” แทนการใช้จักรยานเสือภูเขา

รูป 7.8 ไม่มีเงินซื้อหรือ ?
ทำเองก็ได้ (คล้าย “รถ
ดับแตก” ในชนบทไทยใน
สมัยหนึ่ง)

รูป 7.9 ความพยายามกับความสำเร็จช่วยให้เกิดสนามบาสเกตบอลแก่ซัด

วัยหนุ่มสาว หลังจากเรียนจบมัธยม 2 ตอนอายุ 14 ปีไปจนพ้นวัยรุ่นและการตัดสินใจจะเข้าร่วมชุมชนชาวอามิชหรือจะออกไปใช้ชีวิตนอกชุมชนของพ่อแม่ เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของหนุ่มสาวชาวอามิช วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชาวไร่ชาวนาส่วนมากจะช่วยพ่อแม่ทำไร่นาต่อไปและอาจแบ่งเวลาหนึ่งไปรับจ้างทำงานกับคนอื่น ส่วนวัยรุ่นที่พ่อแม่มีอาชีพอย่างอื่น เช่น ช่างไม้ ช่างทำรถม้า ช่างเหล็ก อาจจะฝึกงานกับพ่อแม่บ้าง ฝึกกับคนอื่นบ้างและออกไปหารับจ้างทำงานบ้าง เนื่องจากในตอนนี่วัยรุ่นยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชุมชนอย่างแท้จริงในแง่ที่ยังไม่ได้รับมรดกน้ำยอมรับข้อบังคับของศาสนาอย่างเป็นทางการ (Baptism) พวกเขาไม่มีอะไรที่จะทำอะไร ได้มากมายโดยทางผู้ใหญ่จะเอาผิดไม่ได้ ฉะนั้นวัยรุ่นอาจพากันไปที่ยวดูหนังดูละครในเมือง อาจแอบซื้อวิทยุและรถยนต์ และซ่อนไว้ที่อื่นดังที่กล่าวถึงในบทก่อน พ่อแม่และผู้ใหญ่อาจจะรู้แต่ไม่ว่า

อะไร ถ้าวัยรุ่นไม่นำเข้ามาในบ้านหรือนำออกมาโอ้อวดอย่างประเจิดประเจ้อ ช่วงนี้จะเป็นโอกาสที่วัยรุ่นจะค้นหาและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากสังคมภายนอกของชุมชนอามิชได้อย่างเต็มที่

สำหรับภายในเขตของชุมชนอามิชเอง หนุ่มสาวมีอิสระที่จะหาความสนุกสนานได้ภายในขอบเขตหลังจากหมดหน้าที่การงานและในวันหยุด ตอนนี้เด็กหนุ่มอาจจะมียุโรป้าเปิดประทุนเป็นของตัวเองในทำนองเดียวกันกับเด็กอเมริกันเริ่มมีรถยนต์คันแรก มีอิสระที่จะใช้รถม้าขึ้นไปมาหาสูกับเพื่อนในวงกว้างขึ้น หนุ่มสาวอาจใช้ม้าหรือรถม้าไปไหนมาไหนด้วยกันอย่างอิสระในวันหยุด อาจมีงานพบปะกัน เช่น งานเต้นรำเป็นครั้งคราว โอกาสสำคัญที่หนุ่มสาวพบกันบ่อยที่สุด ได้แก่ การนัดร้องเพลงหมู่ในตอนกลางคืนของวันอาทิตย์

รูป 7.10 ออกไปเดินเล่นหลังฟังกเทศน์ในวันอาทิตย์

รูป 7.11 นัดกันขี่ม้าไปเที่ยวเล่นยามว่างงาน

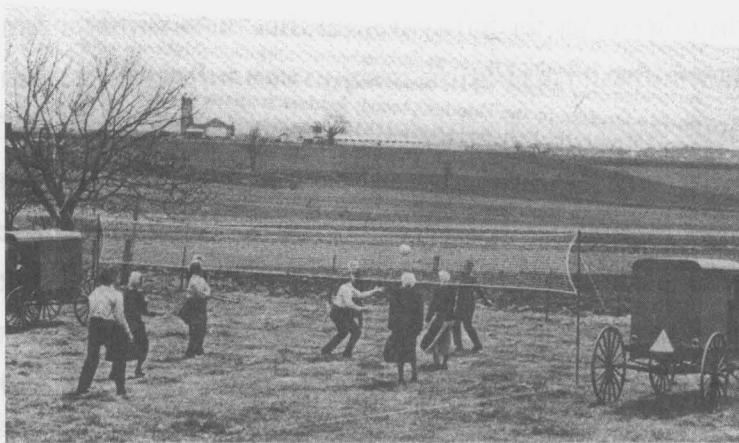
รูป 7.12 ขับรถม้าพากันไปเที่ยว

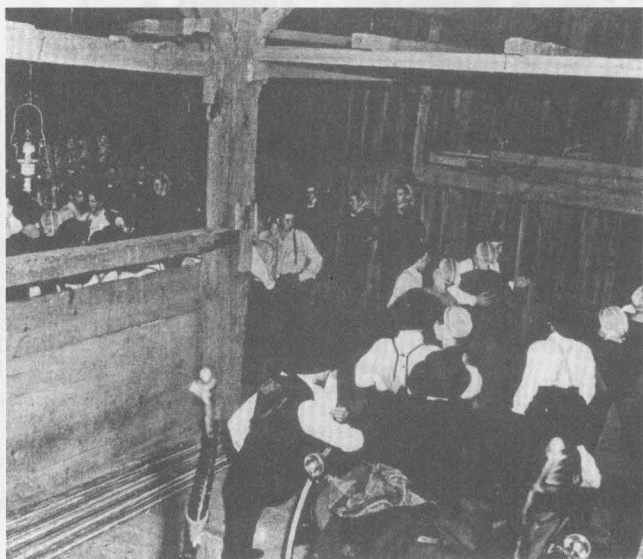
รูป 7.13 นั่งรถม้าไปหาเพื่อน

รูป 7.14 นัดกันเล่นฮ็อกกี้น้ำแข็งหลังจากฟังเทศน์

รูป 7.15 นีดกันเล่นกีฬาวอลเลย์บอลกลางแจ้ง

รูป 7.16 ในโรงนาที่หาที่เดินรำได้

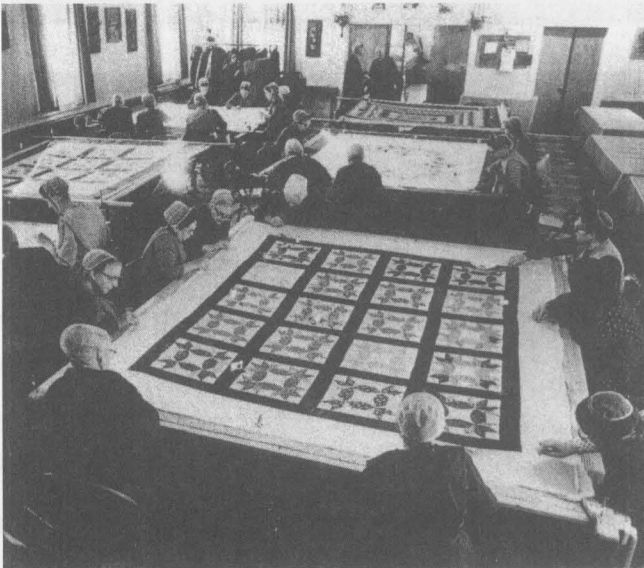
วัยผู้ใหญ่ ในสังคมอเมริกันทั่วไป การดูโทรทัศน์เป็นการพักผ่อนที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ยิ่งในวันหยุดสุดสัปดาห์ โทรทัศน์จะถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาสารพัดเกือบทั้งวันทั้งคืน คนชอบกีฬาอาจดูการแข่งขันกีฬาจนตาและหรืออาจออกไปเล่นเอง ในระหว่างการพักผ่อนประจำปีซึ่งอาจเป็น 2 ถึง 4 สัปดาห์ เขามักมีประเพณีพาครอบครัวไปเที่ยวไกล ๆ สำหรับชาวอามิชซึ่งส่วนมากเป็นชาวไร่ชาวนาและไม่มีโทรทัศน์ การจะทิ้งสัตว์เลี้ยงพาครอบครัวไปไหนนาน ๆ หรือดูโทรทัศน์นั้นย่อมทำไม่ได้ อีกอย่างหนึ่งพวกเขาไม่นิยมการแข่งขัน ฉะนั้นการไปดูการแข่งขันและการเล่นกีฬาไม่ใช่ทางเลือก สิ่งหนึ่งที่ชาวอามิชทำในยามว่างในวันอาทิตย์ได้แก่การพาครอบครัวไปเยี่ยมญาติ การเยี่ยมญาติและการทำอาหารเลี้ยงกันในหมู่ญาติเป็นทั้งการพักผ่อนและการกระชับความสัมพันธ์ให้ใกล้ชิดอยู่ตลอดเวลา

กิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งของสตรีชาวอามิชได้แก่การเย็บปักและต่อผ้านวมเป็นลวดลายต่าง ๆ (Quilts) อาจทำเองที่บ้านบ้างและจับกลุ่มทำร่วมกันและสังสรรค์กันไปด้วยบ้างตามแต่โอกาสและฤดูกาล การทำผ้านวมนี้เป็นงานอดิเรกที่งานจริง ชาวอามิชอาจใช้ผ้าที่ทำเป็นผ้าห่มและผ้าคลุมเตียง หรืออาจขายให้นักท่องเที่ยวก็ได้เพราะผ้านวมชนิดนี้เป็นที่นิยมของคนภายนอกชุมชนมาก ผืนใหญ่ ๆ อาจนำเอาไปใช้เป็นผ้าห่มหรือผ้าคลุมเตียง ส่วนผืนเล็ก ๆ อาจนำไปแขวนตกแต่งห้องในบ้านและที่ทำงาน

สำหรับผู้ชาย การออกไปล่าสัตว์และตกปลาตามฤดูกาลเป็นการพักผ่อนสำคัญอย่างหนึ่ง แต่การไปตกปลาของชาวอามิชต่างกับคนอเมริกันทั่วไปซึ่งไปตกเล่น ๆ เสียส่วนมาก พอตกปลาได้แล้วก็ปล่อยไป ถือว่า

เป็นการกีฬาที่หลอกปลาให้กินเบ็ดได้ ส่วนชาวอามีชสนุกสนานกับการไปตกปลา แต่เขาไปตกแล้วไม่ปล่อยทิ้ง หากนำกลับบ้านเพื่อทำเป็นอาหาร

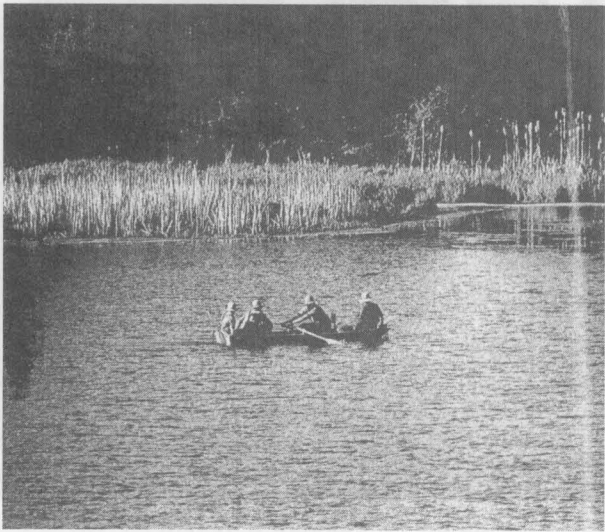
กิจกรรมอย่างหนึ่งซึ่งชาวอามีชชอบมากที่สุดเห็นจะได้แก่การไปตลาดนัด ตลาดประมูลซื้อขายเลหลังและการขายทอดตลาดซึ่งเป็นการพักผ่อนกึ่งงาน ทั้งพ่อบ้านและแม่บ้านอาจไปด้วยกันเพื่อหาซื้อเครื่องมือในการเกษตร รวมทั้งม้าและเครื่องมืออย่างอื่น การเสนอและต่อรองราคาของเป็นเรื่องสนุกสนาน นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสพบเพื่อน เก็บข้อมูลเกี่ยวกับราคาของสิ่งต่าง ๆ กินอาหารร่วมกันกลางแจ้ง และซื้อสินค้าราคาถูกอ่อนข้างถูกรอีกด้วย

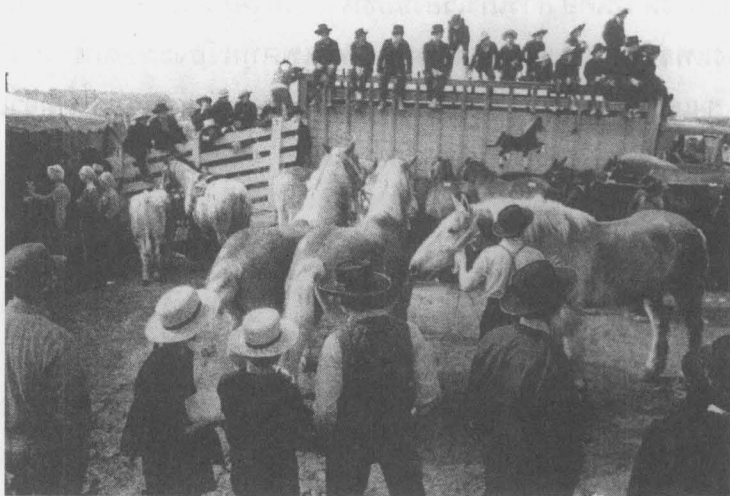
รูป 7.17 ร่วมกันทำผ้าทอ

รูป 7.18 ผ้าทอหลากลายและขนาดต่าง ๆ

รูป 7.19 ไปตกปลาในเวลาว่างงาน

รูป 7.20 สหุกสนานกับการซื้อขายม้า

ในสังคมอเมริกัน การอ่านเป็นการพักผ่อนสำคัญอย่างหนึ่ง ผู้ที่ไม่ชอบลงทุนซื้อหนังสืออ่านเองสามารถยืมได้จากห้องสมุดสาธารณะซึ่งมีอยู่ทั่วไป แต่ชาวอามิชไม่นิยมอ่านเรื่องมายาและเรื่องสมมุติของโลกภายนอกมากนัก ฉะนั้นหนังสือที่เขาอ่านมักเกี่ยวกับศาสนาเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งหนังสือของเด็กและของผู้ใหญ่ นอกจากนี้ทุกบ้านมักมีหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์และรายเดือนของชุมชนอามิช บางบ้านอาจสะสมหนังสือซึ่งกลุ่มชาวอามิชผลิตออกมาเป็นระยะ ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้นับถือศาสนาเดียวกัน กลุ่มผู้ผลิตหนังสือที่ใหญ่ที่สุดเป็นชาวอามิชในประเทศแคนาดา

นอกจากการอ่านหนังสือแล้ว ชาวอามิชยังรักษาประเพณีอย่างหนึ่ง

ไว้ได้อย่างดี นั่นคือ การเล่าเรื่องขบขัน ชาวอามิชนิยมเล่าเรื่องขบขันกัน
อย่างแพร่หลาย เมื่อเข้ากลุ่มกัน ทุกเพศทุกวัยจะผลัดกันเล่าเรื่อง
ต่าง ๆ และร่วมกันหัวเราะอย่างสนุกสนาน การพักผ่อนแบบนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่แต่อย่างใด

รูป 7.21 กลางสนามหญ้าก็หาที่อ่านหนังสือได้

รูป 7.22 เล่าเรื่องขบขันเพื่อการพักผ่อน

อ่านเรื่องชาวอามิชแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง **ง่าย** ? รู้สึกว่าแนวความคิดและการดำเนินชีวิตของเขาล้ำหลังแบบสุด ๆ หรือเปล่า ? หรือว่าน่าสนใจอยากจะไปใช้ชีวิตแบบนั้นบ้าง ?

การดำเนินชีวิตของชาวอามิชแตกต่างไปจากสังคมอเมริกันมาก จนกลายเป็นที่สนใจของคนทั่วไปและของนักวิชาการ คนทั่วไปชอบไปสัมผัสกับความแปลกของหมู่บ้านอามิชในฐานะนักท่องเที่ยว ส่วนนักวิชาการมักไปที่นั่นเพื่อค้นหาค้นหาบทเรียนและสัจธรรมของชีวิตและสังคม ทำให้มีผู้ผลิตหนังสือออกมาให้อ่านมากมาย จากหนังสือแบบนำเที่ยว หนังสือสำหรับเยาวชน จนถึงหนังสือวิชาการ นอกจากนี้ยังมีบทความอีกมากมาย ผมแนบรายชื่อหนังสือมาด้วยเผื่อคุณสนใจจะได้ไปหาอ่านเพิ่มเติม นี่เป็น

เพียงส่วนหนึ่งของหนังสือซึ่งมีอยู่ในห้องสมุดชุมชนใกล้ ๆ บ้านผมเท่านั้น ยังมีหนังสือและบทความอีกมากซึ่งผมไม่มีโอกาสได้อ่าน ฉะนั้นเรื่องราวของชาวอามิชนี่เราจะหาอ่านและไปดูแบบนักท่องเที่ยวก็ได้ หรือจะศึกษาหาบทเรียนให้ลึกซึ้งก็ได้เช่นกัน

ผมสนใจทั้งสองด้าน ผมอ่านหนังสือเบา ๆ และไปเที่ยวแถบนั้นเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ การไปเที่ยวในชนบทไม่ว่าจะเป็นในเมืองไทยหรือในอเมริกาทำให้ผมสดชื่นทุกครั้ง นั่นคงเพราะภูมิหลังจากการเติบโตมาในทุ่งนา นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศแล้ว ผมมักได้ข้อคิดบางอย่างติดตัวมาด้วยทุกครั้ง จำเป็นต้องกลับมาอ่านหนังสือวิชาการเพื่อจะดูว่าผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์กันไว้อย่างไร อยากจะส่งความสดชื่นมาจับจดหมายนี้ด้วย แต่ไม่รู้จะส่งมาได้อย่างไร ฉะนั้นส่งเฉพาะข้อคิดบางอย่างมาก่อนก็แล้วกัน มาเมืองไทยคราวหน้าจะหาสิ่งที่ทำให้คุณสดชื่นมาฝาก

คนอเมริกันถกเถียงกันว่า ความคิดและการดำเนินชีวิตของชาวอามิชนั้นล้ำหลังหรือไม่ ทั้งสองฝ่ายมีเหตุผลชวนคิด สำหรับผมบอกตรง ๆ ว่าตัดสินใจไม่ถูก ผมค่อนข้างจะเอียงไปทางชาวอามิชในบางเรื่อง ทั้งนี้คงเป็นเพราะปัจจัยหลายอย่าง เช่น การได้สัมผัสทั้งชีวิตชนบทและชีวิตในเมืองอย่างแท้จริงทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบ การได้เห็นผลพวงของสิ่งที่ใคร ๆ คิดว่าเป็น "ความเจริญ" มาเกือบทั่วโลก และการได้ศึกษาหลักศาสนาเพิ่มขึ้น อีกด้านหนึ่ง ผมศรัทธาในแนวคิดเรื่องทางสายกลาง ฉะนั้นผมไม่ค่อยเห็นด้วยกับอะไรก็ตามที่ดูแล้วเกิดความรู้สึกว่า "ตกขอบ"

ผมคิดว่า การดำเนินชีวิตของชาวอามิชอย่างหนึ่งซึ่งตกขอบ ได้แก่ การไม่คุมกำเนิด โดยเฉลี่ยแต่ละครอบครัวมีลูกถึง 7 คน จำนวนมากมีลูกเกินหนึ่งโหล ผลพวงหนึ่งของการมีลูกมากได้แก่การแบ่งปันที่ทำ

กินให้เลิกลง สร้างความจำเป็นที่จะต้องทำเกษตรแบบเข้มข้นโดยการใช้ปุ๋ยเคมีและการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้นในเนื้อที่จำกัด ปุ๋ยเคมีและมูลสัตว์สร้างผลกระทบต่อแม่น้ำลำธารอย่างรุนแรงในบางแห่ง รัฐบาลยอมผ่อนผันให้ชาวอเมริชหลายอย่าง ยกเว้นเรื่องสิ่งแวดล้อม ผมเห็นด้วยที่รัฐบาลไม่ยอมให้คนกลุ่มเดียวทำลายสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมอันมีค่าสูงยิ่งสำหรับทุกคน

ผมโชคดีที่ได้สัมผัสกับความยากจนด้วยตัวเอง ทั้งจากภายในบ้านและในประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก ทำให้ผมแน่ใจว่าสาเหตุหนึ่งของความยากจน ได้แก่ การเพิ่มของประชากร โดยเฉพาะในท้องถื่นที่กันดาร ฉะนั้นผมรู้สึกจนทุกครั้งเมื่อพูดถึงเรื่องการคุมกำเนิดแล้วมีคนบอกผมในการทำงานว่า “พระเจ้าทำให้เกิด พระเจ้าต้องเลี้ยงได้” ซึ่งเป็นอย่างเดียวกับแนวคิด “ตามแต่เวรแต่กรรม” ของเรา จริงอยู่ชาวอเมริชสามารถเลี้ยงลูกไม่ให้อดอยาก แต่ปัจจัยหนึ่งที่ช่วยพวกเขาได้แก่ความเอื้ออำนวยของอเมริกาซึ่งมีที่ดินกว้างใหญ่และอุดมสมบูรณ์ ในแผ่นดินกันดารหลายแห่งในโลก ประชาชนที่ยึดแนวคิดแบบชาวอเมริชไม่สามารถเลี้ยงลูกจำนวนมากโดยปราศจากความอดอยากได้ ถึงแม้พวกเขาจะทำงานหนักไม่แพ้ชาวอเมริชก็ตาม ฉะนั้นผมเห็นว่าแนวคิดแบบ “ตามเวรตามกรรม” ล้าสมัย จะทำให้โลกไม่พออยู่ ทรัพยากรไม่พอใช้และมนุษย์จะฆ่าฟันกันมากขึ้น

รูป 8.1 คู่นี้มีแล้ว 5 คน และคงมีต่อไปอีกหลายคน

ผมเห็นด้วยกับแนวคิดของชาวอามิชที่ว่าการศึกษาเกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่จำกัดอยู่เฉพาะในโรงเรียน และการศึกษาที่เด็กได้รับภายในครอบครัวเป็นการศึกษาที่สำคัญที่สุด เรื่องนี้สังคมทั่วไปยอมรับแล้ว เรื่องแรกเรารู้กันในนามของการศึกษาตลอดชีวิต ส่วนเรื่องหลังได้แก่การยอมรับว่า การพัฒนาคนต้องพัฒนาทั้งความสามารถทางด้านเทคนิคและความมีศีลธรรมจรรยา เรารู้กันในนามของการฝึกคนให้เป็นทั้ง”คนเก่ง”และ”คนดี” ในสมัยที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ก้าวหน้า ลูกยังยึดอาชีพต่อจากพ่อแม่ เช่น ชาวไร่ชาวนาและช่างฝีมือ บ้านเป็นทั้งศูนย์การฝึกอาชีพและปลูกฝังศีลธรรมจรรยา ในยุคนี้โรงเรียนอาจเป็นหัวแรง

ในการฝึกคนให้เก่งทางด้านเทคนิค แต่บ้านยังต้องเป็นผู้นำในการปลูกฝังคนให้เป็นคนดี

ผมเห็นตัวกับการจำกัดเด็กระดับชั้นประถมให้เรียนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและใกล้บ้าน โรงเรียนชนิดนี้น่าจะให้ทั้งความอบอุ่นและความปลอดภัยแก่เด็กมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่และอยู่ไกลบ้าน แต่การบังคับให้เด็กหยุดเรียนหลังจาก 8 ปี หรือเมื่อจบระดับชั้นมัธยม 2 นั้น ผมคิดว่าตกขอบเกินไป เป็นการลิดรอนสิทธิ์ของบุคคล ผมคิดว่าเขาควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนสูงกว่านั้นตามความสมัครใจ แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องผลักดันให้ทุกคนต้องมีปริญญาซึ่งเป็นความคิดแบบตกขอบอีกด้านหนึ่งที่สร้างความสูญเสียเปล่ามหาศาล ฐานความคิดของเขาที่ว่า การเรียนมากทำให้คนเย่อหยิ่ง จอหงอ ลืมตัวเอง ผมคิดว่าฟังไม่ขึ้น ถ้าเด็กได้รับการวางรากฐานทางจรรยาอย่างมั่นคง โดยเฉพาะการเติบโตขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่มีตัวอย่างที่ดีแล้ว การเรียนสูงให้มีความสามารถทางเทคนิคมากขึ้นคงไม่ทำให้เกิดปัญหาดังที่ชาวอเมริกาทดถั่ว

ความคิดอีกอย่างหนึ่งได้แก่ความรักสงบ ตัวอย่างของความรักสงบซึ่งนำมาถกเถียงกันมากมีสองเรื่อง เรื่องแรกเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยชาวอามิชอพยพไปตั้งถิ่นฐานในอเมริกาใหม่ ๆ และยังถูกอินเดียแดงรบกวนเป็นครั้งคราว มีเรื่องเล่าว่าคืนหนึ่งอินเดียแดงบุกเข้าปล้นบ้านชาวอามิช พวกเขาถูกชายของเจ้าของบ้านจะใช้ปืนล่าสัตว์ยิงต่อสู้กับพวกอินเดียแดง แต่พ่อไม่ยอมเพราะผิดกฎการดำเนินชีวิตแบบสันติของอามิช สมาชิกในครอบครัวนั้นถูกฆ่าเกือบหมด ยกเว้นคนที่อินเดียแดงหาไม่เห็น

อีกเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ อดีตนักโทษสองคนซึ่งเพิ่งถูกปล่อยจากคุกเข้าปล้นบ้านชาวอามิชซึ่งมีพ่อบ้าน แม่บ้านและลูกเล็กอายุ

19 เดือน พ่อบ้านยอมให้เงินซึ่งเขามีติดตัวอยู่ 9 เหรียญสหรัฐ ฯ แก่โจรแต่โดยดี แต่ก็ยังไม่วายถูกยิงตาย แม่บ้านถูกข่มขืน ต่อมาโจรคนหนึ่งถูกตำรวจยิงตายและอีกคนหนึ่งถูกศาลสั่งประหารชีวิต พวกเขาชาวอามิชในชุมชนนั้น รวมทั้งแม่บ้านที่ถูกข่มขืน ช่วยกันขอร้องรัฐบาลให้ไว้ชีวิตโจร จนในที่สุดข้าหลวงของรัฐต้องยอมตาม

คุณคิดว่าชาวอามิชทำถูกไหม ?

การที่ชาวอามิชต้องสลายตัวหรือถูกกลืนไปในสังคมอื่น ยกเว้นในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ก็เพราะว่า ถึงแม้พวกเขาจะรักสงบ แต่โลกภายนอกไม่ยอมรักสงบด้วย ในบางครั้งอาจจำเป็นที่จะใช้วิธีไม่สงบ นั่นคือสงคราม เพื่อจะรักษาการดำเนินชีวิตแบบสงบไว้ ไม่ว่าจะเป็นสงครามในระดับบุคคล หรือในระดับประเทศ ชาวอามิช โชคดีที่สังคมอเมริกันยอมให้พวกเขาอาสาทำงานอย่างอื่นแทนการเป็นทหารได้ ถ้าสังคมอเมริกันไม่ทำสงครามกับใครเลย โดยเฉพาะในยุคนี้ซึ่งเทคโนโลยีก้าวหน้ามากจนแม้แต่ผู้ก่อการร้ายก็สามารถโจมตีอเมริกาได้ สังคมอเมริกันอาจแตกสลายไปและชาวอามิชเองก็ต้องสลายตามไปด้วยในที่สุด ทั้ง ๆ ที่สงครามและการเตรียมพร้อมสร้างความเสียหายมหาดศาลและใช้ทรัพยากรจำนวนมาก อเมริกายังจำเป็นที่จะต้องส่งทหารไปโจมตีอัฟกานิสถานและใช้เงินปีหนึ่ง ๆ เป็นแสนล้านเหรียญเพื่อสร้างแสนยานุภาพไว้พร้อมที่จะทำสงคราม ในฐานะนักเศรษฐศาสตร์ ผมบอกตรง ๆ ว่าเสียดายทรัพย์สินที่สูญไป แต่ยังคงคิดไม่ออกว่าทางออกที่ทำได้น่าจะเป็นอย่างไร

แนวคิดที่ผมเห็นว่ามีความค้ำยงของชาวอามิช ได้แก่ ความยึดมั่นอย่างแน่นแฟ้นที่จะไม่ยอมรับวัฒนธรรมบริโภคนิยมแบบสุดโต่งของอเมริกา ผมอยู่ในอเมริกามากกว่า 30 ปี ได้เห็นและมีส่วนร่วมในสังคมนิยมบริโภคนิยม

อย่างใกล้ชิด บอกตรง ๆ ว่าในระยะแรก ผมก็คิดเหมือนกันว่าการมีอะไรต่อมีอะไรมากขึ้นคงจะทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้น จนเมื่อถึงจุดที่มีอะไรต่อมีอะไรมากขึ้นจริง ๆ จึงเกิดความรู้สึกในทำนอง “ก็ยั้งนั้น ๆ อย่างนั้นแหละ” ครั้งหนึ่งผมเคยคิดว่าการได้บริโภคไขปลาราคาแพงที่เรียกว่าคาร์เวียคงทำให้มีความสุข จริง ! การบริโภคครั้งแรกทำให้รู้สึกมีความสุขอยู่บ้าง ทั้ง ๆ ที่รสชาติไม่ถูกปากนัก แต่ครั้งต่อ ๆ มามันไม่นำความสุขมาให้ผมมากกว่าการได้กินไขปลาช่อนต้มยำเลย ตรงกันข้ามผมคิดว่าไขปลาช่อนอร่อยกว่า ราคาถูกกว่าและอาจมีประโยชน์กว่า พร้อม ๆ กับมีผลข้างเคียงน้อยกว่าไขปลาคาร์เวียเสียด้วยซ้ำ การได้กิน “หัวปลีฝรั่ง” ราคาแพง (ผมแปล endive ว่าหัวปลีฝรั่งเพราะยังไม่เห็นพจนานุกรมเล่มไหนแปลไว้) ซึ่งฝรั่งนำมายำ หรือที่เรียกว่าทำสลัดก็เช่นเดียวกัน ปัจจุบันมันไม่ทำให้ผมมีความสุขมากกว่าได้กินยอดกระถิน ยอดตำลึง ยอดผักบุ้ง ใบกระโดน ใบทองหลวง หรือหัวปลีกล้วยน้ำว้าเลย นอกจากนั้นผมค่อนข้างแน่ใจว่าใบกระถินริมรั้วที่ใคร ๆ มักคิดว่าต่ำต้อยนั้นมีประโยชน์ไม่น้อยกว่าหัวปลีฝรั่งเสียอีก ไม่ทราบว่ามีบุญไม่ถึงหรืออย่างไรที่คิดอย่างนั้น

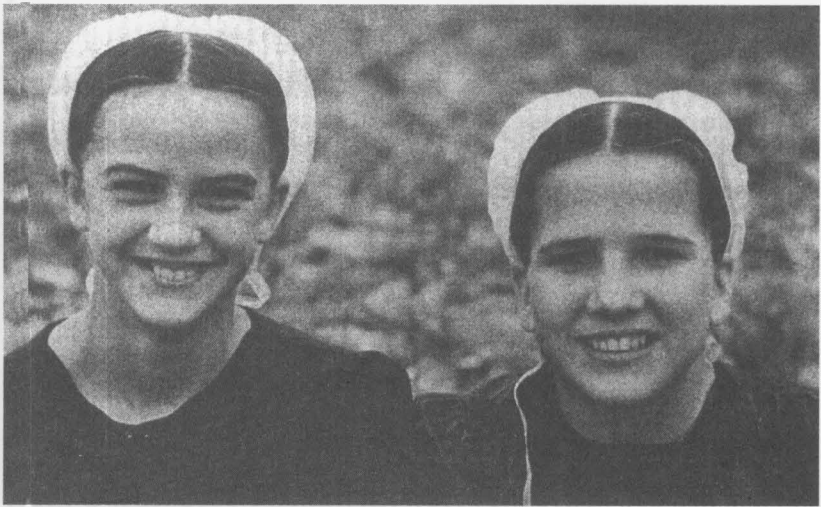
ในด้านอาหาร โดยทั่วไปถึงแม้จะร่ำรวยสักเท่าไรก็ตาม คนอเมริกันจะไม่ “กินทิ้งกินขว้าง” และทั้งอาหารแบบสังคัมที่ค่อนข้างยากจนหลายแห่งที่ผมไปเห็นมา ฉะนั้นในแง่นี้ชาวอเมริกันทั่วไปและกลุ่มอามิชมีความคิดใกล้กัน แต่คนอเมริกันยังกินมากเกินไปและมีอัตราการกินอ้วนมากที่สุดในโลก ในปัจจุบันนี้ คนอเมริกันทั่วไปเริ่มเข้าใจแล้วว่า อาหารซึ่งแม่บ้านทำเองจากส่วนประกอบที่ผลิตแบบง่าย ๆ ใกล้ธรรมชาตินั้นมีคุณค่าไม่น้อยกว่าอาหารราคาแพงในภัตตาคารหรูหรา ซึ่งใช้ส่วนประกอบหายากหรือจากแดนไกล ฉะนั้นในอเมริกาจึงมีตลาดขายอาหารแบบ

ธรรมชาติปราศจากสารเคมี (Organic Food) และตลาดชาวนา (Farmers' Markets) ผุดขึ้นตามปริมณฑลเมืองใหญ่ ๆ ทุกหนทุกแห่ง นอกจากนั้น สังกมอเมอริกัวยังเริ่มมองเห็นความจำเป็นในการลดปริมาณการกินและออกกรองค้เพื่อลดความอ้วนกันอย่างจริงจัง อาจกล่าวได้ว่า ชาวอเมริกันเริ่มเข้าใจสัจธรรมที่แม่ผู้อ่านหนังสือไม่ออกของผมพูดเสมอว่า “จงกินเมื่อหิว แต่อย่ากินเมื่ออยาก” ชาวอเมริกันไม่ต้องปรับเปลี่ยนอะไรมากเพราะอาหารของเขามาจากธรรมชาติรอบ ๆ บ้านอยู่แล้ว

ในด้านเสื้อผ้าและการแต่งกาย คนทั่วไปดูจะเห็นว่าชาวอเมริกันชอบที่แต่งกายเพื่อความจำเป็นจริง ๆ และการไม่ใช่เครื่องสำอางและเครื่องประดับ เพราะชาวอเมริกันคิดว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการยกยอตัวเอง ไม่เจียมตน แต่ชาวอเมริกันเป็นส่วนมากกลับไปตกชอบอีกด้านหนึ่ง เพราะการเปลี่ยนเสื้อผ้าตามสมัยนิยมพร้อมทั้งจ่ายเงินซื้อเครื่องสำอางและเครื่องประดับเพื่อทำให้ร่างกาย “สวย” และ “น่าสนใจ” ยิ่งไปกว่านั้นยังมีคนอีกจำนวนหนึ่งซึ่งอยากสวยจนถึงกับลงทุนทำศัลยกรรมตกแต่งหลายส่วนของร่างกาย ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อปกปิดโฉมที่แท้จริงของตัวเอง ไม่ทราบว่าจะทางบ้านคุณเรียกการกระทำเช่นนี้ว่าอย่างไร ส่วนชาวชนบทแถวบ้านผมเรียกว่าเป็นการ “หลอกชาวบ้าน”

ผมไม่แน่ใจว่าการใช้เครื่องสำอางราคาแพงสุด ๆ และเสื้อกันหนาวขนสัตว์ราคาเท่ากับบ้านหลายหลัง ประกอบกับการมีแหวนเพชรแพงที่สุดในโลกวงหนึ่งนั้นทำให้ดาราสาว อลิซเบธ เทเลอร์ มีความสุขมากกว่าหญิงสาวชาวอเมริกันหรือไม่ ผู้หญิงด้วยกันคงจะรู้ สำหรับผมบอกตรง ๆ ว่ายังไม่ถึง แต่การที่ดาราดาวหวานเี่ยมคนนี้เปลี่ยนสามีมาราวสิบคนและต้องเข้าสถานบำบัดยาเสพติดหลายครั้ง น่าจะซบงให้เห็นอะไรสักอย่าง

ปีหนึ่ง ๆ ชาวอเมริกันใช้เงินซื้อเครื่องสำอางและเครื่องประดับจำนวนมหาศาล ความนิยมเพชรพลอยไม่เฉพาะจะทำให้เกิดความสูญเปล่าและอันตรายจากมิชชาซีพเท่านั้น หากยังกำลังนำอันตรายร้ายแรงมาให้อีก นั่นคือ ผู้ก่อการร้ายข้ามชาติหาเงินมาทำซ้ำจากการลักลอบค้าเพชรพลอยระหว่างประเทศ ระหว่างชอบของชาวอเมริกากับชอบของชาวอเมริกันโดยทั่วไป ในด้านเสื้อผ้าและการแต่งกาย ขอรับสารภาพว่าผมค่อนข้างจะเอียงไปทางชอบของชาวอเมริกา

รูป 8.2 เครื่องสำอางและเครื่องประดับจะเพิ่มความงามให้สองเธอนี้หรือไม่ ?

ในด้านที่อยู่อาศัย ผมคิดว่าแนวคิดของชาวอเมริชายู่ไกลทางสายกลางแล้ว ผมเกิดในกระท่อม จึงรู้อย่างแน่นอนว่าที่อยู่อาศัยแบบประหยดอย่างตลกขบขันนั้นไม่เหมาะสมที่มนุษย์ธรรมดาสามัญจะต้อง

ถูกสาปให้ใช้เป็นที่อยู่ถาวร ผมไม่เคยมีบ้านคล้ายปราสาทแบบของมหาเศรษฐีหมายเลขหนึ่งของโลก บิลล์ เกตส์¹ จึงไม่รู้ว่าการอยู่ในบ้านแบบนั้นจะทำให้มีความสุขกว่าอยู่ในบ้านบ้านหลังเล็ก ๆ ของผมหรือไม่

ถึงอย่างไรก็ตาม ผมเคยไปเที่ยวอังกฤษหลายครั้งและได้ไปดูปราสาทราชวังหลายแห่งที่นั่น ครึ่งสุดท้ายได้ไปชมพระราชวังเคนซิงตัน ซึ่งเป็นที่ประทับสุดท้ายของเจ้าหญิงไดแอนนาก่อนสิ้นพระชนม์ ผมไม่ทราบว่าการได้ประทับในวังหรูหราอย่างนั้นช่วยให้เจ้าหญิง ๗ มีความสุขเพิ่มขึ้นเท่าไร ตามประวัติที่ได้อ่าน ผมอยากจะคิดว่าพระราชวังอันใหญ่โตดูจะไม่ใช่ว่าปัจจัยสำคัญในการทำให้เจ้าหญิง ๗ มีความสุขเลย ฉะนั้นผมอยากจะสรุปว่าการมีที่อยู่ใหญ่โตมโหฬารเพียบพร้อมด้วยเครื่องเรือนสารพัดไม่ใช่ว่าปัจจัยสำคัญในการเอื้อให้มนุษย์มีความสุข ผมจึงไม่เห็นด้วยกับชาวอเมริกันทั่ว ๆ ไปที่จะต้องมีบ้านให้ใหญ่ขึ้นเพื่อ “ชัยบฐานะ” ขึ้นไปเรื่อย ๆ เพื่อแข่งขันกัน หรือต้องมีบ้านตากอากาศที่โน่นที่นี้ซึ่งปีหนึ่งใช้ไม่กี่ครั้ง

สำหรับด้านยารักษาโรค แนวความคิดของชาวอามิชไม่ต่างจากชาวอเมริกันทั่วไป ซึ่งคล้ายสังคมอื่นที่เชื่อใน “ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” ฉะนั้นชาวอามิชจึงไม่มีอะไรเพิ่มให้ชวนคิด

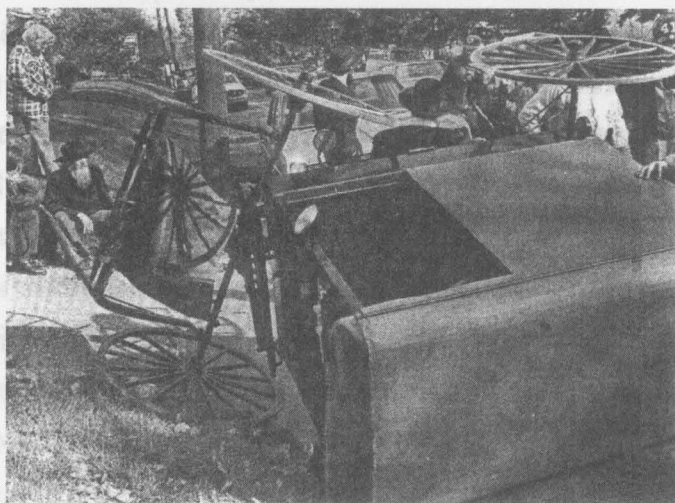
ส่วนเรื่องศาสนา ผมเอียงไปทางด้านแนวคิดของชาวอามิช คุณจะกล่าวหาว่าผมตกขอบก็ยอมรับด้วยความเต็มใจ ผมเห็นด้วยในความเชื่อ

¹ กรุณาดูรายละเอียดในหนังสือของผมชื่อ **เสื่อ สิงห์ กระทิง แรด** (ธันวาคม 2543) หน้า 154-157

ของเขาที่ว่าความศรัทธาในศาสนาที่แท้จริงต้องอยู่ในจิตใจและแสดงออกมาทางการดำเนินชีวิตประจำวันตามคำสอนของพระศาสดา ไม่ใช่ด้วยการสวดมนต์อ้อนวอน หรือการสร้างถาวรวัตถุใหญ่โตมโหฬารซึ่งเป็นการสูญทรัพย์โดยเปล่าประโยชน์ พิธีทางศาสนาอาจทำตามร่มไม้หรือในโรงนา ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องทำในตึกราคาแพงซึ่งสร้างขึ้นมาโดยเฉพาะเพราะนาน ๆ จะใช้สักครั้ง เรื่องนี้ต่างกับสังคมอเมริกันทั่วไปซึ่งปีหนึ่ง ๆ ใช้เงินจำนวนมหาศาลเพื่อสร้างและบำรุงรักษาถาวรวัตถุ เช่น ตัวโบสถ์ สังคมอเมริกันร่ำรวย การใช้จ่ายเงินไปในทางนั้นจึงอาจไม่กระทบกระเทือนความอยู่ดีกินดีของสมาชิกในสังคมนัก แต่ยังมีสังคมยากจนอีกมากในโลกที่พ่อแม่มุ่งหวังที่จะขึ้นสวรรค์ในชาติหน้าด้วยการพยายาม “ทำบุญ” และสร้างถาวรวัตถุ ในขณะที่ปล่อยให้ลูกตกนรกในชาตินี้เพราะไม่มีอาหารจะกิน ผมเห็นด้วยที่ชาวอามิชไม่โอ้อวดความพิเศษของศาสนาของตน และไม่พยายามเผยแพร่ศาสนาโดยการยึดเย็ดให้คนอื่นเหมือนบางนิกาย และในขณะที่เดียวกันก็ไม่รังเกียจผู้ที่หันถือศาสนาอื่น

เรื่องการขนส่ง ผมคิดว่าชาวอามิชใช้แนวความคิดแบบ “ช้า ๆ ได้พร้าเล่มงาม” จนตกขอบเกินไป ผมไม่แน่ใจว่าชาวอามิชมีเหตุผลอย่างไรที่ห้ามใช้จักรยาน แต่กลับใช้ “จักรยาน” พาหนะทั้งสองมีลักษณะคล้ายกันมากในด้านใช้แรงคนเป็นตัวขับเคลื่อน ต่างกันเพียงจักรยานใหญ่กว่าและคนขึ้นนั่งได้เท่านั้น ในทำนองเดียวกันชาวอามิชส่วนมากใช้เครื่องจักรมีล้อเช่นรถไถ (ไม่ใช่ไถนา แต่ใช้ทำอย่างอื่น) รถเก็บบและมัดหญ้า ฯลฯ แต่ล้อของรถพวกนี้ต้องเป็นล้อเหล็ก จะเป็นล้อยางไม่ได้ ไม่ว่าจะ เป็นล้อเหล็กหรือล้อยาง ชาวอามิชทำเองไม่ได้ ต้องซื้อจากคนภายนอก ชุมชนของเขาทั้งสิ้น การห้ามขึ้นเครื่องบินก็เป็นอีกกฎหนึ่งซึ่งยากแก่การ

เข้าใจ เรื่องการขนส่งผมจึงเอียงมาทางชาวอเมริกันส่วนมากซึ่งสามารถเดินทางได้รวดเร็วกว่าและมีความยืดหยุ่นสูงกว่า

รูป 8.3 เมื่อรถม้าและรถยนต์ชนกัน

อันที่จริงชาวอเมริกันส่วนหนึ่งเข้าใจโทษของการดำเนินชีวิตตามแนวบริโภคนิยมแบบสุดโต่งมานานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความแออัด เรื่องมลพิษ เรื่องความก้าวร้าว เรื่องอาชญากรรม เรื่องยาเสพติด เรื่องบ้านแตกสาแหรกขาด เรื่องความวุ่นวาย เรื่องความรู้สึกริไคว้ หรือเรื่องความเครียด เมื่อครั้งผมไปอยู่อเมริกาใหม่ ๆ มีชาวอเมริกันกลุ่มใหญ่ออกมาแสดงการต่อต้านลัทธิบริโภคนิยม พร้อมกับหาทางดำเนินชีวิตแบบบริโภคนิยมแต่พอประมาณ ส่วนหนึ่งของพวกนี้อยู่ในกลุ่ม “รักอิสระ” หรือ Hippies ต่อมาก็มียุคอื่น ๆ อีกที่คิดออกไปตั้งนิคมเพื่อจะอยู่กับดินหากินกับ

ธรรมชาติ ทั้งในและนอกสหรัฐ ฯ² แต่พวกนี้ต้องสลายตัวไปในเวลาไม่นานเพราะปัจจัยหลายอย่าง เช่น ไม่มีความสามารถในการทำมาหากินด้วยตัวเองอย่างแท้จริง ไม่มีความแน่นแฟ้นพอในหลักการของตน แยกแยกกันเองภายในกลุ่ม และเดินหลงทาง

มีคนที่ทำนายมาตลอดว่าพวกอามิชจะสลายตัวและถูกสังคมนะริโศคนิยมกลืนไปในที่สุด แต่ชาวอามิชอยู่มาได้ 300 กว่าปีแล้ว ฉะนั้นเขาต้อง “มีดี” แน่ ผมคิดว่าถ้าเขาจัดบางอย่างซึ่งตกขอบของเขาออกไปเสีย “ของดี” ของเขาจะยิ่งขลังขึ้นอีก ผมอยากจะทำให้คิดว่า ชาวอามิชได้ค้นพบส่วนหนึ่งของแนวความคิดหรือของขลังสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว แนวคิดของเขามีข้อดีอยู่มาก แต่มันเป็นเพียงส่วนหนึ่งของของขลังที่ใคร ๆ พยายามมองหา ผมอยากจะทำให้คิดว่า การดำเนินชีวิตของชาวอามิชเปรียบเสมือนการนำร่องในบางส่วนของแนวคิดตามพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง³ ซึ่งผมถือว่าเป็นของขลังที่แท้จริงสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ยั่งยืน แต่เสียดายที่ยังไม่มีเวลาวิเคราะห์ให้ทะลุออกไป วันหนึ่งจึงขอจบแต่เพียงเท่านี้ พบกันคราวหน้าจะสรุปการวิเคราะห์นั้นให้ฟัง

² ตัวอย่างมีในบท “ทองในดม” ของหนังสือของผมชื่อ *จดหมายจากวอชิงตัน* (เมษายน 2543) หน้า 243-245

³ กรุณาดูรายละเอียดการตีความหมายของพระราชดำรัสในหนังสือของผมชื่อ *เศรษฐกิจพอเพียง: ภูมิปัญญาชาติไทย* (พฤษภาคม 2543)

ก่อนถึงวันนั้น ขอส่งรูปทุ่งนาของชาวอามิชท่ามกลางแสงจันทร์
ในคืนวันเพ็ญเดือน 12 มาให้ดูเป็นรูปสุดท้าย พบกันคราวหน้าจะถาม
ว่า ดูรูปนี้แล้วรู้สึกอย่างไร

จนกว่าจะถึงวันนั้น ...

ด้วยความคิดถึงและปรารถนาดี

ไสว

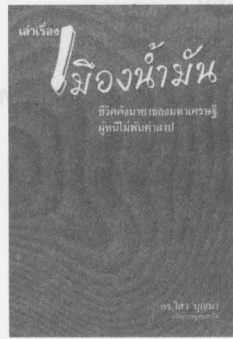
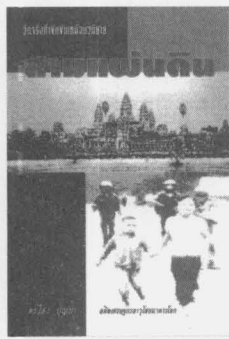
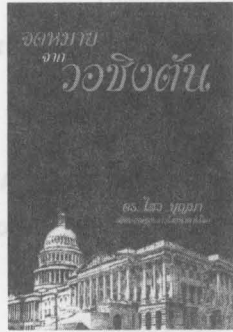
รูป 8.4 ท่ามกลางแสงจันทร์คืนวันเพ็ญ ณ กลางทุ่งนาของอามิช

หนังสืออ่านประกอบ

- Bender, Sue. **Plain and Simple.** A Women's Journey to the Amish. New York: HarperCollins Publishers, 1989.
- Butterfield, Jim. **Driving the Amish.** Scottdale, PA: Herald Press, 1979.
- Faber, Doris. **The Amish.** New York: Doubleday, 1991.
- Foster, Sally. **Where Time Stands Still.** New York: Dodd, Mead & Company, 1987.
- Good, Merle. **An Amish Portrait.** Song of A People. Intercourse, PA: Good Books, 1993.
- Good, Merle and Phyllis Good. **20 Most Asked Questions about the Amish and Mennonites.** Intercourse, PA: Good Books, 1979.
- Hostetler, John A. **Amish Society.** (Fourth Edition). Baltimore: The John Hopkins University Press, 1993.
- Hostetler, John A. (Ed.) **Amish Roots.** A Treasury of History, Wisdom, and Lore. Baltimore: The John Hopkins University Press, 1989.
- Israel, Fred. **The Amish.** New York: Chelsea House Publishers, 1996.

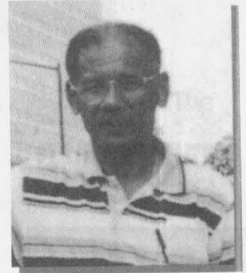
- Kenna, Kathleen. **A People Apart.** Boston: Houghton Mifflin, 1995.
- Kraybill, Donald B. **The Riddle of Amish Culture.** Baltimore: The John Hopkins University Press, 1989.
- Nolt, Steven M. **A History of the Amish.** Intercourse, PA: Good Books, 1992.
- Ottum, Bob (Ed.). **A Day in the Life of the Amish.** Greendale, WI: Reiman Publications, 1994.
- Scott, Stephen. **The Amish Wedding and Other Occasions of the Old Order Communities.** Intercourse, PA: Good Books, 1988.
- Testa, Randy-Michael. **After the Fire.** The Destruction of the Lancaster County Amish. Hanover: University Press of New England, 1992.
- Williams, Jean Kinney. **The Amish.** New York: Grolier Publishing, 1996.
- Yoder, Doyle and Leslie A. Kelly. **American's Amish Country.** Berlin, OH: America's Amish Country Publications, 1992.

ผลงานคุณภาพ ของ ดร.ไสว บุญมา

ทุกเล่ม...
หาซื้อได้ตามร้านหนังสือทั่วไป
หรือสั่งซื้อที่
ศศ.ทศนีย์ กระดาษอินทร์
สถาบันราชภัฏเทพสตรี
ถ.นารายณ์เวิ้งหาราช
จ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
โทร. 0-3641-1150

เกิด 12 กุมภาพันธ์ 2488
ที่บ้านดอนแก้ว ต.พิบูลออก
อ.บ้านนา จ.นครนายก

การศึกษา

- ป. 4 โรงเรียนวัดแหลมไม้ย้อย
- ม. 6 โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร”
- ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
- นักเรียนทุน AFS
- นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
- ปริญญาตรีทางเศรษฐศาสตร์ วิทยาลัยชายแคลร์มอนต์
(Claremont Men's College)
- ปริญญาเอกทางเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยแคลร์มอนต์
สหรัฐอเมริกา

การทำงาน

- 2518 - 2521 ธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB)
- 2521 - 2541 ธนาคารโลก (The World Bank)

ผลงาน

1. จัดหมายจากบ้านนา
2. ฟังอย่างไรจะได้ยิน
3. จัดหมายจากวอชิงตัน
4. เศรษฐกิจพอเพียง : ภูมิปัญญาชาติไทย
5. ไอเอ็มเอฟ ไอเอ็มเอฟ ไอเอ็มเอฟ
6. เสือ สิงห์ กระตัง แรด
7. สามแผ่นดิน
8. เล่าเรื่องเมืองน้ำมัน
9. อเมริกาที่ยังใช้ม้าเทียมไถ

ทางด้านตะวันออกของประเทศ ย่านที่รู้จักกันดีที่สุดเห็น
จะได้แก่หมู่บ้านในชนบทของชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่งที่ชื่อว่า
“อามิช” หมู่บ้านของชาวอามิชอยู่ประมาณกึ่งกลางระหว่าง
นครนิวยอร์กกับกรุงวอชิงตัน

อย่าว่าแต่โทรทัศน์เลย ในบ้านของชาวอามิชไม่มีแม้แต่
กระทั่งไฟฟ้า

อเมริกาซึ่งมีมหาวิทยาลัย
กว่า 3,500 แห่ง และเป็นศูนย์
การศึกษาที่ประสบปริญญา
ให้คนทั่วโลก ยังมีคนอเมริกัน
กลุ่มหนึ่งต้องการเรียนหนังสือ
ไม่เกินชั้นมัธยม 2 และมีชีวิต
อยู่อย่างสงบ ท่ามกลางความ
วุ่นวายของโลกไร้พรมแดน
และความก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยี